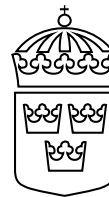

Regeringens proposition

2025/26:16

Förbättrad utformning av EU:s elmarknad

Prop.
2025/26:16

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 18 september 2025

Ulf Kristersson

Ebba Busch
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i ellagen (1997:857), bl.a. för att genomföra ändringar i EU:s elmarknadsdirektiv.

Förslagen innebär i huvudsak följande:

- En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.
- Elanvändare ska få en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren innan ett avtal om leverans av el ingås eller förlängs.
- En elleverantör ska ha strategier för att begränsa risken för utebliven leverans.
- Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.
- En elleverantör ska inte få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för tvistlösning utanför domstol.
- Skyldigheten för distributionsnätsföretag att lämna information för att underlätta anslutningar utökas.
- Mottagningsplikten för elleverantörer att ta emot el utökas.
- Krav införs på att nätföretag ska göra information tillgänglig i fråga om den el som levereras.

Det föreslås också ändringar i lagen (2011:200) om elcertifikat som syftar till att minska antalet kvotpliktiga aktörer i elcertifikatsystemet och att göra det möjligt för kontoföringsmyndigheten att ta ut vissa typer av avgifter.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat	16
3	Ärendet och dess beredning	18
4	Ändringsdirektivet	20
5	Flexibel nätanslutning	20
6	Leveransavtal	22
6.1	Leveransavtal med fast löptid och pris	22
6.2	Information till elanvändaren innan ett avtal ingås eller förlängs.....	23
7	Hantering av risker för elleverantörer	25
8	Sistahandsleverantör	27
9	Skydd mot bortkoppling	29
10	Tillgång till distributionsnätet.....	33
11	Elpriskriser.....	35
12	Tillgängliggörande av information för att underlätta efterfrågefleksibilitet	37
13	En ökad transparens vid anslutning till elnätet.....	38
14	En utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer	40
15	Ändringar i elcertifikatssystemet	42
16	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	46
17	Konsekvensanalys.....	47
17.1	Förenlighet med EU-rätten.....	47
17.2	Konsekvenser för elleverantörer.....	48
17.3	Konsekvenser för nätföretagen.....	49
17.4	Konsekvenser för kunder.....	50
17.5	Konsekvenser för kvotpliktiga aktörer i elcertifikatssystemet	50
17.6	Konsekvenser för förvaltningsmyndigheter	51
17.7	Konsekvenser för domstolarna	52
18	Författningskommentar	53
18.1	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	53
18.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat	64

Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad	67	Prop. 2025/26:16
Bilaga 2	Artikel 20a i det reviderade förnybartdirektivet	85	
Bilaga 3	Sammanfattning av promemorian	87	
Bilaga 4	Promemorians lagförslag	88	
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	98	
Bilaga 6	Sammanfattning av rapporten Informationsdelning vid ansökning om anslutning till elnäten	99	
Bilaga 7	Informationsdelningsrapportens lagförslag	103	
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna	104	
Bilaga 9	Sammanfattning av promemorian Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el samt utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer	105	
Bilaga 10	Mottagningspliktspromemorians lagförslag	106	
Bilaga 11	Förteckning över remissinstanserna	107	
Bilaga 12	Sammanfattning av rapporten Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2023 – marknadens funktion och administrativa kostnader	108	
Bilaga 13	Elcertifikatsrapportens författningsförslag	110	
Bilaga 14	Förteckning över remissinstanserna	114	
Bilaga 15	Jämförelsetabell	115	
Bilaga 16	Lagrådsremissens lagförslag	118	
Bilaga 17	Lagrådets yttrande	131	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 september 2025	133	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i el-lagen (1997:857),
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att rubrikerna närmast före 9 kap. 17 och 21 §§ ska utgå,

dels att nuvarande 9 kap. 17, 18 och 21–23 §§ och 12 kap. 1 a och 1 b §§ ska betecknas 9 kap. 23 b, 21, 17, 18 a och 18 b §§ och 12 kap. 1 b och 1 c §§,

dels att 1 kap. 4 §, 4 kap. 6 och 8 §§, 9 kap. 3, 5 och 16 §§, de nya 9 kap. 17, 18 a och 23 b §§ och 12 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 23 § ska sättas närmast före 9 kap. 18 b §,

dels att det ska införas 16 nya paragrafer, 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a, 4 b, 6 a, 8 a, 8 b och 12 a §§ och 9 kap. 18, 22–23 a, 23 c och 29 a–29 c §§ och 12 kap. 1 a §, och närmast före 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a, 4 b och 12 a §§ och 9 kap. 17, 22, 23 a–23 c, 29 a och 29 c §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 9 kap. 21 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Skyldighet att erbjuda leveransavtal med dynamiska elpriser”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §³

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711.

² Senaste lydelse av

9 kap. 18 § 2023:238

9 kap. 23 § 2023:238

12 kap. 1 a § 2022:596

12 kap. 1 b § 2022:596

rubriken närmast före 9 kap. 17 § 2023:238

³ Senaste lydelse 2023:238.

rubriken närmast före 9 kap. 21 § 2023:238

rubriken närmast före 9 kap. 23 § 2023:238.

aggregerings tjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,
balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagpunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågefleksibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätconcessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under avtalets löptid, men som kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokaltät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stödtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

3 kap.

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

48 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,

2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,

3. prognoser för 1 och 2 för kommande leveranser,

4. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och

5. vilken potential som finns för efterfrågefleksibilitet.

4 kap.

Flexibel nätanslutning

4 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och

2. certifiering av effektregleringssystem.

Begäran om anslutning

4 b §

Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

6 §⁴

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elproduktionsanläggningar* och *energilagringsanläggningar*. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elektriska anläggningar* och *energilagringsanläggningar*. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Ett nätföretag ska offentliggöra sina rutiner.

6 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutiner som avses i 6 §.

8 §⁵

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elproduktionsanläggning* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elproduktionsanläggning*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen.

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elektrisk anläggning eller en energilagringsanläggning* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elektrisk anläggning eller en energilagringsanläggning*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen.

8 a §

Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har tagits emot och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran.

8 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 8 a §.

Information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar**12 a §**

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att distri-

⁵ Senaste lydelse 2022:596.

butionsnättsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

9 kap.

3 §⁶

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. *Nätföretaget ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.*

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

5 §⁷

Nätföretaget ska *utan dröjsmål* underrätta elanvändaren om

Nätföretaget ska *snarast möjligt* underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,
2. innebörden av en sådan anvisning, *och*

2. innebörden av en sådan anvisning,

3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

3. *hur elleverantören har valts ut, och*
4. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

16 §⁸

En elleverantör som levererar el till en elanvändare *som enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) kan få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el* ska på villkor som är skäliga ta emot *den* el som matas in från elanvändarens *produktionsanläggning*.

En elleverantör som levererar el till en elanvändare ska på villkor som är skäliga ta emot el som matas in från elanvändarens *produktions- eller energilagringsanläggning*.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

⁶ Senaste lydelse 2023:238.

⁷ Senaste lydelse 2023:238.

⁸ Senaste lydelse 2023:238.

Innehållet i ett leveransavtal**21 §**

Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

17 §⁹

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören ge elanvändaren tillgång till en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

⁹ Senaste lydelse av tidigare 21 § 2023:238.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, *och*

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 17 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 18 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, *och*

3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 18 §.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

22 §

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 22 §.

***Skyldighet att informera om
möjligheter, kostnader och risker
med leveransavtal***

23 a §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

23 b §¹¹

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

17 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

Ett gällande leveransavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 a § och lämnat sitt samtycke.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av överföringen av el

23 c §

En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för

- 1. ett sådant klagomål som avses i 19 § och klagomålet inte har besvarats av elleverantören, eller*
- 2. tvistlösning utanför domstol.*

¹¹ Senaste lydelse av tidigare 17 § 2023:238.

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas, om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

I 11 kap. finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter.

Hantering av risker

29 a §

En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och

2. vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

29 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 29 a §, och

2. skyldighet för elleverantörer att göra stresstester för att bedöma strategier och åtgärder.

Prisreglering under en elpriskris

29 c §

Regeringen får meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes. Prop. 2025/26:16

12 kap.

1 §¹²

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

1 a §

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Om ett nätföretag före ikraftträdandet har ingått ett avtal med en elleverantör, som i avtalet har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör, ska 9 kap. 3 och 5 §§ i den äldre lydelsen gälla för nätföretaget under avtalets återstående löptid vid ikraftträdandet.

¹² Senaste lydelse 2023:238.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 och 5 §§ och 6 kap. 7 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §¹

Kvotpliktiga är

1. elleverantörer, 2. elanvändare som använder el som de själva producerat om mängden använd el uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår och har producerats i en anläggning med en installerad effekt som är högre än 50 kilowatt, 3. elanvändare i den utsträckning de har använt el som de har importerat eller köpt på den nordiska elbörsen, 4. elproducenter som producerar el i ett nät som används utan stöd av nätkoncession, om mängden levererad el uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår och om elen yrkesmässigt levereras vidare till användare som tar ut elen på samma nät, och 5. elintensiva industrier som har registrerats.	2. elanvändare som använder el som de själva producerat om mängden använd el uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår och har producerats i en anläggning med en installerad effekt som är högre än 50 kilowatt, 4. elproducenter som producerar el i ett nät som används utan stöd av nätkoncession, om mängden levererad el uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår och om elen yrkesmässigt levereras vidare till användare som tar ut elen på samma nät, och

5 §²

Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

1. matats in på det elektriska nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion (förlustel),
2. en elleverantör har levererat till en elanvändare utan ersättning i enlighet med ett avtal om intrångsersättning, om leveransen sker vid en lägre effekt än 50 kilowatt (frikraft),
3. har använts i den industriella tillverkningsprocessen i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 a eller b,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
5. en elanvändare själv har producerat och använt, i en anläggning som har en installerad effekt om högst 50 kilowatt,
6. har använts i produktionen av el (hjälpkraft), eller

¹ Senaste lydelse 2017:813.

² Senaste lydelse 2017:1217.

7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 60 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 1 200 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

6 kap.

7 §

För kontoföring och registrering av överlåtelser av elcertifikat får kontoföringsmyndigheten ta ut avgifter. Någon avgift får dock inte tas ut för registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för kontoföring och registrering av överlåtelser av elcertifikat.

Kontoföringsmyndigheten får ta ut avgifter för

- 1. kontoföring,*
- 2. registrering av överlåtelser av elcertifikat, och*
- 3. registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning.*

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Nya EU-krav på utformningen av elmarknaden och på information för att underlätta efterfrågefleksibilitet

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (elmarknadsdirektivet) trädde i kraft den 4 juli 2019. Direktivet har ändrats senast genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711 av den 13 juni 2024 om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad (ändringsdirektivet), se *bilaga 1*. Genom ändringsdirektivet införs nya bestämmelser bl.a. i frågor om anslutning till elnätet, leveransavtal, energidelning, elleverantörernas riskhantering, sistahandsleverantörer och skydd mot bortkoppling. Direktiv (EU) 2019/944, i lydelsen enligt ändringsdirektivet, kallas i det följande för det reviderade elmarknadsdirektivet.

Ändringsdirektivet skulle i de flesta delar vara genomfört i nationell rätt senast den 17 januari 2025. Europeiska kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av ändringsdirektivet i dessa delar (SB2025/00365). De krav som gäller energidelning ska däremot vara genomförda senast den 17 juli 2026.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (förnybartdirektivet) trädde i kraft den 24 december 2018. Direktivet har ändrats senast genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, och om upphävande av rådets direktiv (EU) 2015/652. Genom direktiv (EU) 2023/2413, som i relevanta delar återges i *bilaga 2*, införs nya bestämmelser bl.a. i frågor om nätföretags tillgängliggörande av information om den el som levereras. Det direktivet ska i de delar som nu är aktuella vara genomfört senast den 21 maj 2025. Direktiv (EU) 2018/2001, i lydelsen enligt direktiv (EU) 2023/2413, kallas i det följande för det reviderade förnybartdirektivet.

I promemorian Förbättrad utformning av EU:s elmarknad, som har tagits fram i Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet), finns överväganden och förslag när det gäller genomförandet av ändringsdirektivet i de delar som inte omfattas av uppdraget till Energimarknadsinspektionen och av delar av det reviderade förnybartdirektivet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 3*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2025/00428).

Uppdrag att utveckla informationsdelningen vid anslutning till elnäten

Prop. 2025/26:16

Regeringen gav den 15 juni 2023 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utreda en utvecklad och effektiv informationsdelning av relevant information mellan den som ansöker om nätanslutning eller utökat abonnemang, distributionsnätföretag och transmissionsnätsföretag vid ansökningar om nya anslutningar till elnäten. Energimarknadsinspektionen redovisade uppdraget den 16 april 2024 genom rapporten Informationsdelning vid ansökningar om anslutning till elnäten, nedan kallad informationsdelningsrapporten. En sammanfattning av informationsdelningsrapporten finns i *bilaga 6*. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 7*. Informationsdelningsrapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. Remissvaren finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2024/00887).

Slopad skattereduktion kräver en anpassning av mottagningsplikten för elleverantörer

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 12.6) aviserade regeringen att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el bör slopas. Inom Regeringskansliet har därför en promemoria tagits fram med förslag om bl.a. ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229). I promemorian lämnades också förslag om en utvidgad skyldighet för elleverantörer att ta emot förnybar el. Promemorian har rubriken Förändrade skatte-subsventioner för solceller och mikroproduktion av el samt utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer, nedan kallad mottagningspliktspromemorian. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 9*. Mottagningspliktspromemorians lagförslag i den del som rör mottagningsplikten finns i *bilaga 10*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 11*. Remissvaren finns tillgängliga i Finansdepartementet (Fi2024/02289).

Uppdrag att säkerställa att elcertifikatsmarknaden fungerar väl

Regeringen gav den 25 februari 2021 Statens energimyndighet i uppdrag att utreda om det fanns behov av åtgärder för att marknaden för elcertifikat skulle fungera väl efter införandet av ett s.k. stoppdatum. Myndigheten skulle också analysera de administrativa kostnaderna för att upprätthålla elcertifikatsystemet fram till dess att det avslutas (I2021/00669). Statens energimyndighet redovisade uppdraget den 14 juni 2022 genom rapporten Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2023 – marknadens funktion och administrativa kostnader, nedan elcertifikatsrapporten. En sammanfattning av rapporten finns i *bilaga 12*. Elcertifikatsrapportens författningsförslag finns i *bilaga 13*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 14*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats och i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/01475).

Regeringen beslutade den 7 augusti 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 16*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 17*. Regeringen har följt Lagrådets förslag. I förhållande till lagrådsremissen görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4 Ändringsdirektivet

Målet för ändringsdirektivet är att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser. Direktivet ska ses mot bakgrund av de mycket höga elpriser och den volatilitet som har funnits på elmarknaden sedan september 2021, främst som en följd av det höga priset på naturgas som används för elproduktion. Upptrappningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och de internationella sanktioner som följt har lett till en gaskris, stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och haft en betydande dominoeffekt på elpriserna. Även andra omständigheter, som minskad tillgång till kärnreaktorer och låg vattenkraftsproduktion, har bidragit till elprisökningen.

Ändringsdirektivet innehåller nya krav när det gäller energidelning, flexibel nätanslutning, avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris, information till elkunder, hantering av risker för elleverantörer, sista-handsleverantörer, skydd mot bortkoppling och anslutning till elnätet. Dessutom införs en möjlighet för ministerrådet att tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris och för berörda medlemsstater att ingripa i prissättningen för leverans av el under giltighetstiden för rådets beslut.

En sammanställning av åtgärder som genomför ändringsdirektivet i svensk nationell rätt i de delar som ska vara genomförda senast den 17 januari 2025 finns i *bilaga 15*. Sammanställningen innehåller både befintliga genomförandeåtgärder och sådana som föreslås i propositionen.

5 Flexibel nätanslutning

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om krav på installation av effektregeringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el och om certifiering av effektregeringssystem.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige AB* och *Vattenfall AB* förordar att flexibel anslutning definieras i ellagen och att lagen uppdateras i de delar som berör anslutning. *Energiföretagen Sverige* ifrågasätter om det behövs en föreskrift och anför att utformningen av en eventuell certifiering bör återspegla de nödvändiga villkoren med minimal administrativ börda. *E.ON Sverige AB (Eon)* ställer sig frågande till om det behövs certifiering.

Skälen för regeringens förslag

Avtal om flexibel anslutning

Ändringsdirektivet innehåller nya krav som syftar till att det ska vara möjligt för den som begär nätanslutning i områden där elnäten har begränsad eller ingen nätkapacitet att kunna dra nytta av att det ingås ett flexibelt anslutningsavtal. Med ett avtal om flexibel anslutning avses ”en uppsättning överenskomna villkor för anslutning av elkapacitet till nätet som inkluderar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning av el till och uttag av el från överföringsnätet eller distributionsnätet” (artikel 2.24c i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Tillsynsmyndigheten eller en annan behörig myndighet ska utarbeta en ram för systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i syfte att erbjuda systemanvändare möjlighet att ingå avtal om flexibel anslutning i områden där det finns begränsad eller ingen nätkapacitet för nya anslutningar, se närmare artikel 6a.1 och 6a.2 första stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet. I promemorian bedöms att Energimarknadsinspektionen bör få i uppgift att utarbeta ramen. Någon reglering i lag är inte nödvändig i denna del.

Energiföretagen Sverige AB och *Vattenfall AB* efterlyser en definition av flexibel anslutning i ellagen och ändringar när det gäller regleringen av nätföretagens anslutningsskyldighet. Några sådana lagändringar är dock inte nödvändiga för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet.

Krav på den anläggning som ska anslutas

Enligt det reviderade elmarknadsdirektivet ska den som ansluter genom flexibel anslutning vara skyldig att installera ett effektergleringssystem som är certifierat (artikel 6a.2 andra stycket).

Energiföretagen Sverige AB och *Eon* ifrågasätter behovet av en reglering i denna del. En sådan är dock nödvändig för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet.

Elmarknadsdirektivet innehåller inte någon definition av effektergleringssystem eller krav som ett sådant system ska uppfylla. För att genomföra direktivet kan det vara nödvändigt att införa föreskrifter om tekniska krav på den anläggning som ska anslutas till elnätet. Det är lämpligt att sådana föreskrifter, liksom föreskrifter om certifieringskravet, meddelas på en lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter om tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el och om certifiering av effektergleringssystem.

6 Leveransavtal

6.1 Leveransavtal med fast löptid och pris

Regeringens förslag

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* avstyrker förslaget. *Energimarknadsinspektionen*, *Konkurrensverket*, *Statens energimyndighet* och *Energiföretagen Sverige AB* framhåller behovet av undantag från skyldigheten. *Energiföretagen Sverige* och *E.ON Sverige AB (Eon)* efterlyser förtydliganden när det gäller vad som avses med elanvändare och med leveransavtal med fast löptid och pris. *Energiföretagen Sverige* ser även behov av en tydlig definition i fråga om den geografiska avgränsningen när det gäller beräkningen av antalet elanvändare.

Skälen för regeringens förslag

Avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris

Enligt ändringsdirektivet ska elanvändarna ha rätt till avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. Ett sådant avtal är ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som garanterar att avtalsvillkoren, inbegripet priset, förblir oförändrade under avtalets löptid, samtidigt som det inom ett fast pris får innehålla en flexibel del med exempelvis variationer mellan topplast- och låglastpriser, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av leverantörerna, såsom skatter och avgifter (artikel 2.15a i det reviderade elmarknadsdirektivet). I det följande används även uttrycket leveransavtal med fast löptid och pris.

Rätt till leveransavtal med fast löptid och pris

Medlemsstaterna ska alltså säkerställa att leverantörer erbjuder avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. Medlemsstaterna ska också säkerställa att alla slutkunder kan begära att få ingå ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris med en löptid på minst ett år, med minst en leverantör och med varje leverantör som har fler än 200 000 slutkunder (artikel 11.1 första stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Någon motsvarande skyldighet finns inte enligt den hittillsvarande lagstiftningen i Sverige. *Affärsverket svenska kraftnät* avstyrker att en sådan införs med hänvisning till att förslaget riskerar att hämma konkurrensen och försvåra för aktörer vars affärsmodeller bygger på dynamiska avtal. Det är dock nödvändigt att införa en reglering för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet. En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare bör som utgångspunkt vara skyldig att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris. Detta bedöms vara tillräckligt för att även säkerställa att alla slutkunder kan ingå ett sådant avtal med minst en elleverantör.

Energiföretagen Sverige och *Eon* efterlyser förtydliganden i olika frågor. Det är emellertid ytterst en fråga för EU-domstolen att avgöra hur direktivet ska tolkas i dessa delar. Regeringen bedömer att det inte finns utrymme för en medlemsstat att precisera innebörden ytterligare i nationell lag.

Undantag från skyldigheten

Under vissa förutsättningar får en medlemsstat undanta en leverantör med fler än 200 000 slutkunder från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris (artikel 11.1 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet). Flera remissinstanser, bl.a. *Energimarknadsinspektionen* och *Energiföretagen Sverige*, framhåller behovet av undantag i Sverige. Det bör alltså vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.

Ändring av avtalsvillkor och uppsägning

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte ensidigt ändrar villkoren i avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och inte säger upp sådana avtal innan de löper ut (artikel 11.1 tredje stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Avtal som löper under en bestämd tid bör enligt allmänna avtalsrättsliga principer inte kunna ändras ensidigt av elleverantören under den tid som avtalet löper. Ett sådant avtal får, om möjligt, i stället sägas upp till villkorsändring, men i den situationen måste naturligtvis båda parter godkänna de nya villkoren. Den part som utan grund säger upp avtalet ensidigt kan komma att bli skadeståndsskyldig (prop. 2010/11:70 s. 97). Mot denna bakgrund bedöms det inte vara nödvändigt med en ny reglering i denna del.

6.2 Information till elanvändaren innan ett avtal ingås eller förlängs

Regeringens förslag

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska elleverantören ge

elanvändaren tillgång till en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören tillhandahåller en sammanfattning av avtalsvillkoren.

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att det bör klargöras vilken informationsskyldighet som gäller för olika typer av avtal och att det finns skäl att överväga om inte motsvarande krav även bör omfatta andra avtalsformer än avtal med fast löptid och pris.

Skälen för regeringens förslag

En sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren

Ändringsdirektivet innehåller nya krav på den information som ska lämnas innan ett leveransavtal med ett dynamiskt elpris eller med fast löptid ingås eller förlängs. Slutkunderna ska få tillgång till en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett tydligt och kortfattat språk. Den sammanfattningen ska enligt artikel 11.1a i det reviderade elmarknadsdirektivet ange vissa rättigheter och ska åtminstone innehålla

- information om totalpriset och kostnadsfördelningen,
- en förklaring av om priset är fast, rörligt eller dynamiskt,
- information om leverantörens e-postadress och uppgifter avseende en kundtjänst, och
- i tillämpliga fall, information om engångsbetalningar, säljfrämjande åtgärder, ytterligare tjänster och rabatter.

En elleverantör ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren (9 kap. 21 § tredje stycket ellagen). Det finns dock inget krav på när informationen ska lämnas. Det anges emellertid i Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om elleverantörers information till elanvändare (EIFS 2024:2) att elleverantören ska tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås eller bekräftas och därefter på sin webbplats under avtalets löptid. Med hänsyn till de nya kraven i ändringsdirektivet bör det förtydligas även i ellagen att elleverantören ska tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås eller förlängs och se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

Enligt ändringsdirektivet ska elleverantören även lämna information om annat än avtalsvillkoren, bl.a. kontaktuppgifter, tillsammans med sammanfattningen. De föreskrifter som krävs för att genomföra direktivet i denna del är sådana som riksdagen kan bemyndiga regeringen att utfärda. En annan möjlighet är att införa en allmänt hållen bestämmelse i ellagen och komplettera lagen i förordning och myndighetsföreskrifter. Det finns dock ingen särskild fördel med en sådan uppdelning eller i övrigt starka skäl för en reglering i lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantören att lämna ytterligare information i samband med att leverantören tillhandahåller en sammanfattning av avtalsvillkoren.

Det finns utrymme för att genom föreskrifter på en lägre normnivå lämna sådana klargöranden som *Affärsverket svenska kraftnät* efterlyser, i den utsträckning som det bedöms vara motiverat.

Möjligheterna, kostnaderna och riskerna med leveransavtalet

Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och att leverantörerna ger slutkunderna denna information (artikel 11.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet).

I ellagen finns det redan krav på elleverantören att informera elanvändaren om möjligheter, kostnader och risker innan ett leveransavtal ingås (9 kap. 17 § första stycket). Regleringen bör anpassas till det nya kravet. Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med fast löptid och pris bör elleverantören alltså informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som avtalet innebär.

Affärsverket svenska kraftnät anser att det finns skäl att överväga om inte motsvarande krav även bör omfatta andra avtalsformer. Regeringen anser dock att det inte finns skäl att i denna fråga gå längre än vad som krävs för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet.

7 Hantering av risker för elleverantörer

Regeringens förslag

En elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden och vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om strategier och åtgärder och om skyldighet för elleverantörer att göra stresstester.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Enligt promemorians förslag ska elleverantören vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige AB* föreslår att ordet ”alla” stryks i förfatningstexten och anser att det är viktigt att undvika detaljreglering.

Skälen för regeringens förslag

Ändringsdirektivet innehåller nya krav när det gäller elleverantörernas riskhantering (artikel 18a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet). En behörig myndighet ska med beaktande av leverantörens storlek eller marknadsstrukturen säkerställa att leverantörer har infört och genomfört lämpliga risksäkringsstrategier för att begränsa den risk som förändringar i elförsörjningen i grossistledet innebär för den ekonomiska bärkraften hos deras avtal med kunder. Samtidigt ska likviditeten och prissignalerna från kortsiktiga marknader upprätthållas. I relevanta fall ska stresstester utföras. Myndigheten ska också säkerställa att leverantörer vidtar alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för försörjningsavbrott.

Det bör därför införas krav på att en elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden och vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans. Som *Energiföretagen Sverige* påpekar behöver det inte särskilt anges att leverantören ska vidta alla rimliga åtgärder.

Det kan visa sig finnas behov av en mer detaljerad reglering för att elleverantörernas rikssäkringsstrategier och övriga åtgärder ska svara mot kraven i det reviderade elmarknadsdirektivet. Det är inte nödvändigt att införa sådana föreskrifter i ellagen. Om föreskrifterna finns på en lägre normnivå, blir det också enklare att vid behov genomföra justeringar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om strategier och åtgärder och om sådana stresstester som avses i direktivet. Som *Energiföretagen Sverige* framhåller bör det inte införas någon detaljreglering som inte är nödvändig.

I Sverige är Energimarknadsinspektionen nationell energitillsynsmyndighet. Myndigheten är även nätmyndighet enligt ellagen och kommer i den egenskapen att utöva tillsyn över att den nya regleringen följs. Energimarknadsinspektionen har som nätmyndighet de befogenheter som krävs för att se till att elleverantörerna lever upp till de nya kraven.

Regeringens förslag

Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Företaget ska informera elanvändaren om hur elleverantören har valts ut.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Vattenfall AB* avstyrker förslaget. *Affärsverket svenska kraftnät* ser en risk att förslaget kan medföra att många nätföretag tvingas byta ut sina befintliga sistahandsleverantörer. *Affärsverket* anser vidare att det bör klargöras om en tillsynsmyndighet ska godkänna valet av leverantör, eller om andra kontrollmekanismer behövs, och att en alternativ modell bör övervägas. *Statens energimyndighet*, *Energiföretagen Sverige AB* och *E.ON Sverige AB* förordar att den nuvarande regleringen behålls i avvaktn på att anvisade elavtal avskaffas i enlighet med Elmarknadsutredningens förslag. *Energiföretagen Sverige* vill lyfta fram att en anvisningsleverantör och sistahandsleverantör inte är samma sak.

Skälen för regeringens förslag*Hur en sistahandsleverantör utses*

Med sistahandsleverantör avses i det reviderade elmarknadsdirektivet en leverantör som har utsetts att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet (artikel 2.24a). Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande (artikel 27a.1 andra meningen).

Sverige har ett system i fråga om sistahandsleverantörer i och med att det i ellagen finns bestämmelser om anvisade elleverantörer (9 kap. 3–10 §§). Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. En anvisad elleverantör fungerar alltså bl.a. som en sistahandsleverantör i elmarknadsdirektivets mening. Det finns dock ingen reglering om förfarandet för att utse en sådan elleverantör. Det är alltså nödvändigt att reglera detta.

Elmarknadsutredningens förslag

Elmarknadsutredningen föreslår i sitt betänkande *Spänning i tillvaron* (SOU 2025:47) att bestämmelserna om anvisade avtal i ellagen upphävs. Utredningen föreslår att det ska finnas en utpekad sistahandsleverantör för elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar el. Den utpekade sistahandsleverantören ska enligt förslaget utses av nätföretag baserat på den elleverantör som, beräknat per den 1 december, under den föregående tolv månadersperioden har levererat störst antal

Prop. 2025/26:16 kilowattimmar el till elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar.

Med hänsyn till lagstiftningsprocessen bedömer utredningen att ett lämpligt datum för ikraftträdande är den 1 januari 2027. Ett alternativt datum, som kan vara möjligt, är den 1 juli 2027. *Energimarknadsinspektionen* och *Energiföretagen Sverige* har framfört till utredningen att det möjligen inte går att genomföra förändringarna så snart som den 1 januari 2027. Energiföretagen Sverige uppger vidare att vissa aktörer anser att ett dataverktyg bör vara på plats innan författningsförslagen träder i kraft (SOU 2025:47 s. 612).

Några remissinstanser motsätter sig att ändringar görs i det hittillsvarande regelverket innan Elmarknadsutredningens förslag kan genomföras. Ändringsdirektivet skulle dock i denna del ha varit genomfört den 17 januari 2025. Som framgår av avsnitt 3 har Europeiska kommissionen inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av direktivet. Mot denna bakgrund finns det inte förutsättningar att avvakta de kommande åtgärderna på området.

Nya krav på elnätsföretagen

Med hänsyn till att det pågår en grundläggande översyn av systemet med anvisade elleverantörer bör inriktningen för propositionen vara att införa den reglering som är oundgängligen nödvändig för att genomföra ändringsdirektivet. Sådana överväganden som *Affärsverket svenska kraftnät* efterlyser framstår inte som motiverade inom ramen för lagstiftningsärendet. Det ligger närmast till hands att införa nya krav när det gäller det sätt på vilket nätföretagen anvisar elleverantörer. Det är vanligt att nätföretaget utser en elleverantör i den egna koncernen.

Som *Energiföretagen Sverige* framhåller är en sistahandsleverantör inte samma sak som en anvisad elleverantör, eftersom det enligt den hittillsvarande regleringen blir aktuellt att anvisa elleverantörer även av andra anledningar än för att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet. Kraven behöver alltså inte gälla för alla anvisade elleverantörer för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet. Det finns dock inte några tydliga fördelar med en särreglering om sistahandsleverantörer.

Frågan om att reglera anvisningsförfarandet behandlas i propositionen Anvisade elavtal (prop. 2016/17:13). Regeringen bedömde i det sammanhanget att det inte var lämpligt att, som Energimarknadsinspektionen hade föreslagit, införa ett krav på att nätföretagen skulle utse den anvisade elleverantören, för en period om högst två år, på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Ett flertal remissinstanser hade avstyrkt förslaget med hänvisning till bl.a. de kostnader som en sådan reglering skulle innebära för nätföretagen, elleverantörerna och tillsynsmyndigheten. Konkurrensverket ansåg att det var svårt att se någon egentlig skillnad i praktiken mellan Energimarknadsinspektionens förslag och ett regelrätt upphandlingsförfarande. *Vattenfall AB* varnar för att ett krav på att nätföretaget ska välja en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande kan leda till att nätföretag upphandlar anvisade elavtal.

Ett krav på att nätföretaget ska välja en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt kan dock inte jämföras med ett regelrätt upphandlingsförfarande. Det är ytterst en fråga för EU-domstolen att tolka ändringsdirektivets krav, men det bör förstås så att den som utser sistahandsleverantören måste göra det på objektiva grunder, vara öppen med vilka grunderna är och inte på ett otillbörligt sätt gynna exempelvis närstående företag. Att ställa ett sådant krav på nätföretaget framstår som det minst ingripande sättet att genomföra ändringsdirektivet på utan att regleringen av anvisade elavtal ändras på ett mer grundläggande sätt. Med beaktande av den branschkunskap som ett nätföretag får förutsättas ha kan kravet inte anses vara oskäligt betungande. Mot denna bakgrund ser regeringen inte heller någon uttalad risk för att nätföretag, som Affärsverket svenska kraftnät befarar, tvingas byta ut sistahandsleverantörer som har valts för att trycka goda kundvillkor.

Med hänsyn till kravet på transparens bör nätföretaget även vara skyldigt att informera elanvändaren om hur den anvisade elleverantören har valts ut.

Affärsverket svenska kraftnät efterlyser ett klargörande i fråga om kontrollmekanismer. Energimarknadsinspektionen kommer i egenskap av nätmyndighet att utöva tillsyn över att nätföretagen följer bestämmelserna. Regeringen ser inte något behov av en kontrollmekanism utöver detta.

I avsnitt 16 finns överväganden och förslag när det gäller övergångsbestämmelser.

9 Skydd mot bortkoppling

Regeringens förslag

En elleverantör ska inte få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för ett sådant klagomål från elanvändaren som inte har besvarats av elleverantören eller för tvistlösning utanför domstol. Detta ska dock inte gälla om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer delvis överens med regeringens. I promemorians förslag anges att förbudet gäller om klagomålet inte har behandlats av elleverantören. I promemorian föreslås vidare inte något undantag för fallet att elanvändaren har handlat otillbörligt.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energimarknadsinspektionen* anser att det finns anledning att överväga andra sanktioner än föreläggande vid vite för överträdelse av

Prop. 2025/26:16 bortkopplingsförbudet. *Bostadsrätterna* menar att det bör införas en rätt till ersättning för den skada som elleverantören orsakar vid en sådan uppsägning eller avbruten elleverans som sker i strid med förbudet. *Energiföretagen Sverige AB* och *Vattenfall AB* anser att det behöver tydliggöras vad som avses med att klagomålet inte behandlats av elleverantören. Energiföretagen Sverige pekar dessutom på att den faktiska bortkopplingen sköts av elnätsföretagen och att det inte är önskvärt att ge dessa en myndighetsliknande kontrollfunktion och, liksom *E.ON Sverige AB (Eon)*, på risken att kunder missbrukar regleringen. Eon föreslår att förslaget ses över och vid behov förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Skydd för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom

I ändringsdirektivet finns det nya krav på skydd mot bortkoppling. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för skydda utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom från bortkoppling av el. (artikel 28a.1 första stycket första meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet). I detta ingår förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder.

När medlemsstaterna underrättar Europeiska kommissionen om sina åtgärder för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet, ska de förklara förhållandet mellan det skydd mot bortkoppling som ska finnas enligt direktivet och motsvarande delar i de nationella genomförandedokumenterna (artikel 28a.1 andra stycket). Det finns därför skäl att här lämna en utförlig beskrivning av regelverket i Sverige.

Vilka är utsatta kunder och kunder som omfattas av energifattigdom?

Enligt elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder, och de ska särskilt säkerställa att utsatta kunder får tillräckligt skydd. En medlemsstat måste bestämma vad som avses med utsatta kunder (artikel 28.1). Med utsatta kunder avses i Sverige personer som varaktigt saknar förmåga att betala för den el, naturgas, fjärrvärme eller fjärrkyla som överförs eller levereras till dem för ändamål som faller utanför näringsverksamhet, se 8 § förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen.

Med energifattigdom avses i huvudsak att ett hushåll har bristande tillgång till väsentliga energitjänster, om bristen beror på bl.a. orimliga priser, otillräcklig disponibel inkomst, höga energikostnader eller bostäder med låg energieffektivitet, se närmare artikel 2.24b i det reviderade elmarknadsdirektivet och artikel 2.52 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

En elleverantör är skyldig att fortsätta leverera el

En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta att leverera el till dess elanvändaren slutar att ta ut el i uttagspunkten, någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten eller överföringen av el

enligt vissa bestämmelser eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören (9 kap. 14 § första stycket ellagen). Det vanligaste åsidosättandet kan antas vara bristande betalning av den levererade elen.

Konsumenterna är skyddade mot avbrytande av överföringen av el

I 11 kap. ellagen finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter. Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne (11 kap. 1 § andra stycket). Med konsument avses i lagen en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet (1 kap. 4 §).

Att regleringen i Sverige gäller alla konsumenter innebär att utsatta kunder och kunder som omfattas av energifattigdom är skyddade utan att detta behöver anges särskilt.

De grundläggande förutsättningarna för att överföringen av el till en konsument ska få avbrytas på grund av konsumentens avtalsbrott anges i 11 kap. 2 § ellagen. Det krävs bl.a. att konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med nätföretaget eller elleverantören och att det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott. Konsumenten måste ha fått skälig tid att vidta rättelse.

Vid utebliven betalning finns det dessutom en rad ytterligare krav som ska vara uppfyllda innan överföringen av el till en konsument får avbrytas (11 kap. 3 §). Betalningen ska avse överföring eller leverans av el. Konsumenten ska i god tid informeras om vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts. Elleverantören eller nätföretaget måste informera socialnämnden om den uteblivna betalningen samtidigt som konsumenten delges en uppmaning att betala inom tre veckor. För att överföringen ska få avbrytas sedan de tre veckorna har löpt ut krävs både att elleverantören eller nätföretaget inte har fått betalt och att socialnämnden inte har tagit på sig betalningsansvaret. Dessutom får fordringen inte vara tvistig.

En enskild som inte själv kan tillgodose sina ekonomiska behov och inte heller kan få dem tillgodosedda på något annat sätt har rätt att få ekonomiskt bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sina levnadskostnader i övrigt, se 12 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400). Att försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för hushållsel anges uttryckligen i 12 kap. 7 § första stycket 2 i den lagen.

I 11 kap. 6–10 §§ ellagen finns bestämmelser om skadestånd när överföringen av el avbryts utan att det finns förutsättningar för det enligt lagen.

Skydd i övrigt mot uppsägning av leveransavtal och bortkoppling

Ändringsdirektivet innehåller även nya krav som ska säkerställa att elleverantörer inte säger upp avtal eller kopplar bort kunder på grund av omständigheter som är tvistiga och föremål för sådana klagomålsförfaranden som hanteras av leverantörerna eller för tvistlösning utanför domstol (artikel 28a.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet).

I viss utsträckning finns det redan ett sådant skydd för kunderna. Överföringen av el till en konsument får avbrytas vid utebliven betalning endast om fordringen inte är tvistig (11 kap. 3 § ellagen). Det framgår också av

skälen till ändringsdirektivet att kravet främst tar sikte på tvister som gäller fakturor eller utestående belopp (skäl 27). Det är emellertid inte uppenbart att den hittillsvarande regleringen fullt ut svarar mot direktivets krav i denna del. Enligt direktivets ordalydelse gäller skyddet i detta fall alla kunder, inte bara sådana som omfattas av ellagens konsumentbegrepp. De klagomål eller tvister som avses kan dessutom gälla annat än betalning.

För att det reviderade elmarknadsdirektivet ska vara helt genomfört i denna del bör det införas ett förbud för elleverantörer att säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för ett klagomål från elanvändaren eller för tvistlösning utanför domstol. Som *Energiföretagen Sverige* och *Vattenfall AB* framhåller finns det anledning att tydliggöra förbudets omfattning när elanvändaren har lämnat in ett klagomål till elleverantören. Förbudet bör gälla om elleverantören inte har besvarat klagomålet.

Förfarandemissbruk

Ett par remissinstanser väcker frågan om elanvändare kan missbruka den nya regleringen. *Energiföretagen Sverige* och *Vattenfall AB* pekar bl.a. på att det inte är ovanligt att ett ärende i Allmänna reklamationsnämnden tar fyra–sex månader i anspråk från anmälan till beslut. Utrymmet för missbruk kan dock antas vara begränsat med hänsyn till att elanvändaren inte kan återropa ett klagomål som har lämnats in eller en tvist som har inletts efter det att elleverantören har sagt upp leveransavtalet eller begärt att överföringen ska avbrytas. Förslaget kan dessutom antas ha liten betydelse när det gäller en tvist som prövas av Allmänna reklamationsnämnden med hänsyn till att det redan följer av den hittillsvarande regleringen att överföringen av el till en konsument inte får avbrytas med hänvisning till utebliven betalning, om fordringen är tvistig. Den nya regleringen blir alltså relevant bara om tvisten mellan elleverantören och konsumenten rör någonting annat än betalning för leverans av el.

Skyddet mot bortkoppling bör dock inte gälla om det står klart att elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte. En sådan begränsning är förenlig med det reviderade elmarknadsdirektivet, eftersom medlemsstaterna får vidta lämpliga åtgärder för att undvika förfarandemissbruk (artikel 28a.2 tredje meningen).

Sanktioner

Energimarknadsinspektionen kommer i egenskap av nätmyndighet att utöva tillsyn över att elleverantörerna följer regleringen. Inspektionen får meddela de förelägganden som behövs för att reglerna ska följas och ett föreläggande får förenas med vite (12 kap. 3 § första stycket ellagen).

Energimarknadsinspektionen anser att det är lämpligare med någon form av administrativ sanktion, inklusive sanktionsavgifter. *Bostadsrätterna* menar att det bör införas en rätt till ersättning för skada som elleverantören orsakar vid en uppsägning eller avbruten leverans i strid med förbudet. Det är emellertid inte nödvändigt att införa nya sanktionsmöjligheter för att genomföra det reviderade elmarknadsdirektivet. Det skulle dessutom förutsätta att underlaget i lagstifningsärendet kompletterades.

Förslaget innebär att det i vissa situationer är förbjudet för en elleverantör att begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas. Det innefattar inte någon sådan kontrollfunktion för nätföretagen som *Energiföretagen Sverige* beskriver i sitt remissvar.

Prop. 2025/26:16

10 Tillgång till distributionsnätet

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har lämnats in och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *E.ON Sverige AB (Eon)* menar att det vore mer ändamålsenligt att i stället aggregera elnätsföretagens nätutvecklingsplaner. *Vattenfall AB* föreslår att rapporteringskravet anpassas, så att kravet på kvartalsvisa uppdateringar endast gäller i den mån ny och relevant information har tillkommit och anser, liksom *Statens energimyndighet*, att undantagsmöjligheten bör begränsas.

Skälen för regeringens förslag

Information om tillgänglig kapacitet

Enligt det reviderade elmarknadsdirektivet ska systemansvariga för distributionssystem (distributionsnätsföretag) på ett transparent sätt offentliggöra tydlig och detaljerad information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina verksamhetsområden (artikel 31.3 första stycket). I detta ingår information om den kapacitet som är föremål för en begäran om anslutning, möjligheten till flexibel anslutning i överbelastade områden och kriterierna för beräkning av tillgänglig kapacitet för nya

anslutningar. Informationen ska uppdateras regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

Ett motsvarande krav för systemansvariga för överföringssystem (transmissionsnätsföretag) införs genom en ändring i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EU:s elmarknadsförordning).

Eon menar att det vore mer ändamålsenligt att i stället aggregera elnätsföretagens nätutvecklingsplaner. För att genomföra ändringsdirektivet är det emellertid nödvändigt att införa föreskrifter om en skyldighet för distributionsnätsföretag att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

De föreskrifter som krävs för att genomföra direktivet i denna del är sådana som riksdagen kan bemyndiga regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda. En annan möjlighet är att införa en allmänt hållen reglering i ellagen och komplettera lagen i förordning och myndighetsföreskrifter. Det finns dock ingen särskild fördel med en sådan uppdelning eller i övrigt starka skäl för en reglering i lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om skyldigheten.

Även föreskrifter om skyldighet att offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet bör i framtiden finnas på en lägre normnivå än lag. I den delen föreslås dock inte några ändringar i sak.

Information om hur en begäran om anslutning behandlas

Genom ändringsdirektivet införs även krav på att systemansvariga för distributionssystem på ett transparent sätt ska tillhandahålla tydlig information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning (artikel 31.3 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet). De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från det att de tog emot en begäran. Om begäran om anslutning varken beviljas eller får permanent avslag, ska informationen uppdateras regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet

Även i denna fråga införs motsvarande krav för systemansvariga för överföringssystem i EU:s elmarknadsförordning.

För att genomföra ändringsdirektivet bör distributionsnätsföretag vara skyldiga att tillhandahålla de aktuella uppgifterna. När det gäller kravet på löpande uppdateringar förordar *Vattenfall AB* en ordning där en enkel bekräftelse till kunden om oförändrat läge, eller möjligen ingen bekräftelse alls, är tillräcklig om inga förändringar har skett i ett ärende. Av elmarknadsdirektivets ordalydelse följer att nätföretaget ska vara skyldigt att återkoppla till den som har begärt en anslutning minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran. I ett läge där inga förändringar har skett bör dock återkopplingen kunna vara en sådan upplysning till kunden som *Vattenfall AB* nämner utan att detta behöver anges särskilt i lagen.

Undantag

Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa de nya kraven på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar

små enskilda system. Medlemsstaterna får tillämpa ett lägre tröskelvärde än det på 100 000 anslutna kunder (artikel 31.3b i det reviderade elmarknadsdirektivet). Sverige har i andra sammanhang använt möjligheten till sådana undantag i fråga om distributionsnätsföretag som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare, se t.ex. 3 kap. 21 § ellagen. Med hänsyn till den administrativa börda som kravet kan innebära för små nätföretag bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om undantag från den nya skyldigheten. Sådana invändningar mot undantag som *Statens energimyndighet* och *Vattenfall AB* för fram kan beaktas vid utformningen av sådana föreskrifter.

Begäran om anslutning i elektronisk form

Enligt det reviderade elmarknadsdirektivet ska systemansvariga för distributionssystem ge systemanvändare möjlighet att begära nätanslutning och lämna in relevanta handlingar uteslutande i digital form (artikel 31.3a). Det kan visserligen antas att de flesta systemansvariga i Sverige redan ger systemanvändarna en sådan möjlighet. För att ändringsdirektivet ska vara genomfört i denna del bör det dock införas ett uttryckligt krav på detta.

11 Elpriskriser

Regeringens förslag

Regeringen ska få meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna ska omedelbart upphöra att gälla om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades, om de inte godkänns vid riksdagens prövning eller om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* och *Statens energimyndighet* anser att förslaget bör förtydligas när det gäller den praktiska tillämpningen. *Energimarknadsinspektionen* förordar att villkoren i elmarknadsdirektivet framgår direkt av lagen eller åtminstone av förarbetena. *E.ON Sverige AB* anser att det kan finnas andra åtgärder som är mer lämpliga att vidta i en krissituation och att dessa bör analyseras samt att det är av yttersta vikt att eventuella regler om prisinterventioner i händelse av kris tydligt

Prop. 2025/26:16 kompletteras med bestämmelser om hur leverantörerna ska kompenseras för sina faktiska kostnader.

Skälen för regeringens förslag

Tillkännagivande av en elpriskris

Genom ändringsdirektivet införs en möjlighet för Europeiska unionens råd att, på förslag av Europeiska kommissionen, genom ett genomförandebeslut tillkänna en regional eller unionsomfattande elpriskris. Ett sådant beslut förutsätter såväl mycket höga genomsnittspriser på grossistmarknaderna för el som kraftiga ökning av slutkundspriserna (artikel 66a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet). Genomförandebeslutet får ha en giltighetstid om ett år. Giltighetstiden kan dock förlängas (artikel 66a.2 och 66a.8).

Riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el

Om rådet har antagit ett genomförandebeslut, får medlemsstaterna under giltighetstiden tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag (artikel 66a.6 i det reviderade elmarknadsdirektivet). När det gäller hushållskunder finns det ett visst utrymme för sådana åtgärder sedan tidigare (artikel 5.3 i elmarknadsdirektivet).

Ett bemyndigande till regeringen

Det går i nuläget inte att ta ställning till i vilken utsträckning det kan vara motiverat med offentliga ingripanden i prissättningen i Sverige med anledning av en elpriskris. Det står dock klart att sådana ingripanden kräver en snabb hantering för att fylla sitt syfte. Detta talar för att en prisreglering bör kunna införas genom en förordning. Regeringen bör därför få meddela föreskrifter för en begränsad tid om reglering av priset för leverans av el till elanvändare, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Några remissinstanser väcker frågor om den praktiska tillämpningen av ett pristak. Förslagen i denna proposition tar dock sikte endast på valet av normnivå för en eventuell reglering. Det är först i samband med att rådet tillkännager en elpriskris som det blir aktuellt att ta ställning till om en prisreglering faktiskt ska införas och hur den närmare ska utformas. I det sammanhanget är det nödvändigt att följa det som föreskrivs i artikel 66 a i det reviderade elmarknadsdirektivet om bl.a. ersättning till elleverantörer. Med hänsyn till att direktivet är bindande för medlemsstaten finns det inte skäl att, som *Energimarknadsinspektionen* föreslår, föra in direktivets villkor i ellagen eller lämna en utförlig redogörelse i förarbetena.

Underställning

Med hänsyn till föreskrifternas karaktär bör de så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna bör omedelbart upphöra att gälla, om de inte underställs riksdagen i tid eller om riksdagen inte godkänner föreskrifterna inom två månader från underställandet.

12 Tillgängliggörande av information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

Prop. 2025/26:16

Regeringens förslag

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

- hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
- de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
- prognoser för kommande leveranser,
- den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och
- vilken potential som finns för efterfrågeflexibilitet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Förslaget i promemorian omfattar inte uttryckligen prognoser för kommande leveranser.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *E.ON Sverige AB* avstyrker förslaget, bl.a. eftersom det saknas en tydlig gräns för vilken data som ska få samlas in av nätföretagen. *Affärsverket svenska kraftnät* föreslår att lydelsen anpassas till förnybartdirektivets utformning genom att det läggs till ”av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi”. *Energiföretagen Sverige AB* konstaterar att nätföretagen inte alltid har tillgång till sådan information som ska tillgängliggöras. *Energimarknadsinspektionen* föreslår att det även införs ett bemyndigande som omfattar prognoser för kommande leveranser. *Vattenfall AB* anser att det är märkligt att använda ordet levereras.

Skälen för regeringens förslag

Det reviderade förnybartdirektivet ställer upp krav på transmissionsnätsföretag och, under vissa förutsättningar, distributionsnätsföretag att tillgängliggöra viss information för att underlätta efterfrågeflexibilitet (artikel 20a.1). Det rör sig om att tillgängliggöra information och, om sådana finns tillgängliga, prognoser om andelen förnybar el och andelen växthusgasutsläpp i den levererade elen i varje elområde, så exakt som möjligt och med ett visst intervall.

Om det är tekniskt möjligt ska distributionsnätsföretag även tillgängliggöra anonymiserade och aggregerade uppgifter om potentialen för efterfrågeflexibilitet och om den förnybara el som produceras och matas in i nätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi. Energimarknadsinspektionen har bedömt att det för närvarande inte är tekniskt

möjligt att genomföra det kravet (Energimarknadsinspektionens rapport Ei R2025:08 Information om klimatprestanda och flexibla resurser, Förslag till genomförande av artikel 20a i det reviderade förnybartdirektivet, s. 27).

Uppgifterna ska tillgängliggöras digitalt på ett sätt som säkerställer driftskompatibilitet (artikel 20a.2).

Ellagen bör inte belastas med den typ av detaljerad reglering som krävs för att genomföra de aktuella kraven i direktivet. I stället bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela de föreskrifter som krävs. Några remissinstanser anför att nätföretagen ibland kan sakna tillgång till viss information och att omfattningen av vilken information som ska tillgängliggöras är oklar. Det är dock inget som påverkar utformningen av själva bemyndigandet. Det får i stället omhändertas i arbetet att, med stöd av bemyndigandet, ta fram mer detaljerad reglering. Bemyndigandet bör inte heller begränsas med anledning av att det för närvarande inte är tekniskt möjligt att tillgängliggöra vissa uppgifter. För tydlighetens skull bör det som *Energimarknadsinspektionen* anför om prognoser komma till uttryck i bemyndigandet. Detsamma gäller för det *Affärsverket svenska kraftnät* föreslår om tillägg av orden ”egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi” när det gäller information om produktion och inmatning av el i elnätet.

13 En ökad transparens vid anslutning till elnätet

Regeringens förslag

Nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av anläggningar för överföring och av anläggningar för användning av el.

Nätföretag ska offentliggöra sina rutiner för anslutning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutinerna.

Nätföretag ska ta fram en tidsplan för handläggning av ett anslutningsärende även för anslutning av anläggningar för överföring och för användning av el och av energilagringsanläggningar. Nätföretag ska också ange en tidsplan för anslutningen av sådana anläggningar.

Informationsdelningsrapportens förslag

Informationsdelningsrapportens förslag stämmer till övervägande del överens med regeringens. I informationsdelningsrapporten föreslås att Energimarknadsinspektionen ska få meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutinerna.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Svensk Solenergi* anser att tillsyn bör utövas mot nätföretag som

inte följer de tidsplaner som tagits fram och *Sveriges Allmännytt*a anser att det bör införas sanktioner för sådana fall. *TechSverige* föreslår att rutinerna för anslutning bör omfatta elinstallation.

Skälen för regeringens förslag

Elektrifieringen av samhället kommer att innebära att Sveriges totala elbehov ökar under de kommande åren. En del i att möta det behovet är att säkerställa optimal användning av elnäten. I dag finns brister i transparensen vid ansökningar om anslutning till elnäten som leder till ökade kostnader för den anläggning som vill ansluta sig och till onödigt långa handläggningstider. Olika nätföretag hanterar också anslutningsprocessen på olika sätt.

Nätföretagen är skyldiga att ha standardiserade rutiner för anslutning av elproduktionsanläggningar och energilagringsanläggningar (4 kap. 6 § ellagen). Något sådant krav gäller dock inte för andra typer av anläggningar, som anläggningar för användning av el. Denna skillnad mellan olika aktörer på elmarknaden framstår inte som motiverad. Nätföretag bör ha standardiserade rutiner även för anslutning av anläggningar för överföring och användning av el. Uttrycket elektrisk anläggning avser anläggningar för produktion, överföring och användning av el, se 1 kap. 3 § ellagen och 2 § elsäkerhetslagen (2016:732). Det bör därför anges att de standardiserade rutinerna för anslutning ska avse elektriska anläggningar.

För att nätföretagen ska kunna förekomma eventuella brister eller oklarheter i ansökningar om anslutning bör de också vara skyldiga att offentliggöra rutinerna. Det kan bidra till en snabbare handläggning av anslutningsärenden. Som nämns ovan hanterar nätföretag i dag ansökningar på olika sätt. För att det ska vara möjligt att utforma mer enhetliga processer hos nätföretagen bör det vara möjligt att i föreskrifter ange minimikrav på hur rutinerna utformas. Rutinerna kan behöva anpassas efter vilken typ av anläggning som ska anslutas och eventuellt även efter andra omständigheter. De kan också vara av teknisk och detaljerad karaktär. Sådana föreskrifter bör därför tas fram på lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få rätt att meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutinerna. Det förslag som *TechSverige* lämnar om att rutinerna ska omfatta elinstallation bör hanteras i arbetet med att ta fram sådana föreskrifter. Nätföretag är också skyldiga att vid anslutning av en elproduktionsanläggning ta fram en tidsplan för handläggningen av anslutningsärendet och lämna den till elproduktionsanläggningen. Nätföretaget ska också tillhandahålla en tidsplan över anslutningen vid begäran om nya anslutningar (4 kap. 8 § ellagen). Det är dock inte bara de som vill ansluta elproduktionsanläggningar som har nytta av att få en tidsplan. Alla som ansöker om att få ansluta en anläggning till elnätet har nytta av denna typ av information. Den sökande bör därför ha rätt att på begäran få en tidsplan för handläggningen av anslutningsärendet och för anslutningen, oavsett vilken typ av elektrisk anläggning som ska anslutas.

Det saknas i nuläget skäl att införa sanktioner mot nätföretag som avviker från tidsplanerna på det sätt som *Svensk Solenergi* och *Sveriges Allmännytt*a efterfrågar.

14 En utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer

Regeringens förslag

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som matar in el från en egen elproduktionsanläggning eller en egen energilagringsanläggning ska vara skyldig att på skäliga villkor ta emot den inmatade elen.

Mottagningspliktspromemorians förslag

Mottagningspliktspromemorians förslag stämmer delvis överens med regeringens. I promemorian föreslås att elleverantörens mottagningsplikt endast ska omfatta förnybar el som matas in från en elanvändares egen elproduktionsanläggning.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige* och *Vattenfall AB* anför att förslaget riskerar att leda till att kundkollektivet belastas med kostnader för obalans. *Energimarknadsinspektionen* anser att det inte behöver anges att villkoren ska vara skäliga. *Affärsverket Svenska kraftnät* och *Ellevio Sverige AB* anser att mottagningsplikten ska gälla för all produktion av el, inte bara förnybar el, och dessutom omfatta el som matas in från energilagringsanläggningar. *Affärsverket Svenska kraftnät* föreslår dessutom att undantaget från mottagningsplikten ska tas bort.

Skälen för regeringens förslag

I samband med att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el infördes inrättades också en s.k. mottagningsplikt för elleverantörer (se prop. 2014/15:1 s. 223). Mottagningsplikten innebär att en elleverantör är skyldig att på skäliga villkor ta emot el som matas in på elnätet av en elanvändare som uppfyller förutsättningarna för att få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el (9 kap. 16 § ellagen). Skyldigheten gäller inte om elanvändaren har tecknat avtal med någon annan, t.ex. ett elhandelsbolag, om att den aktören ska köpa den inmatade elen.

Mottagningsplikten syftar delvis till att fördela det s.k. balansansvaret, dvs. det ekonomiska ansvaret för att elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut eller att lika mycket el tas ut från elsystemet som det tillförs. Den syftar också till att säkerställa att den avräkning som ska ske mellan balansansvariga blir korrekt.

Därutöver är mottagningsplikten en del av genomförandet av förnybartdirektivet. Enligt direktivet ska medlemsstaterna se till att s.k. egenanvändare, dvs. elanvändare som också producerar förnybar el, kan få marknadsmässig ersättning för elen (artikel 21.2 d).

Mot bakgrund av att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el slopas från och med den 1 januari 2026 (se prop. 2024/25:109,

bet. 2024/25:SkU17, rskr. 2024/25:199) måste hänvisningen i ellagen till bestämmelsen om skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el i inkomstskattelagen tas bort. Mottagningsplikten bör dock, särskilt mot bakgrund av förnybartdirektivets krav, vara kvar. Mottagningsplikten gäller endast produktionsanläggningar som innehas av en elanvändare som har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten. Förnybartdirektivets krav på mottagningsplikt omfattar dock alla elanvändare, oavsett spänningen i anslutningspunkten. Denna begränsning avseende anslutningspunkten bör därför slopas. I motsats till vad *Energimarknadsinspektionen* anför bör det dock, för att säkerställa att förnybartdirektivets krav på att elanvändare ska få marknadsmässig ersättning genomförs i svensk rätt, fortfarande anges att elleverantören ska ta emot elen på skäliga villkor.

Som *Affärsverket Svenska kraftnät* och *Ellevio Sverige AB* anger bör mottagningsplikten också utvidgas till att omfatta all elproduktion. Nätföretag bör inte behöva utreda från vilken energikälla el som börjar matas in i elnätet kommer innan en balansansvarig part kan utses. Utgångspunkten måste vara att de flesta producenter som avser att i större skala bedriva elproduktion har ett intresse av att teckna ett elavtal med villkor som är gynnsamma för dem. Det får därför förutsättas att större producenter inte kommer att förlita sig på mottagningsplikten, utan att de i stället kommer att teckna avtal med elleverantörer som kan ge dem gynnsamma villkor. Elleverantörers mottagningsplikt omfattar inte dem som redan har tecknat ett elavtal (9 kap. 16 § andra stycket ellagen). Det är därmed sannolikt att den grupp av elproducenter som kommer att omfattas av en utvidgad mottagningsplikt fortfarande främst kommer att bestå av hushåll och mindre verksamheter med småskalig elproduktion, och då främst från förnybara energikällor som t.ex. solceller.

Det saknas skäl att som *Affärsverket Svenska kraftnät* föreslår slopa bestämmelsen om att mottagningsplikten inte ska gälla om elanvändaren redan tecknat ett avtal med någon annan om att ta emot den inmatade elen.

Mottagningsplikten bör även omfatta el från en energilagringsanläggning. Med energilagringsanläggningar avses två typer av anläggningar (1 kap. 4 § ellagen). En typ av energilagringsanläggningar är anläggningar som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället. Exempel på sådana energilagringsanläggningar är batterilager. En annan typ av energilagringsanläggningar är anläggningar för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare. Exempel på sådana energilagringsanläggningar är anläggningar där el används för att producera vätgas som sedan vid ett senare tillfälle används för att producera el.

I de allra flesta fall är en energilagringsanläggning ansluten till en produktionsanläggning för el. Det är omöjligt för ett nätföretag att avgöra om el som börjar matas in i en inmatningspunkt kommer från en elproduktionsanläggning eller från en energilagringsanläggning. Av den anledningen bör även el från en elanvändares energilagringsanläggning omfattas av mottagningsplikt. Av samma skäl som anges för utvidgningen av vilka elproduktionsanläggningar som omfattas av mottagningsplikten väntas inte denna utvidgning leda till att särskilt många fler aktörer

Prop. 2025/26:16 kommer att förlita sig på mottagningsplikten i förhållande till vad som är fallet med dagens reglering.

Den risk för att ökade obalanser ska drabba kundkollektivet som *Energiföretagen Sverige* och *Vattenfall AB* ser bedöms som försumbar. Som nämns ovan får de flesta större producenter förutsättas ha tecknat avtal med en elleverantör, som då blir balansansvarig, innan elen börjar matas in på elnätet.

15 Ändringar i elcertifikatssystemet

Regeringens förslag

Gränsen för när skyldigheten att annullera elcertifikat (kvotplikt) inträder för elanvändare och producenter ska höjas från 60 megawattimmar till 1 200 megawattimmar.

Antalet megawattimmar el som inte ska beaktas vid beräkningen av kvotplikten för elanvändare som använder egenproducerad el och el-intensiv industri ska höjas från 60 megawattimmar till 1 200 megawattimmar.

Kontoföringsmyndigheten ska få ta ut avgifter för registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning. Regeringen ska få meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Elcertifikatsrapportens förslag

Elcertifikatsrapportens förslag stämmer delvis överens med regeringens. I elcertifikatsrapporten föreslås att det ska införas ett krav på att kontoföringsmyndigheten ska registrera datum för avtal om överlåtelse av elcertifikat och att sådan information också ska offentliggöras av kontoföringsmyndigheten. I rapporten föreslås också en ändring av bestämmelserna om avgifter för registrering i förordningen (2011:1480) om elcertifikat men inte i lagen om elcertifikat.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige* påpekar att kravet på att tidpunkten för avtalets tecknande inte får leda till att varje genomförd affär måste överföras till en mottagare en och en på grund av att handelsdatum måste anges. *Konjunkturinstitutet* anger att det inte är uppenbart att en ny avgiftsstruktur i praktiken flyttar kostnader från producenter till konsumenter. *Konjunkturinstitutet* bedömer vidare att det är tveksamt om det är ett samhällsekonomiskt problem att producenter lämnar systemet i förtid, eftersom hela tanken med certifikatssystemet bör vara att fasa ut det när producenterna kan bära sina egna kostnader. *Svensk Solenergi* anser att egenanvändare av förnybar el måste uteslutas från kvotplikt, eftersom syftet med systemet är att gynna investeringar i förnybar elproduktion. De

Skälen för regeringens förslag

Elcertifikatssystemet

Elcertifikatssystemet är ett marknadsbaserat stödsystem för förnybar el. I korthet innebär systemet att producenter av förnybar el som uppfyller vissa krav tilldelas elcertifikat av staten. Producenterna kan sedan sälja elcertifikaten och därmed få ett finansiellt tillskott till verksamheten. Vissa aktörer är skyldiga att annullera elcertifikat i förhållande till sin elanvändning respektive elförsäljning. Denna skyldighet kallas för kvotplikt (4 kap. 2 § lagen om elcertifikat). Statens energimyndighet är s.k. kontoföringsmyndighet och har därmed flera uppgifter kopplade till överlåtelsen och annulleringen av elcertifikat enligt lagen, se 3 § förordningen om elcertifikat.

Sverige har en gemensam elcertifikatsmarknad med Norge. De två länderna har också ett gemensamt mål för utbyggnaden av förnybar energi. Systemet med elcertifikat har varit framgångsrikt. De mål som satts upp för förnybar elproduktion har redan nåtts. Elcertifikatssystemet kommer därför att avslutas 2035. Inga elcertifikat får tilldelas för produktion av el i anläggningar som tas i drift efter den 31 december 2021, det s.k. stoppdatumet (2 kap. 11 § lagen om elcertifikat).

Höjd gräns för kvotplikt

Nästan hälften av alla kvotpliktiga aktörer har färre än 1 000 elcertifikat i kvotplikt, vilket innebär att aktörerna klassificeras som små. Gruppen består främst av elintensiv industri och av s.k. egenanvändare, dvs. elanvändare som använder egenproducerad el. Kategorin egenanvändare består av bl.a. bostadsrättsföreningar, kommuner och små och medelstora företag. För att en egenanvändare ska ha kvotplikt krävs att mängden använd el överstiger 60 megawattimmar per år och att elen har producerats i en anläggning med en högre installerad effekt än 50 kilowatt (4 kap. 1 § 2 lagen om elcertifikat). Dessa små aktörer står för en mycket liten del av den totala kvotplikten.

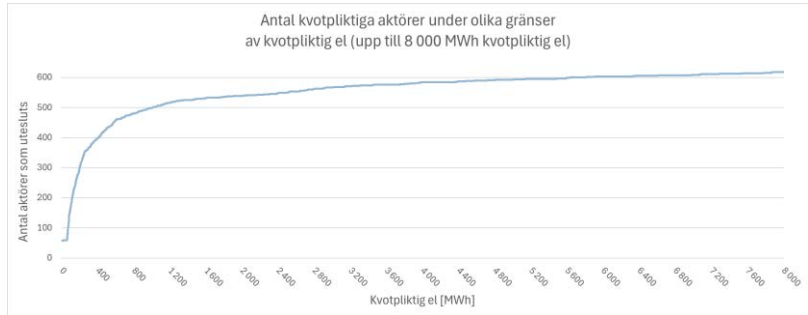
Kvotplikten är förenad med en administrativ börda för såväl de kvotpliktiga aktörerna som kontoföringsmyndigheten. Kvotplikten är nämligen förenad med administrativa skyldigheter, såsom att till kontoföringsmyndigheten skriftligen lämna uppgifter om den el som ska ligga till grund för beräkningen av kvotplikten (4 kap. 3 § lagen om elcertifikat). De små aktörernas administrativa kostnader för att hantera systemet i kombination med kontoföringsmyndighetens kostnader blir omfattande i förhållande till hur mycket dessa aktörer bidrar till den totala kvotplikten. De små aktörerna har ofta mindre kunskap om systemet och kräver därför mer resurser hos kontoföringsmyndigheten.

För att minska antalet aktörer i systemet och därmed minska administrationskostnaderna för såväl aktörerna själva som kontoföringsmyndigheten, bör gränsen för vilken mängd egenanvänd el som ska krävas för att kvotplikt ska inträda höjas. På motsvarande sätt bör också gränserna för

vilken el som inte ska beaktas vid beräkningen av kvotplikten höjas för producenter som använder egenproducerad el och för elintensiv energi.

Statistik visar att antalet kvotpliktiga aktörer kraftigt ökar för låga nivåer, men sedan planar ut vid 1 200 megawattimmar el. En gräns på 1 200 megawattimmar skulle utesluta över 440 av de kvotpliktiga aktörerna. Dessa representerar dock endast en förbrukning motsvarande 0,1 procent av den totala kvotpliktiga elen.

Accumulerat antal kvotpliktiga aktörer upp till en viss volym kvotpliktig el

Det saknas skäl att som *Svensk Solenergi* önskar helt utesluta egenanvändare av förnybar el från kvotpliktsystemet eller höja gränserna ytterligare. Kvotpliktsystemet är konstruerat på så sätt att det finns en total kvotplikt fastställd till ett antal elcertifikat. Dessa fördelas sedan ut på alla kvotpliktiga aktörer. Om några kvotpliktiga aktörer lämnar marknaden, måste elcertifikaten fördelas på ett färre antal kvotpliktiga aktörer. En alltför stor minskning av antalet kvotpliktiga aktörer kan därför leda till att kostnaderna för kvarvarande aktörer ökar för mycket. Att utesluta aktörer som använder eller producerar mindre el än 1 200 megawattimmar per år bedöms vara ett lämpligt sätt att utesluta så många aktörer som möjligt utan att kostnaderna ökar nämnvärt för kvarvarande kvotpliktiga aktörer.

Egenanvändare som använder mindre än 1 200 megawattimmar el per år och producenter som levererar mindre än 1 200 megawattimmar el per år i ett nät som används utan stöd av nätkoncession bör därför undantas från kvotplikt. Egenanvänd el bör inte beaktas vid beräkningen av kvotplikten om den inte uppgår till minst 1 200 megawattimmar per år. För elintensiva industrier bör sådan el som inte används i den industriella tillverkningsprocessen eller inte berättigar till avdrag eller återbetalning enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi inte beaktas om den understiger 1 200 megawattimmar per år.

Det bör vara tillåtet att ta ut avgifter vid tilldelning och annullering av elcertifikat

Kontoföringsmyndigheten har enligt lagen om elcertifikat möjlighet att ta ut avgifter för kontoföring och registrering av överlåtelse av elcertifikat. Kontoföringsmyndigheten får dock inte ta ut avgifter för registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning (6 kap. 7 §). Enligt förordningen om elcertifikat får kontoföringsmyndigheten ta ut en årsavgift och en s.k. kontoavgift. Kontoavgiften tas ut kvartalsvis per registrerat elcertifikat. Det innebär att en producent eller

kvotpliktig som har elcertifikat sparade på sitt konto får betala en avgift för varje sparad elcertifikat. Systemet ger producenter incitament att sälja sina elcertifikat i stället för att lagra dem på sina elcertifikatskonton.

En nackdel med dagens system är att producenterna står för en oproportionerligt stor del av avgiften, eftersom de oftast har elcertifikat lagrade på sina konton under längre tid. Producenter får elcertifikat tilldelade vid en viss tidpunkt medan kvotpliktiga kan vänta med att köpa elcertifikat till strax innan de måste annulleras. Problemet med den ojämna kostnadsfördelningen mellan kvotpliktiga och producenter väntas öka i takt med det växande överskottet av elcertifikat. Som *Energiföretagen Sverige* påpekar kan höga administrativa kostnader leda till att producenter väljer att lämna systemet i förtid.

Ett annat problem med dagens avgiftsstruktur är att även producenter som lämnar elcertifikatsystemet måste fortsätta betala kontoavgift för eventuella elcertifikat som finns kvar på kontot. Eftersom det finns ett stort överskott av elcertifikat, kommer inte alla producenter att få sina certifikat sålda. Kontoföringsmyndigheten kan ta bort upp till 50 elcertifikat i samband med att ett elcertifikatskonto avslutas (3 kap. 15 a § lagen om elcertifikat). Producenter som vill lämna systemet men som har fler elcertifikat än så registrerade på sitt konto kan därför behöva fortsätta betala kontoavgift för sina elcertifikat fram till att systemet med elcertifikat stängs. Även om det, som *Konjunkturinstitutet* anser, inte skulle vara ett problem att producenter lämnar certifikatsystemet i förtid, är det ändå problematiskt att producenter kan tvingas betala avgifter för elcertifikat även efter det att de lämnat systemet. Det är alltså snarare av administrativa skäl än samhällsekonomiska skäl som avgiftsstrukturen bör reformeras.

Den begränsning som finns i lagen om elcertifikat att kontoföringsmyndigheten inte får ta ut avgifter för registrering vid annullering eller tilldelning bör tas bort. Dessutom bör det bemyndigande som finns för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter utvidgas till att omfatta rätten att meddela föreskrifter även om sådana avgifter. Det gör det möjligt att utforma en mer rättvis avgiftsstruktur, t.ex. genom att ta ut en avgift vid tilldelning och vid annullering.

Det bör inte införas krav på att registrera datum för överlåtelse vid överlåtelse av elcertifikat

I dag har över 2 500 aktörer lagt in automatiska överföringar av elcertifikat i det svenska kontoföringssystemet. Om ett nytt krav på att registrera datum för överlåtelse vid överlåtelse av elcertifikat infördes, skulle dessa automatiska överföringar behöva raderas och läggas in i kontoföringssystemet på nytt. Ett sådant krav skulle alltså, som *Energiföretagen Sverige* befarar, innebära en ökad administrativ börda för de kvotpliktiga aktörerna. Att införa ett krav på registrering av datum för överlåtelse skulle också medföra betydande kostnader för att ändra kontoföringssystemet. Sedan Elcertifikatsrapporten överlämnades har priserna på elcertifikat varit stabila. Det finns alltså i nuläget inget behov av ökad transparens i prissättningen av elcertifikat.

Det saknas därför skäl att införa ett krav på att datum för överlåtelse ska registreras i kontoföringssystemet i samband med överlåtelse av el-

16 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Om ett nätföretag före ikraftträdandet har ingått ett avtal med en elleverantör, som i avtalet har åtagit sig att leverera el till en elanvändare som saknar leveransavtal, ska de nya skyldigheterna när det gäller anvisning av elleverantör inte gälla för nätföretaget under avtalets återstående löptid vid ikraftträdandet.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer inte överens med regeringens. Enligt förslaget ska lagändringarna träda i kraft den 1 november 2025. Promemorian innehåller inte något förslag till övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna

Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige AB* anser att ett ikraftträdande den 1 november 2025 inte är rimligt och efterlyser dessutom övergångsregler för redan ingångna avtal mellan nätföretag och anvisade elleverantörer. Även *E.ON Sverige AB* pekar på behovet av en rimlig införandetid.

Informationsdelningsrapportens förslag

I informationsdelningsrapporten lämnas inget förslag avseende ikraftträdande.

Remissinstanserna

Remissinstanserna har inga särskilda synpunkter när det gäller ikraftträdande.

Mottagningspliktspromemorians förslag

Mottagningspliktspromemorians förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Elcertifikatsrapportens förslag

I elcertifikatsrapporten lämnas inga förslag om ikraftträdande.

Remissinstanserna har inga särskilda synpunkter när det gäller ikraftträdande.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande

Ändringsdirektivet skulle ha varit genomfört senast den 17 januari 2025. Direktiv (EU) 2023/2413 skulle ha varit genomfört senast den 21 maj 2025. Med hänsyn till lagstiftningsprocessen har det inte funnits förutsättningar för ett genomförande inom fristerna. Som framgår av avsnitt 3 har Europeiska kommissionen inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av ändringsdirektivet. Det är angeläget att lagändringarna träder i kraft så snart som möjligt. De bör därför träda i kraft den 1 januari 2026.

Den utvidgade mottagningsplikten (avsnitt 14) har ett nära samband med skattereduktionen för mikroproduktion för förnybar el som slopas den 1 januari 2026. Ändringarna i ellagen rörande mottagningsplikt bör träda i kraft samma dag.

Ändringarna i lagen om elcertifikat syftar till att minska den administrativa bördan för kontoföringsmyndigheten och de små aktörer som i dag är kvotpliktiga. Ändringarna bör därför träda i kraft så snart som möjligt och i vart fall innan deklarationsskyldigheten för 2025 inträder. Även de lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2026.

Övergångsbestämmelser

Som *Energiföretagen Sverige* antyder finns det skäl att förtydliga vad som gäller i fråga om ett sådant avtal som ett nätföretag har ingått med en anvisad elleverantör före ikraftträdandet. För att det inte ska råda någon tvekan om att nätföretaget inte behöver se över sådana avtal bör de nya skyldigheterna om anvisning av elleverantör inte gälla för nätföretaget under avtalets återstående löptid vid ikraftträdandet.

17 Konsekvensanalys

17.1 Förenlighet med EU-rätten

Förslagen som syftar till att genomföra ändringsdirektivet har tillkommit för att genomföra krav i EU-direktiv och stämmer överens med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Skyldigheten för nätföretag att tillhandahålla standardiserade rutiner och tidsplaner i anslutningsärenden som rör elproduktionsanläggningar har sin grund i EU-rätten (se prop. 2009/10:128 s. 57–59, prop. 2013/14:174 s. 196–200 och prop. 2021/22:153 s. 89). Kravet på nätföretag att tillhandahålla standardiserade rutiner och tidsplaner i ärenden om anslutning till elnätet, oavsett vilken typ av anläggning som ska anslutas, går dock utöver de skyldigheter som följer av EU-rätten. Förslaget om

utvidgad mottagningsplikt genomför delvis förnybartdirektivet, men går också utöver det direktivet eftersom all el, inte bara el producerad från förnybara energikällor, omfattas. Inget av förslagen bedöms omfattas av anmälningsskyldighet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden eller Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Båda förslagen bedöms också vara förenliga med EU-rätten i övrigt.

17.2 Konsekvenser för elleverantörer

Flera av regeringens förslag har konsekvenser för elleverantörer.

Elleverantörer som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare avtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år och ska informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal innan avtalet ingås eller förlängs (avsnitt 6). Det finns redan en motsvarande reglering i ellagen för avtal med dynamiskt elpris.

Kravet att elleverantörerna ska kunna erbjuda avtal med fast löptid och pris kommer främst att träffa sådana leverantörer som redan kan antas erbjuda dessa avtal, vilket innebär att förslaget inte påverkar dem. Det kan finnas elleverantörer som kommer att träffas av kravet och som i dag endast erbjuder dynamiska elavtal med inriktning på kunder som är intresserade av flexibel elanvändning eller som har hög risktolerans. För att dessa elleverantörer inte ska behöva ta fram och erbjuda elavtal som de inte har något intresse av att marknadsföra finns det anledning att utnyttja den undantagsmöjlighet som föreslås.

När det gäller kravet att elleverantörerna ska lämna information innan avtal ingås eller förlängs, bör elleverantörerna redan ha upparbetade rutiner för att lämna informationen. Förslaget i denna del bör därför ha endast marginell påverkan på berörda elleverantörer.

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el ska elleverantören ge elanvändaren tillgång till en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren (avsnitt 6.2). Elleverantören ska se till att elanvändaren kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid. En reglering i frågan finns redan i ellagen. Regleringen får en något annorlunda utformning. Det förtydligas också när informationen ska lämnas. Ändringen bör ha liten inverkan på elleverantörernas verksamhet, eftersom de redan i dag bör hålla informationen tillgänglig på det sätt som anges i förslaget.

Elleverantörer ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden kan innebära för förutsättningarna att fullgöra sina åtaganden. De ska vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans (avsnitt 7). Det kan förutsättas att seriösa elleverantörer redan i dag säkrar verksamheten mot sådana risker och alltså lever upp till de nya kraven. Förslaget bör också ha positiv inverkan för seriösa elleverantörer och elmarknaden i stort, eftersom det kommer att

försvara för oseriösa aktörer på elmarknaden att bedriva verksamhet på elmarknaden och få en konkurrensfördel.

Elleverantörernas mottagningsplikt för el utvidgas till att gälla alla elanvändares produktionsanläggningar, oavsett säkringens storlek i anslutningspunkten (avsnitt 14). Skyldigheten omfattar även all el som en elanvändare matar in, oavsett om den är producerad från förnybara energikällor eller inte. Förslaget bedöms ha små effekter för elleverantörerna, eftersom de större anläggningar som berörs av ändringen redan i dag i de allra flesta fall omfattas av ett avtal med en elleverantör för den elen som matas in på elnätet.

17.3 Konsekvenser för nätföretagen

Flera av regeringens förslag påverkar elnätsföretagen.

Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt (avsnitt 8). Förslaget bör inte i praktiken inte innebära någon ändring jämfört med hur nätföretagen arbetar i dag när de väljer ut anvisade elleverantörer. Företaget ska även informera elanvändaren om hur elleverantören valts ut. Nätföretagen är redan i dag skyldiga att lämna viss information till en elanvändare som har anvisats en elleverantör. Förslaget bör innebära endast marginella kostnader för företagen, eftersom det är fråga om en engångsuppdatering av den information som nätföretagen redan har tagit fram.

Ett distributionsnätsföretag ska lämna information till den som begär anslutning till elnätet om hur begäran behandlas och hur långt behandlingen har fortskridit (avsnitt 10). Redan i dag är nätföretagen skyldiga att tillhandahålla tidsplaner för anslutning av elproduktionsanläggningar till elnäten (4 kap. 8 § ellagen). Förslaget bör ha liten påverkan på elnätsföretagen, eftersom de bör ha rutiner för att informera om handläggningen av ansökningar om anslutningar. Det bör bara bli i undantagsfall som ett elnätsföretag behöver informera mer än en gång, eftersom ett besked om anslutningen bör kunna lämnas inom ett halvår från ansökan, särskilt med beaktande av att huvudregeln är att en anslutning ska ske inom två år från det att en ansökan om anslutning gjordes.

Distributionsnätsföretagen ska även göra det möjligt för en sökande att lämna in en ansökan om anslutning i elektronisk form (avsnitt 10). Det bör vara ett krav som distributionsnätsföretagen uppfyller redan i dag.

Det införs även ett krav att nätföretagen ska ta fram standardiserade rutiner för anslutning av överförings- och förbrukningsanläggningar (avsnitt 13). Nätföretagen ska också offentliggöra sina rutiner för samtliga anslutningar till elnäten. Den största kostnaden som uppkommer med detta förslag är en engångskostnad som uppstår direkt när elnätsföretagen tar fram rutinerna och offentliggör dessa. Bedömningen är att den kostnaden uppgår sammanlagt till 21–36 miljoner kronor för berörda nätföretag. Förslaget uppskattas dock innebära ekonomiska vinster för elnätsföretagen i form av färre s.k. luftbokningar och förenklad kundinformation. Dessa beräknas uppgå minst till de kostnader som elnätsföretagen kommer att ha för att genomföra regleringen.

Slutligen införs det ett krav att ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en överförings- eller förbrukningsanläggning eller en energilagringsanläggning ska ta fram en tidsplan för handläggningen av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen. Tidsplanen ska även överlämnas i samband med att elnätsföretagen lämnar uppgifter om avgiften och övriga villkor för anslutningen. Detta förslag beräknas innebära en sammanlagd kostnad för elnätsföretagen om 7,8–13,4 miljoner kronor per år. Dock uppskattas förslaget även innebära ekonomiska vinster för elnätsföretagen i form av färre luftbokningar och mer effektiv kundhantering. Dessa beräknas uppgå minst till de kostnader som elnätsföretagen kommer att ha för att genomföra regleringen.

17.4 Konsekvenser för kunder

Det finns ett antal förslag i propositionen som bör underlätta för kundkollektivet att verka på elmarknaden. Det kommer bland annat att finnas mer omfattande och tydligare information i vissa relationer mellan kunden och elleverantören eller nätföretaget. De förslag som bör ha störst betydelse för kundkollektivet är emellertid förslagen om hantering av risker för elleverantörer och om ett utökat skydd mot bortkoppling.

De nya kraven på elleverantörer när det gäller hanteringen av risker (avsnitt 7) kan ha en positiv inverkan på kundkollektivet. Förslaget bör innebära att det blir svårare för oseriösa aktörer att bedriva verksamhet på elmarknaden. Energimarknadsinspektionen får ett nytt verktyg att komma åt oseriösa elleverantörer. Detta kan innebära att färre kunder ingår avtal med oseriösa elleverantörer.

Även det utökade skyddet mot bortkoppling (avsnitt 9) bör ha en positiv inverkan. Förslaget ger kunderna ett skydd som den svagare parten vid tvister med elleverantörerna och skyddar även mot förhastade åtgärder från dessas sida. Den nya regleringen innebär också skydd för hela kundkollektivet mot att överföringen av el avbryts vid en tvist.

Förslagen att nätföretagen ska ta fram standardiserade rutiner för anslutning av elanvändare och tidsplaner för handläggningen av ett anslutningsärende (avsnitt 13) kommer att innebära vinster för kunderna främst i form av snabbare anslutningar av anläggningar. Regleringen kan leda till ett visst ökat administrativt arbete för kunderna. Detta kommer dock att uppvägas av snabbare anslutningar till elnäten.

Förslaget om höjda gränsvärden inom elcertifikatssystemet (se avsnitt 15) kommer att påverka elkunder utan egen kvotplikt marginellt.

17.5 Konsekvenser för kvotpliktiga aktörer i elcertifikatssystemet

Förslagen som gäller elcertifikatssystemet (se avsnitt 15) påverkar främst de kvotpliktiga aktörer som inte når över det nya gränsvärdet för kvotplikt, dvs. mindre aktörer. En höjning av gränsen för kvotplikt innebär att 442 aktörer som i dag är kvotpliktiga inte längre kommer att vara det.

Majoriteten av de minsta aktörerna i systemet är egenanvändare, främst privatpersoner, bostadsrättsföreningar och mindre företag med egna solcellsanläggningar. Bland de minsta aktörerna finns även elintensiv industri och elproducenter som levererar el i nät utan koncession.

Förslagen innebär att kvotpliktiga egenanvändares kostnad för inköp och administration av elcertifikat försvinner. De behöver inte heller vara registrerade som kvotpliktiga. Aktörer inom elintensiv industri kommer fortsatt att behöva vara registrerade som kvotpliktiga för att de ska kunna köpa in el utan att behöva betala elcertifikatsavgift. Deras kvotplikt kommer dock, till följd av förslagen, att vara noll elcertifikat. Det innebär att en viss administrativ börda kvarstår för aktörer inom elintensiv industri, men att de inte längre behöver köpa elcertifikat eller sköta administrationen runt handel med elcertifikat. Förslagen kommer därmed att medföra en lättnad i den administrativa bördan även för aktörer inom elintensiv industri. Av totalt 291 deklarationskyldiga aktörer inom elintensiva industrier under den senaste deklarationsperioden hade 224 aktörer en kvotplikt som var lägre än 1 200 megawattimmar kvotpliktig el.

En minskning av antalet kvotpliktiga aktörer sänker efterfrågan på elcertifikat. Det leder i teorin till att de aktörer som är kvar i systemet, dvs. fortfarande har kvotplikt, möter ett lägre pris på kort sikt. Den totala kvotplikten är emellertid fastställd till ett antal elcertifikat, motsvarande uppsatta mål, som då måste fördelas på ett färre antal kvotpliktiga aktörer. I praktiken kommer båda dessa effekter att bli små. År 2020 hade mer än hälften av aktörerna en kvotpliktig elanvändning under 1 200 megawattimmar, men deras sammanlagda förbrukning representerade endast 0,1 procent av den totala kvotpliktiga elen. Med hänsyn tagen till det historiskt låga priset på elcertifikat bedöms de sammanvägda effekterna för de kvotpliktiga aktörer som är kvar i systemet bli försumbara.

Sedan 2022 har det blivit lättare att dela el mellan byggnader i lokala nät, vilket öppnar upp möjligheten för större sammankopplade solcellsanläggningar. Gränsen på 1 200 megawattimmar skulle kunna leda till att de få aktörer som hamnar nära gränsen väljer att inte bygga ut, producera eller använda mer el för att undvika kvotplikten. En gräns på 1 200 megawattimmar kommer dock sannolikt att leda till att detta inträffar mindre ofta än med en gräns på 60 megawattimmar.

17.6 Konsekvenser för förvaltningsmyndigheter

Regeringens förslag innebär ett utökat tillsynsansvar för Energimarknadsinspektionen. Energimarknadsinspektionen kommer troligtvis även att få utökade arbetsuppgifter när det gäller att ta fram nya föreskrifter, men omfattningen av uppgifterna kan bedömas först när regeringen har fått möjlighet att delegera till Energimarknadsinspektionen att meddela föreskrifter.

Energimarknadsinspektionen har fått ett ökat förvaltningsanslag med 20 miljoner kronor per år (prop. 2024/25:1, utgiftsområde 21, s. 31 och 38, bet. 2024/25:NU3, rskr. 2024/25:106). Det ökade anslaget ska täcka Energimarknadsinspektionens nya arbetsuppgifter. Det blir Energimarknadsinspektionen som får fördela det nya anslaget efter det behov som

Prop. 2025/26:16 finns för de nya uppgifterna Det kan skilja sig åt från år till år hur mycket av anslaget som ska gå till en viss uppgift.

Statens energimyndighet är tillsynsmyndighet för regelverket om elcertifikat och även kontoföringsmyndighet. Förslagen som gäller elcertifikatssystemet (se avsnitt 15) väntas minska de administrativa kostnaderna för myndigheten. Mindre aktörer har ofta en lägre kunskapsnivå om hur elcertifikatssystemet fungerar än större aktörer. Det krävs därför mer resurser hos Energimyndigheten för att hantera de små aktörerna. Det extra resursbehovet uppkommer främst i form av fler frågor via e-post och telefon men även genom ofullständiga deklARATIONER som ofta kräver komplettering. Att utesluta mindre aktörer kommer att minska behovet av denna typ av insatser från myndigheten. Även Energimyndighetens administration kopplad till kvotpliktiga företag kommer att minska.

17.7 Konsekvenser för domstolarna

Det utökade tillsynsansvaret för Energimarknadsinspektionen kan leda till fler tillsynsbeslut. Detta kan i sin tur leda till fler överklaganden till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det är emellertid endast ett fåtal av Energimarknadsinspektionens tillsynsbeslut som överklagas till domstol under ett år. Bedömningen är att regeringens förslag inte kommer att leda till någon större ökning av antalet tillsynsbeslut och därmed inte heller till någon större ökning av antalet överklaganden. Förslagen bedöms inte medföra något behov av att öka anslagen till domstolarna.

Förslagen om höjda gränsvärden inom elcertifikatssystemet kommer att leda till antalet aktörer i systemet reduceras kraftigt. Det bör leda till att antalet mål vid förvaltningsdomstolarna som rör elcertifikatssystemet minskar.

18.1 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

1 kap. Inledande bestämmelser

4 § Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågefleksibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under avtalets löptid, men som kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stöd tjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

I paragrafen, som innehåller en förteckning med vissa ord och uttryck, införs uttrycket leveransavtal med fast löptid och pris. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Ett leveransavtal med fast löptid och pris motsvarar i sak det som i det reviderade elmarknadsdirektivet benämns avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris (artikel 2.15a). Bestämmelser om sådana avtal införs i 9 kap.

Dessutom ändras hänvisningen till elmarknadsdirektivet till att avse direktivets aktuella lydelse.

3 kap. Nätföretag och drift av elnät

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

48 a § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om*

- 1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,*
- 2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,*
- 3. prognoser för 1 och 2 för kommande leveranser,*
- 4. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och*
- 5. vilken potential som finns för efterfrågeflexibilitet.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra viss information om den faktiska spridningen av grön el i systemet tillgänglig. Paragrafen gör det möjligt att genomföra artikel 20a.1 och 20a.2 i det reviderade förnybartdirektivet på en lägre nivå än lag. Övervägandena finns i avsnitt 12.

Föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet kan t.ex. gälla information om den el som produceras och matas in i nätet från egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi om det blir tekniskt möjligt för nätföretagen att i framtiden tillhandahålla sådan information.

Den aktuella informationen kan göras tillgänglig på olika sätt. Det kan t.ex. handla om att på nätföretagets hemsida publicera informationen eller att länka till en plats där den är enkelt tillgänglig.

I 1 kap. 4 § andra stycket anges vad som avses med efterfrågeflexibilitet.

4 kap. Anslutning till elnätet och överföring av el

Flexibel nätanslutning

4 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och

2. certifiering av effektregleringssystem.

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om anläggningar som ska anslutas till elnätet enligt ett sådant avtal om flexibel anslutning som avses i artikel 2.24 c i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Föreskrifter enligt *första punkten* kan avse en skyldighet för anläggningens innehavare att installera ett effektregleringssystem innan nätföretaget får ansluta anläggningen till elnätet.

Med stöd av *andra punkten* kan det införas krav på en sådan certifiering av en bemyndigad certifierare som krävs enligt artikel 6a andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet.

Begäran om anslutning

4 b § Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

Enligt paragrafen, som är ny, är ett distributionsnätsföretag skyldigt att ta emot en begäran om anslutning till elnätet i elektronisk form. Paragrafen genomför artikel 31.3a i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Skyldigheten att ta emot en begäran om anslutning i elektronisk form omfattar alla handlingar som nätföretaget behöver för att ta ställning till begäran.

Standardiserade rutiner för anslutning

6 § Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elektriska anläggningar* och energilagringssystem. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Ett nätföretag ska offentliggöra sina rutiner.

I paragrafen regleras skyldigheten för ett nätföretag att ha standardiserade rutiner för anslutning. Övervägandena finns i avsnitt 13.

Ändringen i *första stycket* innebär att skyldigheten för nätföretag att ha standardiserade rutiner utvidgas till att även gälla vid anslutning av anläggningar för överföring och anläggningar för användning av el. I 2 § elsäkerhetslagen (2016:732) anges vad som avses med elektriska anläggningar. I 1 kap. 4 § förevarande lag anges vad som avses med energilagringssystem.

I *andra stycket*, som är nytt, anges att nätföretagen ska offentliggöra sina rutiner. Hur offentliggörandet ska gå till kan regleras i verkställighetsföreskrifter på lägre normnivå än lag.

6 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutiner som avses i 6 §.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om innehållet i de rutiner som nätföretagen ska ta fram enligt 6 §. Övervägandena finns i avsnitt 13.

Tidsplaner för anslutning

8 § Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elektrisk anläggning eller en energilagringssystem* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elektrisk anläggning eller en energilagringssystem*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen.

I paragrafen anges i vilka fall ett nätföretag är skyldigt att upprätta tidsplaner för handläggningen av ett anslutningsärende och för anslutningen. Övervägandena finns i avsnitt 13.

Första stycket ändras på så sätt att skyldigheten för nätföretag att ta fram tidsplaner för handläggningen av ärenden som rör anslutning utvidgas till att också gälla vid anslutning av anläggningar för överföring eller användning av el och energilagringssystem. Innebörden av elektrisk anläggning och energilagringssystem förklaras i kommentaren till 6 §.

Även *andra stycket* ändras på så sätt att nätföretagens skyldigheter också omfattar anläggningar för överföring eller användning av el och energilagringssystem.

8 a § *Ett distributionsnättsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har tagits emot och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran.*

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för distributionsnätsföretag att lämna information om behandlingen av en begäran om anslutning. Paragrafen genomför artikel 31.3 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 10.

För att distributionsnätsföretaget ska anses slutligt ta ställning till begäran bör företaget skicka ett sådant skriftligt ställningstagande som avses i 13 § till den som har begärt anslutning.

8 b § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 8 a §.*

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att lämna information om behandlingen av en begäran om anslutning. Övervägandena finns i avsnitt 10.

I artikel 31.3b i det reviderade elmarknadsdirektivet anges inom vilka ramar en medlemsstat får införa ett sådant undantag som paragrafen gäller. Ett undantag får enligt direktivet avse integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system.

Information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar

12 a § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.*

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Med stöd av paragrafen kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela sådana föreskrifter som krävs för att genomföra artikel 31.3 första stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet.

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

Leverans av el om leveransavtal saknas

3 § Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. *Nätföretaget ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.*

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

I paragrafen regleras nätföretagets skyldighet att anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal. Genom ändringen genomförs artikel 27a.1 andra meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Paragrafen ändras på så sätt att det införs krav i fråga om hur nätföretaget ska välja ut den anvisade elleverantören.

Det nya kravet, som framgår av *första stycket andra meningen*, innebär inte att nätföretaget är skyldigt att genomföra ett regelrätt upphandlings-

Prop. 2025/26:16 förfarande. Nätföretaget måste dock välja ut en elleverantör på objektiva grunder, vara öppet med vilka grunderna är och inte på ett otillbörligt sätt gynna exempelvis elleverantörer i samma koncern som nätföretaget.

5 § Nätföretaget ska *snarast möjligt* underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,
2. innebörden av en sådan anvisning,
3. *hur elleverantören har valts ut, och*
4. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

I paragrafen anges vilken information som nätföretaget ska ge till elanvändaren när en elleverantör anvisas. Övervägandena finns i avsnitt 8.

I sak ändras paragrafen på så sätt att det införs en skyldighet för nätföretaget att underrätta elanvändaren om hur den anvisade elleverantören har valts ut. I övrigt ändras den språkligt.

Den nya skyldigheten, som framgår av *tredje punkten*, ska ses mot bakgrund av kravet på transparens enligt artikel 27a.1 andra meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet. Nätföretaget måste informera elanvändaren om på vilka grunder den anvisade elleverantören har valts ut.

Elleverantörers skyldighet att ta emot el

16 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare ska på villkor som är skäligen ta emot el som matas in från elanvändarens *produktions- eller energilagringsanläggning*.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

I paragrafen anges att elleverantörer under vissa förutsättningar är skyldiga att ta emot el som matas in från en elanvändares produktionsanläggning. Övervägandena finns i avsnitt 14.

Ändringen i *första stycket* innebär att elleverantörer som levererar el till elanvändare är skyldiga att på skäligen villkor ta emot el från en elanvändares produktionsanläggning, oavsett om elen som produceras är förnybar eller inte och oavsett om produktionen kan klassificeras som mikroproduktion eller inte. Skyldigheten utvidgas också till att gälla el från en elanvändares energilagringsanläggning. I 1 kap. 4 § anges vad som avses med energilagringsanläggning.

Innehållet i ett leveransavtal

17 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,

10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och

12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

I paragrafen, som får en ny beteckning, regleras vilka uppgifter som ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla. Den stämmer överens med hittillsvarande 21 § första och andra styckena. Regleringen i hittillsvarande tredje stycket ändras och flyttas till 18 §.

18 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören ge elanvändaren tillgång till en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för elleverantören att tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste villkoren i leveransavtalet. Den motsvarar delvis hittillsvarande 21 § tredje stycket. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Regleringen förtydligas i fråga om när informationen ska finnas tillgänglig.

Av första stycket framgår att sammanfattningen ska tillhandahållas innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt. På detta sätt genomförs artikel 11.1a första meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet.

I andra stycket regleras en skyldighet att hålla informationen tillgänglig under avtalets löptid.

18 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 17 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 18 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, och

3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 18 §.

Genom paragrafen, som får en ny beteckning, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att elleverantörer ska lämna viss information till elanvändare och om den sammanfattning som avses i 18 §. Den stämmer delvis överens med hittillsvarande 22 §. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

I paragrafen införs ett bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet för elleverantören att lämna ytterligare information i samband med att leverantören tillhandahåller sammanfattningen.

Ändringen framgår av *tredje punkten*. Bemyndigandet gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter bl.a. om att elleverantören ska lämna sådana uppgifter som avses i artikel 11.1a andra meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet innan ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ingås.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

22 § *En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.*

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för större elleverantörer att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris. Den genomför artikel 11.1 i elmarknadsdirektivet när det gäller sådana avtal. När det gäller avtal med dynamiska elpriser finns en motsvarande skyldighet i 21 § (hittillsvarande 18 §). Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Skyldigheten enligt paragrafen innebär inte att elleverantören har en kontraheringsplikt. Företaget kan ha sakligt grundade skäl att inte ingå avtal med en viss elanvändare, t.ex. att elanvändaren har bristande betalningsförmåga.

23 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 22 §.*

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

I artikel 11.1 andra stycket i det reviderade elmarknadsdirektivet anges inom vilka ramar en medlemsstat får införa ett sådant undantag som paragrafen gäller. En leverantör med fler än 200 000 slutkunder får enligt direktivet undantas, förutsatt att leverantören erbjuder endast avtal med dynamiska priser och att vissa krav är uppfyllda i fråga om konkurrens och urval av leveransavtal.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 a § *Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.*

I paragrafen regleras en skyldighet för elleverantörer att lämna information om möjligheter, kostnader och risker. Den motsvarar delvis hittillsvarande 17 § första stycket. Paragrafen genomför artikel 11.2 första meningen i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Elanvändaren ska få den information som anges i paragrafen innan ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ingås. När det gäller dynamiska elpriser finns det dessutom ett krav på särskilt

samtycke i 23 b §. I 1 kap. 4 § anges vad som avses med dynamiska elpriser och leveransavtal med fast löptid och pris. Prop. 2025/26:16

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

23 b § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett *leveransavtal* med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande *leveransavtal* får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 a § och lämnat sitt samtycke.

I paragrafen, som får en ny beteckning, regleras elleverantörens skyldighet att inhämta elanvändarens samtycke till ett dynamiskt elpris innan avtalet ingås. Den stämmer delvis överens med hittillsvarande 17 §.

Första stycket ändras på så sätt att den del som gäller skyldigheten att lämna information till elanvändaren utgår. En sådan reglering finns i stället i nya 23 a §.

Andra stycket ändras endast språkligt och redaktionellt.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av överföringen av el

23 c § *En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för*

1. ett sådant klagomål som avses i 19 § och klagomålet inte har besvarats av elleverantören, eller

2. tvistlösning utanför domstol.

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas, om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

I 11 kap. finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter.

I paragrafen, som är ny, finns ett förbud för en elleverantör att säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas i vissa fall. Den genomför artikel 28a.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 9. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

En elleverantör kan säga upp ett leveransavtal i förtid eller begära att överföringen av el till elanvändaren ska avbrytas med hänvisning till att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet. Förbudet i paragrafen tar sikte på ett par särskilt angivna situationer när det råder oenighet mellan elleverantören och elanvändaren om den omständighet som elleverantören vill lägga till grund för att säga upp avtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas. Det kan antas att oenigheten i de flesta fall gäller hur mycket kunden ska betala. En förutsättning för att förbudet ska vara tillämpligt är att oenigheten har visat sig på något av de sätt som anges i paragrafen innan elleverantören hunnit säga upp avtalet eller begära bortkoppling.

Enligt *första punkten* gäller förbudet om elanvändaren har lämnat ett klagomål som rör den aktuella omständigheten till elleverantören och elleverantören inte har besvarat klagomålet enligt de rutiner som ska finnas enligt 19 §.

Av *andra punkten* framgår att förbudet gäller så länge grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för tvistlösning utanför domstol. Med sådan tvistlösning avses framför allt Allmänna reklamationsnämndens verksamhet, men det kan förekomma tvistlösning även inom ramen för den tillsyn som bedrivs av Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket.

Enligt *andra stycket* får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas, trots förbudet i första stycket, om elanvändaren har lämnat in klagomålet till elleverantören eller begärt tvistlösningen utanför domstol i otillbörligt syfte. Som exempel kan nämnas att elanvändaren lämnar in en uppenbart ogrundad anmälan till Allmänna reklamationsnämnden med avsikten att förhindra att elleverantören säger upp avtalet.

Till skillnad från den reglering som finns i 11 kap. gäller paragrafens skydd mot avbrytande av överföringen av el till förmån för alla elanvändare, inte bara konsumenter. I *tredje stycket* finns en upplysning om det starkare skyddet för konsumenter enligt 11 kap. För att ett nätföretag ska få avbryta överföringen av el till en konsument krävs även att förutsättningarna i 11 kap. 2 och 3 §§ är uppfyllda.

Hantering av risker

29 a § *En elleverantör ska*

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och
2. vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

I paragrafen, som är ny, regleras grundläggande krav på elleverantörer när det gäller hantering av risker. Den genomför artikel 18a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Av *första punkten* följer att en elleverantör måste se till att gardera sig mot sådana finansiella risker som är knutna till förändringar i grossistpriserna på el. Sådana riskhanteringsstrategier som avses i punkten kan innefatta användning av energiköpsavtal och andra lämpliga instrument, som terminskontrakt (artikel 18a.2 i det reviderade elmarknadsdirektivet).

Elleverantören är även i övrigt skyldig att vidta de åtgärder som är rimliga för att förhindra att finansiella risker drabbar elförsörjningen. Det följer av *andra punkten*.

29 b § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om*

1. strategier och åtgärder enligt 29 a §, och
2. skyldighet för elleverantörer att göra stresstester för att bedöma strategier och åtgärder.

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elleverantörernas hantering av risker. Den ska ses mot bakgrund av artikel 18a i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Med stöd av *första punkten* kan föreskrifter meddelas för att säkerställa att elleverantörerna har lämpliga risksäkringsstrategier. Energimarknads-

inspektionen utövar tillsyn över att sådana föreskrifter följs (12 kap. 1 § andra stycket).

Stresstester för elleverantörer kan vara ett verktyg för att bedöma elleverantörernas risksäkringsstrategier. Föreskrifter om sådana tester kan meddelas med stöd av *andra punkten*.

Prisreglering under en elpriskris

29 c § Regeringen får meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

I paragrafen, som är ny, bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om prisreglering. Den ska ses mot bakgrund av artikel 66a i det reviderade elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 11. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Av *första stycket* framgår att det är en förutsättning för att regeringen ska kunna meddela föreskrifter att Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris. Rådet får, om omständigheterna är sådana som anges i artikel 66a.1 i det reviderade elmarknadsdirektivet, tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris genom ett genomförandebeslut på ett förslag från Europeiska kommissionen. Under genomförandebeslutets giltighetstid får berörda medlemsstater tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag (artikel 66a.6). Rådets beslut gör det dessutom i viss utsträckning möjligt att göra större ingripanden i prissättningen för leveranser av el till hushållskunder och till mikroföretag än vad elmarknadsdirektivet annars tillåter (artikel 66a.7).

Med stöd av bemyndigandet kan regeringen meddela föreskrifter om prisreglering inom de ramar som sätts av artikel 66a och ministerrådets genomförandebeslut. Det betyder bl.a. att prisregleringen får tillämpas endast under giltighetstiden för beslutet.

Andra stycket innehåller en s.k. underställningsmekanism.

12 kap. Tillsyn m.m.

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

I paragrafen tas en bestämmelse om att nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning bort. En motsvarande reglering finns i nya 1 a §.

1 a § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

I paragrafen, som är ny och som motsvarar hittillsvarande 1 § tredje stycket, förtydligas att Energimarknadsinspektionen utövar tillsyn över att elmarknadens aktörer följer EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som antagits med stöd av den förordningen. Det innebär inte någon ändring i sak.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Om ett nätföretag före ikraftträdandet har ingått ett avtal med en elleverantör, som i avtalet har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör, ska 9 kap. 3 och 5 §§ i den äldre lydelsen gälla för nätföretaget under avtalets återstående löptid vid ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder lagändringarna i kraft den 1 januari 2026.

I *andra punkten* regleras situationen att ett avtal, som har ingåtts före den 1 december 2026, mellan ett nätföretag och en anvisad elleverantör fortfarande gäller efter ikraftträdandet. Nätföretaget omfattas i ett sådant fall inte av den ändrade regleringen i fråga om anvisning av elleverantörer under avtalets återstående löptid. I stället gäller lagens tidigare lydelse.

Övervägandena finns i avsnitt 16.

18.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

4 kap. Kvotplikt

1 § Kvotpliktiga är

1. elleverantörer,
2. elanvändare som använder el som de själva producerat om mängden använd el uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår och har producerats i en anläggning med en installerad effekt som är högre än 50 kilowatt,
3. elanvändare i den utsträckning de har använt el som de har importerat eller köpt på den nordiska elbörsen,
4. elproducenter som producerar el i ett nät som används utan stöd av nät-koncession, om mängden levererad el uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår och om elen yrkesmässigt levereras vidare till användare som tar ut elen på samma nät, och
5. elintensiva industrier som har registrerats.

I paragrafen anges vilka aktörer som är kvotpliktiga, dvs. vilka som är skyldiga att annullera elcertifikat. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Paragrafen ändras när det gäller kvotplikten för elanvändare och producenter i de fall där plikten är knuten till mängden använd eller levererad el.

Andra punkten innebär att elanvändare som använder mindre egenproducerad el än 1 200 megawattimmar per beräkningsår inte längre ska ha kvotplikt. För att kvotplikt ska inträda för elanvändare med en högre elanvändning än 1 200 megawattimmar ska elen liksom tidigare ha producerats i en anläggning med en installerad effekt högre än 50 kilowatt.

Fjärde punkten innebär att elproducenter som producerar el i ett nät som används utan koncession inte längre har kvotplikt, om mängden levererad el uppgår till mindre än 1 200 megawattimmar per beräkningsår. På samma sätt som tidigare gäller kvotplikten för dem som levererar mer el än så endast under förutsättning att elen yrkesmässigt levereras vidare till elanvändare som tar ut elen på samma nät.

5 § Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

1. matats in på det elektriska nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion (förlustel),

2. en elleverantör har levererat till en elanvändare utan ersättning i enlighet med ett avtal om inträngsersättning, om leveransen sker vid en lägre effekt än 50 kilowatt (frikraft),

3. har använts i den industriella tillverkningsprocessen i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 a eller b,

4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,

5. en elanvändare själv har producerat och använt, i en anläggning som har en installerad effekt om högst 50 kilowatt,

6. har använts i produktionen av el (hjälpkraft), eller

7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 1 200 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

I paragrafen anges vilken el som inte ska beaktas vid beräkningen av kvotplikten. Ändringarna speglar ändringarna i 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Ändringen i *första stycket sjunde punkten* innebär en höjning av gränsen för den el som inte ska beaktas vid beräkning av kvotplikt för användare av egenproducerad el. El som en elanvändare producerat och använt själv ska inte beaktas, om den uppgår till mindre än 1 200 megawattimmar per beräkningsår.

Ändringen i *andra stycket* innebär att gränsen för när så kallad övrig el inte behöver tas med vid beräkningen av kvotplikt för elintensiva industrier höjs till 1 200 megawattimmar per år. Med övrig el avses sådan el som inte faller in under första stycket punkterna 3 eller 4. För elintensiva industrier inträder kvotplikt endast om den övriga elen överstiger 1 200 megawattimmar.

6 kap. Avgifter

7 § *Kontoföringsmyndigheten får ta ut avgifter för*

1. *kontoföring,*
2. *registrering av överlåtelser av elcertifikat, och*
3. *registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning*

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar kontoföringsmyndigheten får ta ut avgifter. Övervägandena finns i avsnitt 15.

Första stycket ändras dels genom att den andra meningen utgår, dels genom att det blir möjligt att ta ut avgifter för registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning. Stycket arbetas också om till en punktlista.

Genom ändringen i *andra* stycket får regeringen rätt att meddela föreskrifter även för avgifter om registrering som sker vid annullering och tilldelning av elcertifikat.

2024/1711

26.6.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2024/1711

av den 13 juni 2024

om ändring av direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 vad gäller förbättring av utformningen av unionens elmarknad

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Mycket höga priser och volatilitet på elmarknaderna har observerats sedan september 2021. Såsom fastställdes av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer) i dess slutliga bedömning av utformningen av EU:s grossistmarknad för el från april 2022 är detta främst en följd av det höga priset på gas, som används som insatsvara för elproduktion.
- (2) Upptrappningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, som är avtalslutande part i fördraget om energigemenskapen ⁽⁴⁾, och därmed relaterade internationella sanktioner sedan februari 2022 har lett till en gaskris, stört de globala energimarknaderna, förvärrat problemet med höga gaspriser och haft en betydande dominoeffekt på elpriserna. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har också skapat osäkerhet om tillgången på andra råvaror, såsom stenkol och råolja, som används i kraftproduktionsanläggningar. Denna osäkerhet har resulterat i en betydande ytterligare ökning av elprisernas volatilitet. Den minskade tillgången till flera kärnreaktorer och låg vattenkraftsproduktion har förstärkt elprisökningen ytterligare.
- (3) Som svar på denna situation föreslog kommissionen i sitt meddelande från den 13 oktober 2021 *Ta itu med stigande energipriser: en verktygslåda för åtgärder och stöd*, en verktygslåda med åtgärder som unionen och dess medlemsstater kan använda för att hantera de omedelbara effekterna av höga energipriser på hushållskunder och företag, inbegripet inkomststöd, skattelättnader, energibesparingar och lagringsåtgärder, och för att stärka resiliensen mot framtida prischocker. I sitt meddelande av den 8 mars 2022 *REPowerEU: Gemensamma europeiska åtgärder för säkrare och hållbarare energi till ett mer överkomligt pris*, presenterade kommissionen en rad ytterligare åtgärder för att stärka verktygslådan och hantera stigande energipriser. Den 23 mars 2022 inrättade kommissionen också en tillfällig ram för statligt stöd för att möjliggöra vissa subventioner som mildrar effekterna av höga energipriser.
- (4) I sitt meddelande av den 18 maj 2022 presenterade kommissionen *Planen REPowerEU* som introducerade ytterligare åtgärder med inriktning på energibesparingar, diversifiering av energiförsörjningen, ett höjt energieffektivitetsmål och en påskyndad utbyggnad av förnybar energi i syfte att minska unionens beroende av ryska fossila bränslen, inbegripet ett förslag om att höja unionens mål för unionens slutliga användning (brutto) av förnybar energi för 2030 till 45 %. I sitt meddelande av den 18 maj 2022 *Kortsiktiga interventioner på energimarknaden och långsiktiga förbättringar av elmarknadens utformning – en handlingslinje* föreslog kommissionen ytterligare kortsiktiga åtgärder för att ta itu med de höga energipriserna, och identifierade därutöver potentiella områden för förbättring av elmarknadens utformning, och tillkännagav sin avsikt att bedöma dessa områden i syfte att ändra den rättsliga ramen.

⁽¹⁾ EUT C 293, 18.8.2023, s. 112.

⁽²⁾ EUT C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 april 2024 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 21 maj 2024.

⁽⁴⁾ EUT L 198, 22.7.2006, s. 18.

- (5) För att snabbt ta itu med energiprisrisken och säkerhetsproblemen och hantera prisökningarna för medborgarna antog unionen flera rättsakter, inbegripet Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 ⁽⁵⁾, som inrättade ett starkt system för gaslagring, och rådets förordningar (EU) 2022/1369 ⁽⁶⁾, som innehöll effektiva åtgärder för att minska efterfrågan på gas och el, rådets förordning (EU) 2022/1854 ⁽⁷⁾, som fastställde prisbegränsnings-system för att undvika exceptionella vinster inom både gas- och elmarknaderna, och rådets förordning (EU) 2022/2577 ⁽⁸⁾, som fastställde åtgärder för att påskynda tillståndsförfarandena för anläggningar för förnybar energi.
- (6) En väl integrerad energimarknad, som bygger på Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1999 ⁽⁹⁾, (EU) 2019/942 ⁽¹⁰⁾ och (EU) 2019/943 ⁽¹¹⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ⁽¹²⁾, (EU) 2018/2002 ⁽¹³⁾ och (EU) 2019/944 ⁽¹⁴⁾, tillsammans vanligen kallade paketet om ren energi för alla i EU, som antogs 2018 och 2019, gör det möjligt för unionen att dra nytta av de ekonomiska fördelarna med en inre energimarknad under alla förhållanden, säkerställer försörjningstrygghet och upprätthåller processen för utfasning av fossila bränslen för att uppnå unionens klimatneutralitetsmål. Gränsöverskridande sammanlänkning säkerställer också en säkrare, tillförlitligare och effektivare drift av elsystem, och bättre resiliens mot kortsiktiga prischocker.
- (7) För att stärka den inre energimarknaden och uppnå målen för klimat- och energiomställningen krävs en betydande uppgradering av unionens elnät för att kunna hantera kraftiga ökningarna av kapaciteten för produktion med förnybar energi, med väderberoende variation i produktionsmängderna och förändrade elflödesmönster i hela unionen, och för att kunna hantera ny efterfrågan på exempelvis elfordon och värmepumpar. Investeringar i elnät, inom och över gränser, är avgörande för att den inre marknaden för el, inbegripet försörjningstrygghet, ska fungera korrekt. Sådana investeringar är nödvändiga för att integrera förnybar energi och efterfrågan i ett sammanhang där de befinner sig längre ifrån varandra än tidigare och, ytterst, för att uppfylla unionens klimat- och energimål. Alla reformer av unionens elmarknad bör därför bidra till ett mer integrerat europeiskt elnät i syfte att säkerställa att varje medlemsstat uppnår en elsammanlänkingsnivå i enlighet med elsammanlänkingsmålet för 2030 på minst 15 % enligt artikel 4 d.1 i förordning (EU) 2018/1999, att sammanlänkingskapaciteten används så mycket som möjligt för gränsöverskridande handel och att unionens infrastruktur för elnät och elkonnektivitet byggs upp eller uppgraderas, såsom unionsprojekten av gemensamt intresse som inrättats enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 ⁽¹⁵⁾. Tillräcklig konnektivitet bör tillhandahållas alla unionsmedborgare eftersom detta kan leda till betydande möjligheter för dem att delta i unionens energiomställning och digitala omvandling. Särskild hänsyn bör tas till de yttersta randområden som avses i artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som erkänner deras särskilda begränsningar och föreskriver att specifika åtgärder ska antas med beaktande av dem.

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring (EUT L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁽⁶⁾ Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽⁷⁾ Rådets förordning (EU) 2022/1854 av den 6 oktober 2022 om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna (EUT L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

⁽⁸⁾ Rådets förordning (EU) 2022/2577 av den 22 december 2022 om fastställande av en ram för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi (EUT L 335, 29.12.2022, s. 36).

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (EUT L 158, 14.6.2019, s. 22).

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EUT L 328, 21.12.2018, s. 210).

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013 (EUT L 152, 3.6.2022, s. 45).

- (8) Den nuvarande utformningen av elmarknaden har bland annat bidragit till framväxten av nya och innovativa produkter, tjänster och åtgärder på slutkundsmarknaderna för el, genom att stödja energieffektivitet och spridning av förnybar energi och öka valmöjligheterna, för att hjälpa konsumenter att sänka sina energikostnader, inbegripet genom småskaliga produktionsanläggningar och framväxande tjänster för att tillhandahålla efterfrågeflexibilitet. Att bygga vidare på och utnyttja potentialen i digitaliseringen av energisystemet, t.ex. ett aktivt deltagande från konsumenternas sida, är en central del av framtida elmarknader och elsystem i unionen. Samtidigt finns det ett behov av att respektera konsumenternas val och att göra det möjligt för konsumenterna att dra nytta av flera olika avtalserbjudanden och att skydda hushållskunder mot höga priser under en energikris. Integrering av energisystem är avsett att omfatta planering och drift av energisystemet som helhet, med flera energibärare, infrastrukturer och konsumtionssektorer, genom att skapa starkare kopplingar mellan dessa, i samverkan med varandra och med stöd av digitalisering i syfte att tillhandahålla säker, ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig och hållbar energi.
- (9) I samband med energikrisen har elmarknadens nuvarande utformning avslöjat ett antal brister och oväntade konsekvenser kopplade till den påverkan som höga och volatila priser på fossila bränslen har på kortsiktiga elmarknader, som utsätter hushåll och företag för betydande pristopp och effekter på deras elräkningar som en följd av detta.
- (10) En snabbare utbyggnad av förnybar energi och ren flexibel teknik är det mest hållbara och kostnadseffektiva sättet att genom elektrifiering av energiefterfrågan och integrering av energisystem strukturellt minska efterfrågan på fossila bränslen för elproduktion och möjliggöra direkt elförbrukning. På grund av sina låga driftskostnader kan förnybara energikällor ha en positiv inverkan på elpriserna i hela unionen och minska förbrukningen av fossila bränslen.
- (11) Förändringarna av elmarknadens utformning bör säkerställa att fördelarna med den ökade utbyggnaden av förnybar energi och energiomställningen som helhet kommer konsumenterna till godo, inbegripet de mest utsatta, och ytterst skyddar dem från energikriser och förhindrar att fler hushållskunder hamnar i en energifattigdomsfälla. Dessa förändringar bör begränsa den påverkan som höga priser på fossila bränslen, särskilt gas, har på elpriserna, i syfte att göra det möjligt för hushållskunder och företag att på längre sikt dra nytta av fördelarna med överkomlig och säker energi från hållbara förnybara och koldioxidsnåla källor, samt av energieffektiva lösningar för att minska de totala energikostnaderna, vilket kan minska behovet av en utbyggnad av kraftnät och produktionskapacitet.
- (12) Reformen av elmarknadens utformning syftar till att uppnå ekonomiskt överkomliga och konkurrenskraftiga elpriser för alla konsumenter. Reformen bör som sådan inte bara gynna hushållskunder utan också konkurrenskraften hos unionens industrier genom att underlätta den investering i ren teknik som de behöver för att klara sin omställning till nettonollutsläpp. Energiomställningen i unionen måste stödjas av en stark tillverkningsbas för ren teknik. Dessa reformer kommer att stödja en ekonomiskt överkomlig elektrifiering av industrin och unionens ställning som världsledande inom forskning och innovation inom ren energiteknik.
- (13) Nya produktions- och förbrukningsanläggningars anslutning till nätet, särskilt anläggningar för förnybar energi, drabbas ofta av förseningar när det gäller förfaranden för anslutning till nätet. En av orsakerna till sådana förseningar är bristen på tillgänglig nätkapacitet på den plats som investeraren valt, vilket medför ett behov av utbyggnad eller förstärkningar av nätet för att kunna ansluta anläggningarna till systemet på ett säkert sätt. Ett nytt krav på att systemansvariga för elsystem, både på överförings- och distributionsnivå, ska offentliggöra och uppdatera information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sina verksamhetsområden skulle ge investerare enklare tillgång till information om tillgången till nätkapacitet inom systemet och därmed påskynda beslutsfattandet, vilket i sin tur skulle påskynda den utbyggnad av förnybar energi som krävs. Den informationen bör uppdateras regelbundet, minst en gång i kvartalet av systemansvariga för distributionssystem. Även om medlemsstaterna bör kunna besluta att inte tillämpa detta krav på elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system, bör de uppmuntra dessa företag att tillhandahålla systemanvändarna denna information en gång om året och främja samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem i detta syfte. Systemansvariga för distributionssystem bör också offentliggöra de kriterier som används för att fastställa den tillgängliga nätkapaciteten, såsom befintlig efterfrågan och produktionskapacitet, de antaganden som gjorts för att bedöma möjligheterna till vidare integrering av ytterligare systemanvändare, relevant information om möjliga energibegränsningar och förväntad relevant nätverksutveckling.

- (14) Vidare bör systemansvariga för distributionssystem, för att ta itu med problemet med långa svarstider vid begäran om anslutning till nätet, tillhandahålla tydlig och öppen information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. Systemansvariga för distributionssystem bör tillhandahålla sådan information inom tre månader från den dag då begäran lämnas in och bör uppdatera den regelbundet, minst en gång i kvartalet.
- (15) I områden där elnäten har begränsad eller ingen nätkapacitet bör nätanvändare som begär nätanslutning kunna dra nytta av att upprätta ett icke-fast, flexibelt anslutningsavtal. Det anslutningsavtalet skulle exempelvis beakta energilagring eller begränsa den tid under vilken ett kraftverk kan tillföra el till nätet eller den kapacitet som kan exporteras, vilket möjliggör en partiell anslutning. Systemansvariga bör erbjuda möjligheten att upprätta avtal om flexibel anslutning i sådana områden. Tillsynsmyndigheten, eller en annan behörig myndighet om medlemsstaten har föreskrivit detta, bör utarbeta ramar för systemansvariga för att upprätta sådana flexibla anslutningar, säkerställa att nätförstärkningar som tillhandahåller strukturella lösningar prioriteras, att avtal om anslutning görs fasta så snart näten är klara, att flexibla anslutningar möjliggörs som en permanent lösning för områden där nätförstärkningen inte är effektiv och, i den mån det är möjligt, synliggöra de nätanvändare som begär nätanslutning när det gäller de förväntade begränsningsnivåerna enligt avtalet om flexibel anslutning.
- (16) Under energikrisen utsattes konsumenterna för extremt instabila grossistpriser på energi och hade begränsade möjligheter att delta på energimarknaden. Många hushållskunder har därför haft det ekonomiskt svårt och inte kunnat betala sina räkningar. Utsatta kunder och kunder som är påverkade av energifattigdom drabbades hårdast, men hushållskunder med medelinkomst utsattes också utsatts för sådana svårigheter. Höga energipriser kan också ha negativa konsekvenser på konsumenters hälsa, välbefinnande och allmänna livskvalitet. Det är därför viktigt att förbättra konsumenternas rättigheter och skydd så att konsumenterna kan dra nytta av energiomställningen, frikoppla sina elkostnader från kortsiktiga prisrörelser på energimarknaderna och ombalansera risken mellan leverantörer och konsumenter.
- (17) Konsumenterna bör ha tillgång till ett brett utbud av erbjudanden så att de kan välja ett avtal som motsvarar deras behov. Leverantörerna har dock reducerat sina erbjudanden, avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris har blivit ovanliga och urvalet av erbjudanden har blivit begränsat. Konsumenterna bör alltid ha möjlighet att välja ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris till överkomligt pris, och leverantörerna bör inte kunna ensidigt ändra avtalsvillkoren eller avsluta avtalet innan ett det löper ut. Avtal med dynamiska priser är inte desto mindre fortfarande mycket viktiga och en ökad användning av förnybara energikällor kan hjälpa konsumenterna att sänka sina energikostnader. Medlemsstaterna bör kunna undanta leverantörer med mer än 200 000 slutkunder som erbjuder enbart avtal med dynamiska priser från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris, förutsatt att ett sådant undantag inte inverkar negativt på konkurrensen och att det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris.
- (18) Om leverantörerna inte säkerställer att deras elportfölj är tillräckligt risksäkrad kan förändringar i grossistpriserna på el innebära en finansiell risk för dem och leda till konkurser och att kostnaderna vältras över på konsumenterna och andra nätanvändare. Leverantörerna bör därför vara risksäkrade på lämpligt sätt när de erbjuder avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris. En lämplig risksäkringsstrategi bör beakta leverantörernas tillgång till sin egen produktion och dess kapitalisering samt dess exponering för förändringar i grossistmarknadspriserna, leverantörernas storlek eller marknadsstrukturen. Förekomsten av lämpliga risksäkringsstrategier kan säkerställas genom allmänna regler som övervakas utan att det görs någon särskild översyn av enskilda leverantörers positioner eller strategier. Stresstester och rapporteringskrav för leverantörer skulle kunna vara verktyg för att bedöma leverantörernas risksäkringsstrategier.
- (19) Konsumenterna bör kunna välja den leverantör som erbjuder dem det pris och den tjänst som bäst passar deras behov. Framsteg inom teknik för mätning och individuell mätning i kombination med informations- och kommunikationsteknik gör det tekniskt möjligt att ha flera leverantörer för enskilda fastigheter. Kunderna bör kunna välja en separat leverantör, särskilt när det gäller el för att driva apparater som värmepumpar eller elfordon som har en särskilt hög förbrukning eller som också har möjlighet att automatiskt ändra sin elförbrukning som svar på prissignaler. Därför bör kunder tillåtas att ha mer än en mät- och faktureringspunkt täckta av den gemensamma anslutningspunkten för sina fastigheter, varvid olika apparater kan mätas och försörjas separat. Mätpunkterna bör vara tydligt åtskilda från varandra och uppfylla kraven i tillämpliga tekniska regler. Bestämmelserna för fördelningen

av de relaterade kostnaderna bör fastställas av medlemsstaterna. Vissa smarta mätarsystem klarar att direkt täcka mer än en mätpunkt och gör det därför möjligt för kunder att ha mer än ett avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt. Leverantörer bör ha balansansvar enbart för de mät- och faktureringspunkter som de levererar till. Genom att möjliggöra användning av särskilda mätningssystem som är kopplade till eller inbyggda i apparater med flexibel, kontrollerbar last kan slutkunderna dessutom delta i andra incitamentsbaserade efterfrågestyrningssystem som tillhandahåller flexibilitetstjänster på elmarknaden och till systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. På det hela taget bör sådana arrangemang vara kompatibla med energidelning och bidra till ökad användning av efterfrågefleksibilitet och konsumentinflytande så att kunderna får större kontroll över sin energianvändning och sina energikostnader, samtidigt som elsystemet ges ytterligare flexibilitet för att kunna hantera fluktuationer i tillgången och efterfrågan.

- (20) På grund av den ökande komplexiteten i energierbudanden och olika marknadsföringsmetoder har konsumenterna ofta svårt att fullt ut förstå konsekvenserna av leverantörernas erbjudanden eller det avtal som de undertecknar. Det råder i synnerhet ofta oklarhet om hur priset fastställs, om villkoren för förlängning av ett avtal, om konsekvenserna av att säga upp ett avtal eller om skälen till att leverantören ändrat villkoren. Därför bör leverantörer eller marknadsaktörer som deltar i aggregering ge konsumenterna kortfattad och lättförståelig basinformation om energierbudanden innan ett avtal ingås eller förlängs.
- (21) För att säkerställa kontinuitet i försörjningen för konsumenterna, i synnerhet om leverantören går i konkurs, bör medlemsstaterna ha infört ett system med sistahandsleverantörer. Det bör vara möjligt att utse en sistahandsleverantör antingen före eller vid den tidpunkt då leverantören går i konkurs. En sådan sistahandsleverantör kan behandlas som tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. En sistahandsleverantör kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som också utför distributionsfunktioner, förutsatt att den uppfyller kraven på åtskillnad i direktiv (EU) 2019/944. Detta innebär dock inte någon skyldighet för medlemsstaterna att leverera till ett visst fast minimipris. Om en medlemsstat ålägger en sistahandsleverantör att leverera el till en kund som inte får marknadsbaserade erbjudanden är de villkor som anges i artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944 tillämpliga, och skyldigheten kan omfatta ett reglerat pris endast i den mån kunden har rätt till reglerade priser. Vid bedömningen av huruvida erbjudanden till icke-hushållskunder är marknadsbaserade bör medlemsstaterna ta hänsyn till de enskilda kommersiella och tekniska omständigheterna. Om en medlemsstat, före den 16 juli 2024, redan har utsett en sistahandsleverantör genom ett rättvist, öppet och icke-diskriminerande förfarande är det inte nödvändigt att inleda ett nytt förfarande för att utse en sistahandsleverantör.
- (22) Energidelning kan skapa resiliens mot effekterna av höga och volatila grossistmarknadspriser på konsumenternas energikostnader, ge en bredare grupp konsumenter som annars inte har möjlighet att bli aktiva kunder på grund av ekonomiska eller rumsliga begränsningar, t.ex. utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, och leder till ökad användning av förnybar energi genom att ytterligare privata kapitalinvesteringar mobiliseras och ersättningsvägarna diversifieras. Genom integrering av lämpliga prissignaler och lagringsanläggningar kan eldelning bidra till att lägga grunden till att frigöra mindre konsumenters flexibilitetspotential. Bestämmelserna om energidelning i detta direktiv kompletterar bestämmelserna om egenförbrukning i artikel 21 i direktiv (EU) 2018/2001 och i artikel 15 i direktiv (EU) 2019/944, särskilt när det gäller kollektiv egenförbrukning.
- (23) Aktiva kunder som äger, leasar eller hyr en lagrings- eller produktionsanläggning bör ha rätt att dela överskottsproduktion, mot betalning eller kostnadsfritt, och att ge andra konsumenter möjlighet att bli aktiva konsumenter eller dela den förnybara energi som produceras eller lagras i gemensamt leasade, hyrda eller ägda anläggningar, med en kapacitet på upp till 6 MW, direkt eller genom en tredjepartsorganisatör. När det gäller kunder som deltar i energidelningssystem och som är större än små och medelstora företag bör storleken på den installerade kapaciteten i den produktionsanläggning som är kopplad till energidelningssystemet uppgå till högst 6 MW och energidelningen bör ske inom ett lokalt eller begränsat geografiskt område, enligt medlemsstaternas definition. Betalningar för delning av överskottsproduktion kan antingen regleras direkt mellan aktiva kunder eller automatiseras via en plattform för handel mellan aktörer (peer-to-peer). Energidelningsarrangemang kan antingen baseras på privata avtal mellan aktiva kunder eller organiseras genom en juridisk person. En juridisk person som

införlivar kriterierna för en gemenskap för förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.16 i (EU) 2018/2001 eller en medborgarenergigemenskap enligt definitionen i artikel 2.11 i direktiv (EU) 2019/944 kan dela el som produceras på anläggningar som de har full äganderätt till med sina medlemmar. Ramen för skydd och egenmakt för energidelning bör särskilt uppmärksamma utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom

- (24) Energidelning möjliggör kollektiv förbrukning av egenproducerad eller lagrad el som matas in i det allmänna nätet av mer än en samverkande aktiv kund. Medlemsstaterna bör inrätta lämplig it-infrastruktur för att möjliggöra administrativ matchning inom en viss tidsram av kundens totala uppmätta förbrukning med egenproducerad eller lagrad förnybar energi som dras av från den totala förbrukningen i syfte att beräkna energikomponenten i energiräkningen från leverantören och därigenom minska kundens energikostnader. Utmatningen från de anläggningarna bör fördelas mellan de aggregerade konsumentbelastningsprofilerna på grundval av statistiska, variabla eller dynamiska beräkningsmetoder som kan fastställas på förhand eller överenskommas av de aktiva kunderna. Aktiva kunder som deltar i energidelning är ekonomiskt ansvariga för de obalanser som de orsakar, utan att det påverkar möjligheten för aktiva kunder att delegera sitt balansansvar till andra marknadsaktörer. Alla rättigheter och skyldigheter för konsumenterna som avses i direktiv (EU) 2019/944 är tillämpliga på slutkunder som deltar i energidelningssystem. Hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus bör dock inte vara skyldiga att fullgöra leverantörsskyldigheter. Medlemsstaterna bör kunna justera dessa tröskelvärden för att återspegla nationella omständigheter, upp till 30 kW för enskilda hushåll och till mellan 40 kW och 100 kW för flerfamiljshus.
- (25) Insticksklara minisolcellspaneler skulle, tillsammans med andra system och annan teknik, kunna bidra till ökad användning av förnybar energi och ökat medborgardeltagande i energiomställningen. Medlemsstaterna bör kunna främja införandet av dessa system i syfte att minska den administrativa och tekniska bördan. Tillsynsmyndigheterna bör få fastställa nätavgifter för inmatning av el från insticksklara minisolcellspaneler eller fastställa metoden för att beräkna dessa tariffer. Beroende på situationen i en medlemsstat kan avgifterna vara mycket låga eller till och med noll, samtidigt som de återspeglar kostnaderna, är transparenta och icke-diskriminerande.
- (26) Utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom bör på lämpligt sätt skyddas från bortkoppling av el och bör inte heller försättas i en situation som tvingar dem att koppla bort sig. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder. Medlemsstaterna har tillgång till flera olika verktyg och god praxis, vilket omfattar men inte begränsas till förbud mot bortkoppling året runt eller säsongsvis, skuldförebyggande åtgärder och hållbara lösningar för att hjälpa kunder i svårigheter att betala sina energifakturor. Leverantörerna och alla berörda nationella myndigheter har fortfarande en viktig roll när det gäller att identifiera lämpliga åtgärder, både på kort och på lång sikt, som bör finnas till hands för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom så att de kan hantera sin energianvändning och sina energikostnader, och leverantörer och relevanta nationella myndigheter bör ha ett nära samarbete med socialförsäkringsmyndigheterna.
- (27) Konsumenterna har rätt att använda klagomålsförfaranden som hanteras av deras leverantörer samt förfaranden för tvistlösning utanför domstol för att säkerställa att deras rättigheter tillvaratas på ett effektivt sätt och att de inte missgynnas i händelse av tvist med leverantörerna, särskilt när det gäller fakturor eller utestående belopp. I fall då kunder använder dessa förfaranden bör leverantörerna inte säga upp avtal på grundval av omständigheter som fortfarande är tvistiga. Leverantörer och kunder bör fortsätta att uppfylla sina avtalsenliga rättigheter och skyldigheter, särskilt när det gäller att leverera el och betala för den elen, och klagomålsförfaranden bör inte missbrukas och göra det möjligt för kunder att underlåta att uppfylla sina avtalsenliga skyldigheter, inbegripet att betala sina fakturor. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder för att undvika missbruk av dessa klagomålsförfaranden eller förfaranden för tvistlösning utanför domstol.
- (28) Offentliga ingripanden i prissättningen av el utgör i princip en marknadsnedvridande åtgärd. Sådana ingripanden bör därför genomföras endast när så är lämpligt och som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, och de bör omfattas av särskilda villkor. Inom ramen för detta direktiv är reglerade priser, inbegripet priser understigande kostnaderna, möjliga för utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, och, som en övergångsåtgärd, för hushållskunder och mikroföretag, oavsett om det föreligger en elpriskris eller inte. Under en elpriskris, när grossist- och slutkundpriserna på el ökar avsevärt, bör medlemsstaterna tillåtas att tillfälligt utvidga tillämpningen av reglerade priser till att omfatta små och medelstora företag. För hushållskunder och små och medelstora företag bör medlemsstaterna undantagsvis och tillfälligt tillåtas att fastställa reglerade priser som understiger kostnaderna

under en elpriskris, förutsatt att detta inte skapar snedvridning mellan leverantörer och att leverantörerna kompenseras för de kostnader det innebär att leverera till priser som understiger kostnaderna. Det är dock nödvändigt att säkerställa att en sådan prisreglering är målinriktad och inte skapar incitament för att öka förbrukningen. En sådan tillfällig undantagsvis förlängning av en prisreglering bör därför begränsas till 80 % av medianförbrukningen för hushållskunder och till 70 % av föregående års förbrukning för små och medelstora företag. Rådet bör på grundval av ett förslag från kommissionen, genom ett genomförandebeslut, kunna tillkänna en regional eller unionsomfattande elpriskris. Bedömningen av huruvida en sådan elpriskris föreligger bör baseras på en jämförelse med priserna under normala marknadsförhållanden och bör därför exkludera effekterna av tidigare elpriskriser som tillkännagetts enligt detta direktiv. Ett sådant genomförandebeslut bör också ange giltighetstiden för tillkännagivandet av en elpriskris, under vilken den tillfälliga förlängningen av reglerade priser gäller. Den perioden bör inte vara längre än ett år. Om villkoren för det tillkännagivandet av en elpriskris fortfarande är uppfyllda bör det vara möjligt för rådet att, på ett förslag från kommissionen, förlänga genomförandebeslutets giltighetstid. Det är berättigat att tilldela rådet genomförandebefogenheter mot bakgrund av de betydande horisontella konsekvenserna för medlemsstaterna av ett beslut genom vilket en elpriskris tillkännages och därmed de utvidgade möjligheterna till offentliga ingripanden i prissättningen av elförsörjningen. Sådana konsekvenser är betydande både med avseende på antalet berörda kunder och med avseende på storleken på sådana kundkategorier. Tilldelningen av genomförandebefogenheter till rådet tar även adekvat hänsyn till den politiska karaktären av ett sådant beslut om att tillkänna en elpriskris, som kräver en svår balansgång mellan olika politiska överväganden som är av central betydelse för medlemsstaternas beslut att genomföra prissättning av energi. När det gäller utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan den prisreglering som tillämpas av medlemsstaterna täcka 100 % av priset i enlighet med artikel 5 i direktiv (EU) 2019/944. Under alla omständigheter bör tillkännagivandet av en regional eller unionsomfattande elpriskris säkerställa lika villkor i alla medlemsstater som påverkas av beslutet så att den inre marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

- (29) Medlemsstaterna bör kunna tillhandahålla stöd, i enlighet med artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget, för industriella kunders extra elkostnader i tider av elkris och exceptionellt allvarliga prisökningar.
- (30) Eftersom Estland, Lettland och Litauen ännu inte är synkroniserade med unionens elsystem står de inför mycket specifika utmaningar när de organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Även om framsteg görs mot synkronisering är en av de avgörande förutsättningarna för stabil synkron systemdrift att det finns tillräckliga reserver av balanskapacitet för frekvensreglering. Eftersom de baltiska staterna är beroende av det ryska synkronområdet för frekvenshantering har de emellertid ännu inte kunnat utveckla sin egen fungerande balansmarknad. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har avsevärt ökat risken för problem med försörjningstryggheten till följd av att länderna saknar egna balansmarknader. Estland, Lettland och Litauen bör därför undantas från kraven i vissa bestämmelser i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån det är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod. Övergångsperioderna för Estland, Lettland och Litauen bör fasas ut så snart som möjligt efter synkroniseringen och bör utnyttjas för att utveckla lämpliga marknadsinstrument som erbjuder kortsiktiga balansreserver och andra nödvändiga stödtjänster, och bör begränsas till den tid som krävs för den processen.
- (31) Med tanke på att det cypriotiska överföringssystemet inte är anslutet till någon annan medlemsstats system står Cypern inför mycket specifika utmaningar när det organiserar balansmarknader och marknadsbaserad upphandling av stödtjänster. Cypern bör därför undantas från kraven i artiklarna 40.4 och 54.2 i direktiv (EU) 2019/944 i den mån det är nödvändigt för att säkerställa systemsäkerheten under en övergångsperiod, nämligen till dess att det cypriotiska överföringssystemet ansluts till andra medlemsstaters system via sammanlänknings.
- (32) I detta direktiv fastställs en rättslig grund för behandling av personuppgifter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽¹⁶⁾. Medlemsstaterna bör säkerställa att alla principer och skyldigheter avseende behandling av personuppgifter som fastställs i förordning (EU) 2016/679 uppfylls, även när det gäller uppgiftsminimering. Om målet med detta direktiv kan uppnås utan behandling av personuppgifter bör personuppgiftsansvariga förlita sig på anonymiserade och aggregerade uppgifter.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

- (33) I den mån någon av de åtgärder som föreskrivs i detta direktiv utgör statligt stöd, påverkar bestämmelserna om sådana åtgärder inte tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget. Kommissionen är behörig att bedöma om statligt stöd är förenligt med den inre marknaden.
- (34) Direktiven (EU) 2018/2001 och (EU) 2019/944 bör därför ändras i enlighet med detta.
- (35) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att förbättra utformningen av den integrerade elmarknaden, i synnerhet för att förebygga orimligt höga elpriser, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva utan snarare kan uppnås bättre på unionsnivå, får unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Ändring av direktiv (EU) 2018/2001

I direktiv (EU) 2018/2001 ska artikel 4.3 andra stycket ersättas med följande:

”I det syftet ska stöd, i fråga om system för direkt prisstöd, beviljas i form av en marknadspremie som bland annat kan vara rörlig (sliding) eller fast.

Andra stycket i denna punkt ska inte vara tillämpligt på stöd för el från de källor som anges i artikel 19d.4 i förordning (EU) 2019/943, på vilket artikel 19d.1 i den förordningen är tillämplig.”

Artikel 2

Ändringar av direktiv (EU) 2019/944

Direktiv (EU) 2019/944 ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 2 ska ändras på följande sätt:

a) Led 8 ska ersättas med följande:

”8. *aktiv kund*: en slutkund, eller en grupp av samarbetande slutkunder, som förbrukar eller lagrar el som producerats inom den egna fastigheten vilken är belägen inom ett avgränsat område, eller egenproducerad eller delad el på andra platser, eller som säljer egenproducerad el eller deltar i flexibilitets- eller energieffektivitets-system, förutsatt att dessa verksamheter inte är deras huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.”

b) Följande led ska införas:

”10a. *energidelning*: aktiva kunders egenförbrukning av förnybar energi som antingen

a) produceras eller lagras på en annan plats, eller på gemensamma platser, av en anläggning som de äger, leasar, eller hyr helt eller delvis, eller

b) till vilken rätten har överförts till dem av en annan aktiv kund mot ett pris eller utan kostnad.”

c) Följande led ska införas:

”15a. *avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris*: ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som garanterar att avtalsvillkoren, inbegripet priset, förblir oförändrade under avtalets löptid, samtidigt som det inom ett fast pris får innehålla en flexibel del med exempelvis variationer mellan topplast- och låglastpriser, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av leverantörerna, såsom skatter och avgifter.”

d) Följande led ska införas:

- "24a. *sistahandsleverantör*: en leverantör som har utsetts att ta över elleveranser till kunder till en leverantör som har upphört med sin verksamhet.
- 24b. *energifattigdom*: energifattigdom enligt definitionen i artikel 2.52 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 (*).
- 24c. *avtal om flexibel anslutning*: en uppsättning överenskomna villkor för anslutning av elkapacitet till nätet som inkluderar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning av el till och uttag av el från överföringsnätet eller distributionsnätet.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1)."

e) Led 31 ska ersättas med följande:

"31. *energi från förnybara energikällor* eller *förnybar energi*: energi från förnybara energikällor eller förnybar energi enligt definitionen i artikel 2.1 i direktiv (EU) 2018/2001."

2. Artikel 4 ska ersättas med följande:

"Artikel 4

Fritt val av leverantör

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att köpa el från valfria leverantörer. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att ha flera avtal om leverans av el eller energidelningsavtal samtidigt och att kunderna för detta ändamål har rätt att ha mer än en mät- och faktureringspunkt som täcks av den gemensamma anslutningspunkten för deras fastigheter. Om det är tekniskt möjligt får smarta mätarsystem som införs i enlighet med artikel 19 användas för att göra det möjligt för kunder att ha fler än ett avtal om leverans av el eller fler än ett energidelningsavtal samtidigt."

3. Följande artikel ska införas:

"Artikel 6a

Avtal om flexibel anslutning

1. Tillsynsmyndigheten, eller en annan behörig myndighet om en medlemsstat har föreskrivit detta, ska utarbeta en ram för systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i syfte att erbjuda möjlighet att ingå avtal om flexibel anslutning i områden där det finns begränsad eller ingen nätkapacitet för nya anslutningar, som offentliggörs i enlighet med artikel 31.3 och artikel 50.4a första stycket i förordning (EU) 2019/943. Denna ram ska säkerställa att

- flexibla anslutningar normalt sett inte fördröjer nätförstärkningarna i de identifierade områdena,
- en övergång från avtal om flexibel anslutning till avtal om fast anslutning när nätet väl har utvecklats säkerställs på grundval av fastställda kriterier, och
- för områden där tillsynsmyndigheten eller en annan behörig myndighet om en medlemsstat har föreskrivit detta, anser att nätutveckling inte är den effektivaste lösningen, i relevanta fall möjliggöra avtal om flexibel anslutning i som en permanent lösning, inbegripet för energilagring.

2. Den ram som avses i punkt 1 får säkerställa att avtal om flexibel anslutning anger åtminstone följande:

- Den maximala fasta inmatningen och det maximala fasta uttaget av el från och till nätet, samt den ytterligare flexibla inmatnings- och uttagskapacitet som kan kopplas in och differentieras genom tidsblock under året.

- b) De nätavgifter som gäller för både den fasta och den flexibla inmatnings- och uttagskapaciteten.
- c) Den överenskomna löptiden för avtalet om flexibel anslutning och det förväntade datumet för beviljande av anslutning till hela den begärda fasta kapaciteten.

Systemanvändaren som ansluter genom en flexibel nätanslutning ska vara skyldig att installera ett effektregerings-system som är certifierat av en bemyndigad certifierare.”

4. Artikel 11 ska ändras på följande sätt:

- a) Titeln ska ersättas med följande:

”Rätt till ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och till ett avtal med dynamiska elpriser”.

- b) Punkt 1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella rättsliga ramen gör det möjligt för leverantörer att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder som har en smart mätare installerad kan begära att få ingå ett avtal med dynamiska elpriser och att alla slutkunder kan begära att få ingå ett avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris med en löptid på minst ett år, med minst en leverantör och med varje leverantör som har fler än 200 000 slutkunder.

Genom undantag från första stycket får medlemsstaterna undanta en leverantör med fler än 200 000 slutkunder från skyldigheten att erbjuda avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris om

- a) den leverantören erbjuder endast avtal med dynamiska priser,
- b) undantaget inte inverkar negativt på konkurrensen, och
- c) det fortfarande finns ett tillräckligt urval av avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris för slutkunder.

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte ensidigt ändrar villkoren i avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris och inte säger upp sådana avtal innan de löper ut.”

- c) Följande punkter ska införas:

”1a. Innan ett avtal enligt punkt 1 i denna artikel ingås eller förlängs ska slutkunderna tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett tydligt och kortfattat språk. Den sammanfattningen ska ange de rättigheter som avses i artikel 10.3 och 10.4 och ska minst innehålla information om

- a) totalpriset och kostnadsfördelningen,
- b) en förklaring av huruvida priset är fast, rörligt eller dynamiskt,
- c) leverantörens e-postadress och uppgifter avseende en kundtjänst, och
- d) i tillämpliga fall, information om engångsbetalningar, säljfrämjande åtgärder, ytterligare tjänster och rabatter.

Kommissionen ska ge vägledning i detta avseende.

1b. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder med avtal om leverans av el med fast löptid och fast pris inte stängs ute från deltagande, när de så beslutar, i efterfrågeflexibilitet och energidelning och från att aktivt bidra till tillgodoseendet av flexibilitetsbehoven i det nationella elsystemet.”

d) Punkt 2 ska ersättas med följande:

"2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med respektive typ av avtal om leverans av el och att leverantörerna är skyldiga att ge slutkunderna information i enlighet med detta, inbegripet vad gäller behovet av att ha en lämplig elmätare installerad. Tillsynsmyndigheterna ska

a) övervaka marknadsutvecklingen och bedöma de risker som de nya produkterna och tjänsterna kan medföra samt åtgärda missbruk,

b) vidta lämpliga åtgärder när otillåtna uppsägningsavgifter identifieras i enlighet med artikel 12.3."

5. Följande artikel ska införas:

"Artikel 15a

Rätt till energidelning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla hushåll, små företag och medelstora företag, offentliga organ och, om en medlemsstat så beslutar, andra kategorier av slutkunder har rätt att delta i energidelning som aktiva kunder på ett icke-diskriminerande sätt, inom samma elområde eller ett mer begränsat geografiskt område, enligt vad som fastställts av den medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder har rätt att dela förnybar energi sinsemellan på grundval av privata avtal eller genom en juridisk person. Deltagande i energidelning får inte utgöra den huvudsakliga kommersiella eller yrkesmässiga verksamheten för aktiva kunder som deltar i energidelning.

3. Aktiva kunder får utse en tredje part som organisatör av energidelning för

a) kommunikation om energidelningsarrangemangen med andra relevanta enheter, såsom leverantörer och nätoperatörer, inbegripet om aspekter som rör tillämpliga tariffer, avgifter eller skatter,

b) tillhandahållande av stöd för hantering och balansering av flexibel last bortom mätaren, distribuerad produktion av och lagringanläggningar för förnybar energi som ingår i det relevanta energidelningsarrangemanget,

c) hantering av avtal med och fakturering av aktiva kunder som deltar i energidelning,

d) installation och drift, inbegripet mätning och underhåll, av anläggningen för produktion eller lagring av förnybar energi.

Organisatören av energidelningen eller en annan tredje part får äga eller förvalta en anläggning för lagring eller produktion av förnybar energi på upp till 6 MW utan att betraktas som aktiv kund, utom när den är en av de aktiva kunder som deltar i energidelningsprojektet. Organisatören av energidelningen ska tillhandahålla icke-diskriminerande tjänster och transparenta priser, tariffer och tjänstevillkor. När det gäller första stycket c i denna punkt ska artiklarna 10, 12 och 18 tillämpas. Medlemsstaterna ska fastställa regelverket för tillämpningen av denna punkt.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som deltar i energidelning

a) har rätt att få den delade el som matas in i nätet avdragen från sin totala uppmätta förbrukning inom ett tidsintervall som inte är längre än avräkningsperioden för obalanser och utan att det påverkar tillämpliga icke-diskriminerande skatter, avgifter och kostnadsreflekterande nätavgifter,

b) drar nytta av alla konsumenträttigheter och skyldigheter som slutkunder enligt detta direktiv,

c) inte är skyldiga att uppfylla leverantörsskyldigheter om förnybar energi delas mellan hushåll med en installerad kapacitet på upp till 10,8 kW för enskilda hushåll och upp till 50 kW för flerfamiljshus,

- d) har tillgång till frivilliga standardavtal med rättvisa och transparenta villkor för energidelningsavtal,
- e) om en konflikt uppstår till följd av ett energidelningsavtal, har tillgång till tvistlösning utanför domstol med andra deltagare i energidelningsavtalet i enlighet med artikel 26,
- f) inte utsätts för orättvis och diskriminerande behandling från marknadsaktörernas eller deras balansansvariga parter sida,
- g) informeras om möjligheten till ändringar av elområden i enlighet med artikel 14 i förordning (EU) 2019/943 och om att rätten att dela förnybar energi är begränsad i enlighet med punkt 1 i den här artikeln,
- h) anmäla energidelningsarrangemang till berörda systemansvariga och marknadsaktörer, inbegripet relevanta leverantörer, antingen direkt eller genom en organisation av energidelning.

Medlemsstaterna får anpassa de tröskelvärden som avses i första stycket c i enlighet med följande:

- a) För enskilda hushåll får tröskelvärdet ökas upp till 30 kW.
- b) När det gäller flerfamiljshus får tröskelvärdet ökas upp till 100 kW eller, vid vederbörligen motiverade särskilda omständigheter på grund av en minskad genomsnittlig storlek på flerbostadshus, minskas till som lägst 40 kW.

5. Om andra kategorier av slutkunder som deltar i energidelningssystem är större än små och medelstora företag ska följande ytterligare villkor gälla:

- a) Storleken på den installerade kapacitet i produktionsanläggningen som är kopplad till energidelningssystemet ska vara högst 6 MW.
- b) Energidelningen ska ske inom ett lokalt eller begränsat geografiskt område, enligt den berörda medlemsstatens definition.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att berörda systemansvariga för överföringssystem eller systemansvariga för distributionssystem eller andra utsedda organ

- a) övervakar, samlar in, validerar och kommunicerar mätaruppgifter om den delade elen med relevanta slutkunder och marknadsaktörer minst en gång i månaden och i enlighet med artikel 23, och i detta syfte inrätta lämpliga it-system,
- b) tillhandahåller en relevant kontaktpunkt för att
 - i) registrera energidelningsarrangemang,
 - ii) tillgängliggöra praktisk information för energidelning,
 - iii) ta emot information om relevanta mätpunkter, ändringar i lokalisering och deltagande, och
 - iv) i tillämpliga fall validera beräkningsmetoder på ett tydligt, transparent och snabbt sätt.

7. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga och icke-diskriminerande åtgärder för att säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom kan få tillgång till energidelningssystem. Dessa åtgärder får omfatta ekonomiskt stöd eller kvoter för produktionstilldelning.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att energidelningsprojekt som ägs av offentliga myndigheter gör den delade elen tillgänglig för kunder eller medborgare som är utsatta eller påverkade av energifattigdom. Därvid ska medlemsstaterna göra sitt yttersta för att främja att mängden av denna tillgängliga energi i genomsnitt uppgår till minst 10 % av den energi som delas.

9. Medlemsstaterna får främja införande av insticksklara minisolcellspaneler med en kapacitet på upp till 800 W i och på byggnader.

10. Kommissionen ska ge vägledning till medlemsstaterna utan att öka den administrativa bördan i syfte att underlätta fastställandet av en standardiserad metod för energidelning och säkerställa lika villkor för gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper.

11. Denna artikel ska inte påverka kundernas rätt att välja leverantör i enlighet med artikel 4 och tillämpliga nationella regler för godkännande av leverantörer.”

6. Följande artikel ska införas:

”Artikel 18a

Hantering av risker för leverantörer

1. Tillsynsmyndigheterna, eller, i de fall en medlemsstat utsett en alternativ oberoende behörig myndighet för detta ändamål, en sådan utsedd behörig myndighet, ska med beaktande av leverantörens storlek eller marknadsstrukturen, och i relevanta fall genom att utföra stresstester, säkerställa att leverantörer

a) har infört och genomför lämpliga risksäkringsstrategier för att begränsa den risk som förändringar i elförsörjningen i grossistledet innebär för den ekonomiska bärkraften hos deras avtal med kunder, samtidigt som likviditeten och prissignalerna från kortsiktiga marknader upprätthålls,

b) vidtar alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för försörjningsavbrott.

2. Leverantörernas risksäkringsstrategier kan omfatta användning av energiköpsavtal, enligt definitionen i artikel 2.77 i förordning (EU) 2019/943, eller andra lämpliga instrument, såsom terminskontrakt. Om det finns tillräckligt utvecklade marknader för energiköpsavtal som möjliggör effektiv konkurrens får medlemsstaterna kräva att en andel av leverantörernas riskexponering för förändringar i grossistpriserna på el täcks med hjälp av energiköpsavtal för el producerad från förnybara energikällor som motsvarar varaktigheten för leverantörernas riskexponering på konsumentens sida, under förutsättning att unionens konkurrensrätt följs.

3. Medlemsstaterna ska sträva efter att säkerställa tillgången till risksäkringsprodukter för medborgarenergigemenskaper och gemenskaper för förnybar energi och att skapa nödvändiga villkor för detta ändamål.”

7. Artikel 27.1 ska ersättas med följande:

”1. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium säkerställa att alla hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag, har rätt till samhällsomfattande tjänster, närmare bestämt rätt till leveranser av el av en bestämd kvalitet inom deras territorium till konkurrenskraftiga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster ska medlemsstaterna ålägga systemansvariga för distributionssystem en skyldighet att ansluta kunder till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställs i enlighet med förfarandet i artikel 59.7. Detta direktiv ska inte hindra medlemsstaterna från att stärka hushållskunders och små och medelstora icke-hushållskunders ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig aggregering mellan företrädare för dessa kundkategorier.”

8. Följande artikel ska införas:

”Artikel 27a

Sistahandsleverantör

1. Om medlemsstaterna inte redan har infört ett system i fråga om sistahandsleverantörer ska de införa ett sådant system för att säkerställa kontinuitet i försörjningen åtminstone för hushållskunder. Sistahandsleverantörer ska utses genom ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande förfarande.

2. Slutkunder som överförs till sistahandsleverantörer ska fortsätta att åtnjuta alla sina rättigheter som kunder enligt vad som fastställs i detta direktiv.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att sistahandsleverantörer meddelar sina villkor till de överförda kunderna utan dröjsmål och säkerställer sömlös kontinuitet i tjänsterna för dessa kunder under den tid som krävs för att hitta en ny leverantör, och minst sex månader.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder informeras och uppmuntras att byta till ett marknadsbaserat erbjudande.

5. Medlemsstaterna får kräva att sistahandsleverantörer levererar el till hushållskunder och små och medelstora företag som inte får marknadsbaserade erbjudanden. I sådana fall ska villkoren i artikel 5 tillämpas.”

9. Följande artikel ska införas:

”Artikel 28a

Skydd mot bortkoppling

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom skyddas fullt ut från bortkoppling av el, genom att vidta lämpliga åtgärder, inbegripet förbud mot bortkoppling eller andra likvärdiga åtgärder. Medlemsstaterna ska tillhandahålla sådant skydd som en del av deras politik vad gäller utsatta kunder enligt artikel 28.1 och utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som anges i artikel 10.11.

När medlemsstaterna underrättar kommissionen om sina åtgärder för att införliva detta direktiv ska de förklara förhållandet mellan första stycket och motsvarande delar i de nationella införlivandeinstrumenten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer inte säger upp avtal och inte kopplar bort kunder på de grunder på vilka kunder har lämnat in ett klagomål i enlighet med artikel 10.9 eller som är föremål för en mekanism för tvistlösning utanför domstol i enlighet med artikel 26. Ett sådant klagomål eller användningen av en sådan mekanism ska inte påverka parternas avtalsenliga rättigheter och skyldigheter. Medlemsstaterna får vidta lämpliga åtgärder för att undvika förfarandemissbruk.

3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder enligt punkt 1 för att göra det möjligt för kunderna att undvika bortkoppling, vilket kan inbegripa att

a) främja frivilliga uppförandekoder för leverantörer och kunder för att förebygga och hantera fall av kunder som är sena med betalningar; dessa arrangemang kan gälla stöd till kunder när det gäller att hantera sin energianvändning och sina energikostnader, inbegripet flaggning av ovanligt höga energitoppar eller användning under vinter- och sommarsäsonger, tillhandahållande av lämpliga flexibla betalningsplaner, skuldrådgivningsåtgärder, självväntnings-avläsningar och förbättrad kommunikation med kunder och stödorgan,

b) främja kundernas utbildning och medvetenhet om sina rättigheter vad gäller skuldförvaltning,

c) ge tillgång till finansiering, kuponger eller subventioner för att stödja betalning av fakturor,

d) uppmuntra och underlätta tillhandahållande av mätaravläsningar var tredje månad, eller när så är relevant för kortare faktureringsperioder, om ett system med regelbunden självavläsning av slutkunden har införts för att uppfylla skyldigheterna i punkt 2 a och b i bilaga I när det gäller faktureringsfrekvensen och tillhandahållandet av faktureringsinformation.”

10. Artikel 31.2 och 31.3 ska ersättas med följande:

”2. Den systemansvariga för distributionssystemet får i alla händelser inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, inbegripet gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Systemansvariga för distributionssystem ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektiv tillgång till och användning av systemet. I synnerhet ska systemansvariga för distributionssystem på ett transparent sätt offentliggöra tydlig information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar inom sitt verksamhetsområde, med hög rumslig detaljnivå, med respekt för allmän säkerhet och datasekretess, inbegripet den kapacitet som är föremål för begäran om anslutning och möjligheten till flexibel anslutning i överbelastade områden. Offentliggörandet ska omfatta information om kriterierna för beräkning av tillgänglig kapacitet för nya anslutningar. Systemansvariga för distributionssystem ska uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

Systemansvariga för distributionssystem ska på ett transparent sätt tillhandahålla tydlig information till systemanvändarna om statusen för och behandlingen av deras begäran om anslutning. De ska tillhandahålla sådan information inom tre månader från inlämnandet av begäran. Om begäran om anslutning varken beviljas eller får permanent avslag ska systemansvariga för distributionssystem uppdatera denna information regelbundet, åtminstone en gång i kvartalet.

3a. Systemansvariga för distributionssystem ska ge systemanvändare möjlighet att begära nätanslutning och lämna in relevanta handlingar uteslutande i digital form.

3b. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkt 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system. Medlemsstaterna får tillämpa ett lägre tröskelvärde än det på 100 000 anslutna kunder.

Medlemsstaterna ska uppmuntra integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder att en gång om året förse systemanvändarna med den information som avses i punkt 3 och främja samarbete mellan systemansvariga för distributionssystem i detta syfte.”

11. Artikel 33.1 ska ersättas med följande:

”1. Utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU (*) ska medlemsstaterna tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att underlätta anslutning av offentligt tillgängliga och privata laddningsstationer med smarta laddningsfunktioner och dubbelriktade laddningsfunktioner i enlighet med artikel 20a i direktiv (EU) 2018/2001 till distributionsnäten. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystem samarbetar på ett icke-diskriminerande sätt med alla företag som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer för elfordon, också i fråga om nätanslutning.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (EUT L 307, 28.10.2014, s. 1).”

12. Artikel 59 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 ska ändras på följande sätt:

i) Led c ska ersättas med följande:

”c) I nära samarbete med övriga tillsynsmyndigheter säkerställa att den gemensamma tilldelningsplattform som inrättats i enlighet med kommissionens förordning (EU) 2016/1719 (*), Entso för el och EU DSO-enheten uppfyller sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter och riktlinjer som antagits enligt artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och annan relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, liksom Acers beslut, samt gemensamt fastställa fall där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el och EU DSO-enheten inte har uppfyllt sina respektive skyldigheter. Om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom fyra månader efter det att samråd inletts i syfte att gemensamt fastställa bristande efterlevnad, ska frågan hänskjutas till Acer för beslut enligt artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.

(*) Kommissionens förordning (EU) 2016/1719 av den 26 september 2016 om fastställande av riktlinjer för förhandstilldelning av kapacitet (EUT L 259, 27.9.2016, s. 42).”

ii) Led z ska ersättas med följande:

”z) Övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el, energidelning, gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, inbegripet hinder och begränsningar som förhindrar anslutningen av flexibel distribuerad energiproduktion, inom rimlig tid i enlighet med artikel 58 d.”

b) Punkt 4 ska ersättas med följande:

"4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den gemensamma tilldelningsplattformen, Entso för el eller EU DSO-enheten har sitt säte ska ha befogenhet att påföra dessa enheter effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner när de inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner."

13. I artikel 66 ska följande punkter läggas till:

"6. Genom undantag från artikel 40.4 ska de systemansvariga för överföringssystem i Estland, Lettland och Litauen kunna förlita sig på balanstjänster som tillhandahålls av inhemska ellagringsleverantörer, företag med anknytning till systemansvariga för överföringssystem och andra anläggningar som ägs av systemansvariga för överföringssystem.

Genom undantag från artikel 54.2 får Estland, Lettland och Litauen tillåta sina systemansvariga för överföringssystem och anknutna företag att äga, utveckla, förvalta och driva energilagringsanläggningar utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande och får tillåta sådana energilagringsanläggningar att köpa eller sälja el på balansmarknaderna.

De undantag som avses i första och andra styckena ska vara tillämpliga i upp till tre år efter det att Estland, Lettland och Litauen har anslutit sig till det kontinentaleuropeiska synkronområdet. Om det är nödvändigt för att upprätthålla försörjningstryggheten får kommissionen bevilja en förlängning av den ursprungliga treårsperioden med högst fem år.

7. Genom undantag från artikel 40.4 och artikel 54.2 får Cypern tillåta att dess systemansvariga för överföringssystem äger, utvecklar, förvaltar och driver energilagringsanläggningar utan att följa ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande.

Det undantag som avses i första stycket ska gälla till dess att överföringssystemet i Cypern är anslutet till andra medlemsstaters överföringssystem via sammanlänkning."

14. Följande artikel ska införas:

"Artikel 66a

Tillgång till ekonomiskt överkomlig energi under en elpriskris

1. På ett förslag från kommissionen får rådet, genom ett genomförandebeslut tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris om följande villkor är uppfyllda:

a) Förekomsten av mycket höga genomsnittspriser på grossistmarknaderna för el minst två och en halv gånger det genomsnittliga priset under de föregående fem åren, och minst 180 EUR/MWh vilket förväntas fortsätta i minst sex månader, varvid beräkningen av genomsnittspriset under de föregående fem åren inte ska ta hänsyn till de perioder då en regional eller unionsomfattande elpriskris tillkännagetts.

b) Kraftiga ökning av slutkundspriserna på el på i storleksordningen 70 % som förväntas fortsätta i minst tre månader.

2. Det genomförandebeslut som avses i punkt 1 ska ange dess giltighetstid, som kan vara upp till ett år. Denna period får förlängas i enlighet med förfarandet i punkt 8 för på varandra följande perioder på upp till ett år.

3. Tillkännagivandet av en regional eller unionsomfattande elpriskris enligt punkt 1 ska säkerställa rättvis konkurrens och handel i alla medlemsstater som berörs av genomförandebeslutet så att den inre marknaden inte snedvrids på ett otillbörligt sätt.

4. Om villkoren i punkt 1 är uppfyllda ska kommissionen lägga fram ett förslag om att tillkännage en regional eller unionsomfattande elpriskris som ska inbegripa den föreslagna giltighetstiden för genomförandebeslutet.

5. Rådet får med kvalificerad majoritet ändra ett förslag från kommissionen som lagts fram enligt punkt 4 eller 8.

6. Om rådet har antagit ett genomförandebeslut enligt punkt 1 får medlemsstaterna under giltighetstiden för det beslutet tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag. Sådana offentliga ingripanden ska

- a) begränsas till högst 70 % av förmånstagarens förbrukning under samma period föregående år och bibehålla ett incitament för att minska efterfrågan,
- b) uppfylla villkoren i artikel 5.4 och 5.7,
- c) i förekommande fall, uppfylla de villkor som fastställs i punkt 7 i denna artikel,
- d) utformas för att minimera negativ fragmentering av den inre marknaden.

7. Om rådet har antagit ett genomförandebeslut enligt punkt 1 i denna artikel får medlemsstaterna under beslutets giltighetstid, genom undantag från artikel 5.7 c, vid tillämpning av riktade offentliga ingripanden i prissättningen för elförsörjning enligt artikel 5.6 eller punkt 6 i den här artikeln, undantagsvis och tillfälligt fastställa ett pris för leverans av el som understiger kostnaden, förutsatt att följande villkor är uppfyllda:

- a) Det pris som fastställs för hushållskunder gäller endast högst 80 % av hushållens medianförbrukning och behåller ett incitament för minskad efterfrågan.
- b) Det förekommer ingen diskriminering mellan leverantörer.
- c) Leverantörerna får ersättning för leveranser under kostnadsnivån på ett transparent och icke-diskriminerande sätt.
- d) Grunderna för att erbjuda ett pris för leverans av el som understiger kostnaden är desamma för alla leverantörer.
- e) De föreslagna åtgärderna snedvrider inte den inre marknaden för el.

8. I god tid före utgången av den giltighetstid som anges enligt punkt 2 ska kommissionen bedöma om villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda. Om kommissionen anser att villkoren i punkt 1 fortfarande är uppfyllda ska den förelägga rådet ett förslag om förlängning av giltighetstiden för ett genomförandebeslut som antagits enligt punkt 1. Om rådet beslutar att förlänga giltighetstiden ska punkterna 6 och 7 tillämpas under denna förlängda period.

Kommissionen ska fortlöpande bedöma och övervaka konsekvenserna av åtgärder som antagits enligt denna artikel och regelbundet offentliggöra resultaten av sådana bedömningar.”

15. Artikel 69.2 ska ersättas med följande:

”2. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över genomförandet av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Om det är lämpligt ska kommissionen lägga fram ett lagstiftningsförslag tillsammans med rapporten eller efter att ha lagt fram den.

Kommissionens översyn ska framför allt bedöma den tjänstekvalitet som erbjuds slutkunderna och huruvida kunder, särskilt utsatta kunder och kunder som påverkas av energifattigdom, ges tillräckligt skydd med stöd av detta direktiv.”

Artikel 3

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 17 januari 2025.

Genom undantag från första stycket i denna punkt ska medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artikel 2.2 och 2.5 senast den 17 juli 2026.

De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de åtgärder i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 4***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 5***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 13 juni 2024.

På Europaparlamentets vägnar

R. METSOLA

Ordförande

På rådets vägnar

H. LAHBIB

Ordförande

- a) för den andel av energimixen som motsvarar kommersiella erbjudanden som inte kan spåras, i förekommande fall, för vilken leverantören får använda den kvarstående energimixen, eller
- b) i fall där medlemsstaterna beslutar att inte utfärda ursprungsgarantier till en producent som erhåller ekonomiskt stöd från ett stödsystem.

När en kund använder gas från ett vätgas- eller naturgasnät, inklusive gasformiga förnybara bränslen av icke-biologiskt ursprung och biometan, enligt vad som visas i leverantörens kommersiella erbjudande, ska medlemsstaterna säkerställa att de annullerade ursprungsgarantierna motsvarar nätets relevanta egenskaper.”

- e) Punkt 13 ska ersättas med följande:

”13. Kommissionen ska senast den 31 december 2025 anta en rapport med en bedömning av alternativen för införandet av en unionsomfattande miljömärkning för att främja användningen av förnybar energi producerad i nya anläggningar. Leverantörer ska använda informationen i ursprungsgarantierna för att visa att kraven för en sådan miljömärkning är uppfyllda.

13a. Kommissionen ska övervaka hur systemet med ursprungsgarantier fungerar och senast den 30 juni 2025 bedöma balansen mellan tillgång och efterfrågan avseende ursprungsgarantier på marknaden och, i händelse av obalans, fastställa relevanta faktorer som påverkar tillgången och efterfrågan.”

- 10. Artikel 20.3 ska ersättas med följande:

”3. Medlemsstaterna ska, i relevanta fall och i enlighet med bedömningen i deras integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnats in enligt artiklarna 3 och 14 i förordning (EU) 2018/1999 och i enlighet med bilaga I till den förordningen avseende nödvändigheten av att bygga ny infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla som produceras från förnybara energikällor för att uppnå det övergripande unionsmål som fastställs i artikel 3.1 i det här direktivet, vidta nödvändiga åtgärder för att utveckla en infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla som lämpar sig för att främja produktion av värme och kyla från förnybara källor, såsom termisk solenergi, solcellsenergi, värmepumpar som drivs av förnybar el med användning av omgivningsenergi och geotermisk energi, annan teknik för geotermisk energi, biomassa, biogas, flytande biobränslen, spillvärme och spillkyla, i kombination med värmeenergilagring, system för efterfrågeflexibilitet och el för uppvärmning av anläggningar.”

- 11. Följande artikel ska införas som artikel 20a:

”Artikel 20a

Underlättande av systemintegrering av förnybar el

1. Medlemsstaterna ska kräva att systemansvariga för överföringssystem och, om uppgifterna är tillgängliga för dem, systemansvariga för distributionssystemen inom landets territorium tillgängliggör information om andelen förnybar el och andelen växthusgasutsläpp i den levererade elen i varje elområde, så exakt som möjligt med intervall som motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden men på högst en timme, med prognoser om sådana finns tillgängliga. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystemen har tillgång till nödvändiga uppgifter. Om systemansvariga för distributionssystemen enligt nationell rätt inte har tillgång till alla nödvändiga uppgifter ska de tillämpa det befintliga datarapporteringsystemet inom det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el, i enlighet med bestämmelserna i direktiv (EU) 2019/944. Medlemsstaterna ska ge incitament till uppdateringar av smarta nät så att nätbalansen kan övervakas bättre och realtidsuppgifter tillgängliggöras.

Om det tekniskt är möjligt ska systemansvariga för distributionssystemen även tillgängliggöra anonymiserade och aggregerade uppgifter om potentialen för efterfrågeflexibilitet och om den förnybara el som produceras och matas in i nätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi.

2. De uppgifter som avses i punkt 1 ska tillgängliggöras digitalt på ett sätt som säkerställer driftskompatibilitet på grundval av harmoniserade dataformat och standardiserade dataset för att kunna användas på ett icke-diskriminerande sätt av elmarknadens aktörer, aggregatorer, konsumenter och slutanvändare och läsas med hjälp av apparater för elektronisk kommunikation såsom smarta mätarsystem, laddningspunkter för elfordon, värme- och kylsystem och system för energiförvaltning av byggnader.

3. Utöver kraven som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1542 ska medlemsstaterna säkerställa att tillverkare av batterier för hemmabruk och industribatterier möjliggör tillgång i realtid till grundläggande information om batterihanteringssystemet, inbegripet batterikapacitet, hälsotillstånd, laddningsstatus och effektbörvärde, för batteriägare och batterianvändare samt för tredje parter som genom uttryckligt medgivande agerar på ägarnas och användarnas vägnar, såsom byggnadsenergiförvaltningsföretag och aktörer på elmarknaden, på icke-diskriminerande villkor, kostnadsfritt och i enlighet med dataskyddsregler.

Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att kräva att fordonstillverkarna i realtid tillgängliggör fordondata om batteriets hälsotillstånd, batteriets laddningsstatus, batteriets effektbörvärde, batterikapacitet samt, när så är lämpligt, geografisk position för elfordon för ägare och användare av elfordon samt för tredje parter som agerar på ägarnas och användarnas vägnar, såsom aktörer på elmarknaden och leverantörer av elektromobilitetstjänster, på icke-diskriminerande villkor och kostnadsfritt, i enlighet med dataskyddsregler och utöver ytterligare krav med hänsyn till typgodkännande och marknadstillsyn som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 (*).

4. Utöver kraven som fastställs i förordning (EU) 2023/1804 ska medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter säkerställa att nya och ersatta normala laddningspunkter som inte är tillgängliga för allmänheten och som installerats på deras territorium kan stödja smarta laddningsfunktioner och, när så är lämpligt, gränssnittet med smarta mätarsystem, när dessa tagits i bruk av medlemsstaterna, samt dubbelriktade laddningsfunktioner i enlighet med kraven i artikel 15.3 och 15.4 i den förordningen.

5. Utöver de krav som fastställs i förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944 ska medlemsstaterna säkerställa att det nationella regelverket medger deltagande på elmarknaderna, inbegripet hantering av överbelastning och tillhandahållande av flexibilitets- och balanseringstjänster, för små eller mobila system såsom batterier för hemmabruk och elfordon och andra små decentraliserade energiresurser, inbegripet genom aggregering. För detta ändamål ska medlemsstaterna i nära samarbete med samtliga marknadsaktörer och tillsynsmyndigheter fastställa tekniska krav för deltagande på elmarknaderna på grundval av de tekniska egenskaperna hos dessa system.

Medlemsstaterna ska erbjuda lika villkor och icke-diskriminerande deltagande i elmarknaderna för små decentraliserade energitillgångar eller mobila energisystem.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/858 av den 30 maj 2018 om godkännande av och marknadskontroll över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 samt om upphävande av direktiv 2007/46/EG (EUT L 151, 14.6.2018, s. 1)."

12. Följande artiklar ska införas:

"Artikel 22a

Integrering av förnybar energi i industrin

1. Medlemsstaterna ska sträva efter att öka andelen förnybara energikällor i den mängd energikällor som används för slutenergiändamål och icke-energirelaterade ändamål inom industrisektorn med en vägledande ökning på minst 1,6 procentenheter som årligt genomsnitt beräknat för perioderna 2021–2025 och 2026–2030.

Medlemsstaterna får räkna in spillvärme och spillkyla i de genomsnittliga årliga ökningarna som anges i första stycket upp till maximalt 0,4 procentenheter, förutsatt att spillvärmerna och spillkylan levereras genom effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, med undantag av nät som levererar värme endast till en byggnad och fall där all värmeenergi utslutande används på plats och värmeenergin inte säljs. Om de beslutar att göra detta ska den genomsnittliga årliga ökning som anges i första stycket höjas med hälften av den inräknade spillvärmerna och spillkylan i procentenheter.

I promemorian föreslås ändringar i ellagen (1997:857) för att genomföra ändringar i EU:s elmarknadsdirektiv i de delar som ska vara genomförda i nationell rätt under 2025.

Förslagen innebär bl.a. följande.

- En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris.
- Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.
- En elleverantör ska ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden och vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.
- Ett nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Företaget ska informera elanvändaren om hur elleverantören har valts ut.
- En elleverantör ska inte få säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för ett sådant klagomål från elanvändaren som inte har behandlats av elleverantören eller för tvistlösning utanför domstol.
- Skyldigheten för distributionsnätsföretag att lämna information för att underlätta anslutningar utökas.

I promemorian finns det dessutom ett förslag till ändring i ellagen för att genomföra ändringar i EU:s direktiv om främjande av energi från förnybara energikällor när det gäller information som nätföretag ska göra tillgänglig i fråga om den el som levereras.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2025.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att rubrikerna närmast före 9 kap. 17 och 21 §§ ska utgå,

dels att nuvarande 9 kap. 17, 18 och 21–23 §§ och 12 kap. 1 a och 1 b §§ ska betecknas 9 kap. 23 b, 21, 17, 18 a och 18 b §§ och 12 kap. 1 b och 1 c §§,

dels att 1 kap. 4 §, 4 kap. 12 §, 9 kap. 3 och 5 §§, de nya 9 kap. 17, 18 a och 23 b §§, 12 kap. 1 § och rubriken närmast före 4 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 23 § ska sättas närmast före 9 kap. 18 b §,

dels att det ska införas 14 nya paragrafer, 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a, 4 b, 8 a och 8 b §§ och 9 kap. 18, 22–23 a, 23 c och 29 a–29 c §§ och 12 kap. 1 a §, och närmast före 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a och 4 b §§ och 9 kap. 17, 22, 23 a–23 c, 29 a och 29 c §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 9 kap. 21 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Skyldighet att erbjuda leveransavtal med dynamiska elpriser”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §³

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711.

² Senaste lydelse av

9 kap. 18 § 2023:238

9 kap. 23 § 2023:238

12 kap. 1 a § 2022:596

12 kap. 1 b § 2022:596

rubriken närmast före 9 kap. 17 § 2023:238

³ Senaste lydelse 2023:238.

rubriken närmast före 9 kap. 21 § 2023:238

rubriken närmast före 9 kap. 23 § 2023:238.

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätetsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågefleksibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under löptiden men kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stöd tjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

3 kap.

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

48 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

- 1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,*
- 2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,*

3. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet, och
4. vilken potential som finns för efterfrågefleksibilitet.

4 kap.

Flexibel nätanslutning

4 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och

2. certifiering av effektregleringssystem.

Begäran om anslutning

4 b §

Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

8 a §

Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur långt behandlingen har fortskridit. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har lämnats in och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran.

8 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 8 a §.

Principer för kostnadsfördelning⁴

**Skyldighet för nätföretag att
offentliggöra information i frågor
om anslutning till elnätet**

12 §⁵

Ett nätföretag ska offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att

1. distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar, och

2. nätföretag ska vara skyldiga att offentliggöra principer för hur kostnaderna för teknisk anpassning ska fördelas vid anslutning till elnätet.

9 kap.

3 §⁶

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. Nätföretaget ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

5 §⁷

Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,

2. innebörden av en sådan anvisning, *och*

2. innebörden av en sådan anvisning,

3. hur elleverantören har valts ut, och

3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

4. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

⁴ Senaste lydelse 2022:596.

⁵ Senaste lydelse 2022:596.

⁶ Senaste lydelse 2023:238.

⁷ Senaste lydelse 2023:238.

21 §

17 §⁸

Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

18 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska elleverantören tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till sammanfattningen under avtalets löptid.

⁸ Senaste lydelse av tidigare 21 § 2023:238.

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, *och*

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

18 a §⁹

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 17 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 18 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, *och*

3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 18 §.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

22 §

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 22 §.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 a §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka

17 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett *avtal* med dynamiskt elpris ska elleverantören *informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.*

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i *första stycket* och lämnat sitt samtycke.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

23 b §¹⁰

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett *leveransavtal* med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i *23 a §* och lämnat sitt samtycke.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av överföringen av el

23 c §

En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om grunden för uppsägningen eller avbrytandet är föremål för

- 1. ett sådant klagomål som avses i 19 § och klagomålet inte har behandlats av elleverantören, eller*
- 2. tvistlösning utanför domstol.*

I 11 kap. finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter.

Hantering av risker

29 a §

En elleverantör ska

- 1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för*

¹⁰ Senaste lydelse av tidigare 17 § 2023:238.

leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och

2. vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa risken för utebliven leverans.

29 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 29 a §, och

2. skyldighet för elleverantörer att göra stresstester.

Prisreglering under en elpriskris

29 c §

Regeringen får meddela föreskrifter om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

3. om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från det att de underställdes.

12 kap.

1 §¹¹

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

Prop. 2025/26:16
Bilaga 4

1 a §

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2025.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har lämnat remissvar över promemorian: Affärsverket svenska kraftnät, Allmänna reklamationsnämnden, Bostadsrätterna, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige AB, Energimarknadsinspektionen, Finansinspektionen, Förvaltningsrätten i Linköping, Hyresgästföreningen, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lokalkraft Sverige AB, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) och Sveriges Allmännyttan.

Yttranden har också inkommit från E.ON Sverige AB och Vattenfall AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Elinorr, Fastighetsägarna Sverige, Konsumenternas energimarknadsbyrå, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Luleå tekniska universitet, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) och Sveriges Allmännyttan.

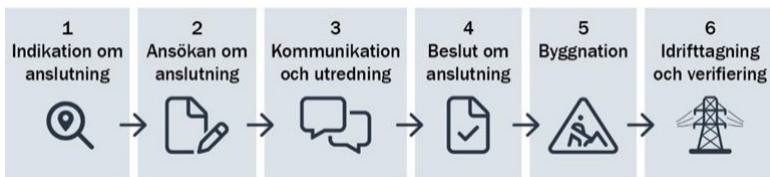
Sammanfattning av rapporten

Informationsdelning vid ansökning om anslutning till elnäten

Regeringen har gett Ei i uppdrag att utreda en utvecklad och effektiv informationsdelning av relevant information mellan den som ansöker om nätanslutning, eller höjning av avtalad effekt, och distributionsnätsföretag och transmissionsnätsföretag vid ansökningar om nya anslutningar till elnäten och hur informationen ska delas vidare till berörda parter. Informationsdelningen syftar till att säkerställa ett optimalt utnyttjande av resurser samt en säker och effektiv utveckling och drift av elsystemet.

I uppdraget har vi utrett vilken information som ska delas och analyserat om det bör finnas någon undre gräns när man inte behöver dela informationen om ansökningen samt utrett om det ska ställas ändamålsenliga krav på mognadsgrad på ansökan från sökande. Arbetet har resulterat i ett antal förslag, varav fem resulterat i författningsförslag. De författningsförslag som lämnats innehåller samtliga ett förslag om bemyndigande till Ei att meddela närmare föreskrifter.

Inledningsvis tog Ei fram en översiktlig beskrivning av anslutningsprocessens olika steg, se nedan

Ei har samverkat med Svenska kraftnät under uppdraget. Svenska kraftnät har ett regeringsuppdrag med angränsande frågor, om att vidta åtgärder för att effektivisera hanteringen av förfrågningar om anslutning eller utökad abonnemang. Vidare har Ei haft dialogmöten med företrädare för nätföretag, producenter samt förbrukare. Ei höll ett dialogmöte den 18 januari för att få inspel på nio preliminära förslag, aktörer hade också möjlighet att lämna synpunkter skriftligt. Totalt fick Ei in synpunkter från femton aktörer.

Ei har identifierat ett antal utmaningar som tillsammans har en betydande påverkan på möjligheten att nyttja resurser på ett optimalt sätt, nämligen luftbokningar, otillräckligt med information samt brist på transparens i ansökningsprocessen. Ei konstaterar att de utmaningar som framkommit under uppdraget främst berör de tre första stegen i anslutningsprocessen:

1. Indikationsstadiet – brist på information och risk för luftbokningar
2. Ansökningsstadiet – otillräckligt med information och risk för luftbokningar
3. Utredningsstadiet – otillräcklig dialog och transparens.

Vår analys av utmaningarna och vår dialog med aktörer har resulterat i att Ei föreslår sammanlagt tio åtgärder som vi bedömer kan leda till ett

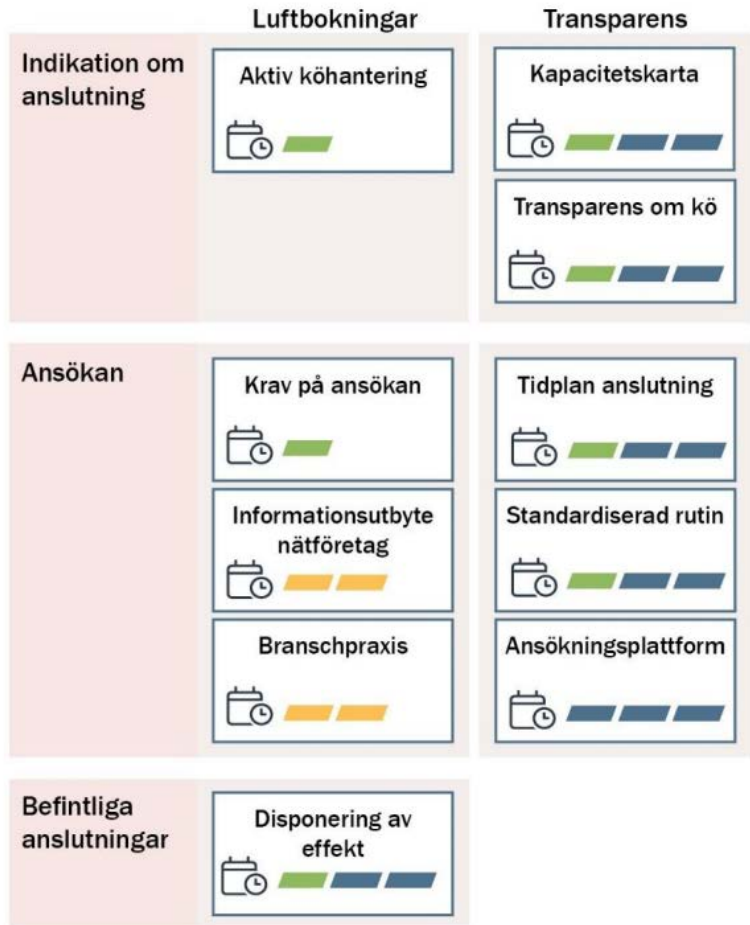
utvecklat och effektivt utbyte av information mellan aktörer vid ansökningar om nya anslutningar samt höjning av ansluten effekt. Vi lämnar också förslag som beskriver hur informationen ska delas vidare och till vilka parter. Förslagen berör de två första stegen i anslutningsprocessen men kommer att påverka de utmaningar som tagits upp under utredningsstadiet positivt genom en ökad dialog och transparens.

Ei föreslår följande tio åtgärder:

1. **Aktiv köhantering:** Nätföretagen har anslutningsplikt och bör därför ha en aktiv köhantering genom dialog med sökande kunder för att säkerställa att ansökan gäller den kapacitet/effekt som den sökande kunden har ett behov av. I en sådan dialog kan det även framkomma om det finns åtgärder som de anslutande kunderna kan vidta för att kunna ansluta snabbare.
2. **Information om kapacitet:** Svenska kraftnät ska få i uppdrag att utreda formerna för och ansvara för att utveckla en kapacitetskarta på nationell nivå.
3. **Transparens om köläget:** Nätföretag med kapacitetsbrister i näten och kö för anslutning bör redan idag publicera information om köläget, antal kunder i kön, uppskattad effekt i kön och annan relevant information. Även uppgift om tillgänglig kapacitet bör publiceras genom till exempel en kapacitetskarta.
4. **Krav på ansökan:** Nätföretagen ska begära in information från den sökande kunden. Den information som begärs in ska vara relevant för nätföretagets egen handläggning av ansökan om anslutning eller information som ska eller bör delas med andra nätföretag. Det kan gälla uppgift om huruvida den sökande kunden ansökt om anslutning i annat nät, det anslutande projektets mognadsgrad eller energianalys.
5. **Branschpraxis:** Nätföretagen bör gemensamt ta fram en branschpraxis som anger vad som ryms inom begreppet mognadskrav.
6. **Rutiner för anslutning.** Bestämmelsen i 4 kap. 6 § ellagen ändras så att nätföretagens skyldighet att ta fram rutiner för anslutning omfattar elektriska anläggningar. Ett nätföretag ska offentliggöra sina rutiner. Ei bör få ett bemyndigande i förordningen om elnätsverksamhet om att meddela närmare föreskrifter om vad rutinerna ska innehålla och hur de ska offentliggöras. Det finns inget som hindrar att nätföretagen redan idag tar fram och offentliggör rutiner för anslutning av elektriska anläggningar.
7. **Tidsplan för anslutning:** Bestämmelsen i 4 kap. 8 § ellagen ändras så att nätföretagens skyldigheter att ta fram tidsplaner för handläggning och anslutning omfattar elektriska anläggningar. Det finns inget som hindrar att nätföretagen redan idag tar fram tidplaner för anslutning av elektriska anläggningar.
8. **Informationsutbyte:** Bestämmelsen i 9 § i förordningen (2022:585) om elnätsverksamhet ändras så att skyldigheten att utbyta och samordna information inte endast gäller mellan distributionsnätsföretag och transmissionsnätsföretag utan även distributionsnätsföretag sinsemellan. En ny bestämmelse bör införas med ett bemyndigande till Ei att meddela närmare föreskrifter om informationsutbytet och samordningen av information nätföretagen sinsemellan i samband med anslutning av en elektrisk anläggning.

9. **Ansökningsplattform:** En central plattform för informationsdelning i anslutningsprocessen bör etableras. Svenska kraftnät bör ges uppdrag att utreda behovet och lämplig teknisk lösning, samt regelverk, för informationsdelning kopplad till ansökan om anslutning.
10. **Disponering av utnyttjad effekt:** Ei bör utreda nätföretagens rätt att disponera över den effekt som inte utnyttjas inom ramen för anslutningsavtal eller abonnemangsavtal och i vilken utsträckning det ska leda till ersättning till kunden. Det finns inget som hindrar att nätföretagen redan idag, i dialog med befintliga kunder, kommer överens om hur effekt som inte utnyttjas disponeras.

Nedanstående figur visar en sammanfattning av förslagen fördelade på stegen i anslutningsprocessen samt vilka utmaningar som möts av respektive förslag. Med kort sikt (grön) avses här att förslagen kan genomföras redan idag. Med medellång sikt (gul) avses ett förslag som inte kräver ändring i lag och som, om arbetet påbörjas skyndsamt, kan genomföras inom uppskattningsvis sex månader. Med lång sikt (blå) avses förslag som kräver tillägg till eller ändring av befintlig lagstiftning samt utredningar. I de förslag som rör lagstiftning uppskattar vi tiden till minst ett år innan ny lagstiftning kan vara på plats. Vad gäller förslag som rör utredningar så bedömer vi att dessa borde kunna genomföras inom ett år. Vi vill även påtala att nätföretagen har rätt att genomföra många av de förslagna åtgärderna redan idag, men det kommer ta viss tid att införa dem som formella krav.

Förslag till ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857) att 4 kap. 6 och 8 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Standardiserade rutiner för anslutning

6 §¹

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elproduktions-anläggningar* och *energilagringsanläggningar*.

Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elektriska anläggningar*. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Ett nätföretag ska offentliggöra sina rutiner.

8 §²

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elproduktionsanläggning* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elproduktionsanläggning*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen. Lag (2022:596).

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elektrisk anläggning* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elektrisk anläggning*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen. Lag (2022:596).

¹ Senaste lydelse 2022:596.

² Senaste lydelse 2022:596.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit från Affärsverket svenska kraftnät, Boverket, Energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Förvaltningsrätten i Linköping, Jernkontoret, Kammarrätten i Jönköping, Konkurrensverket, Konsumentverket, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet (SKGS), Statens energimyndighet, Svensk solenergi, Svensk vindenergi, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner och TechSverige.

Därutöver har yttranden kommit in från E.ON. Sverige AB, Statkraft Sverige AB och Sveriges Allmännyta.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Elinorr, Energieffektiviseringsföretagen, Företagarna, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, Konsumenternas Energi marknadsbyrå, Lantbrukarnas riksförbund, Lokalkraft Sverige, Power Circle AB, Svensk Vindkraftförening och Villaägarnas Riksförbund.

Sammanfattning av promemorian Förändrade skattesubventioner för solceller och mikroproduktion av el samt utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer

Prop. 2025/26:16
Bilaga 9

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 12.5 och 12.6) aviserade regeringen att subventionsgraden för installation av solceller inom ramen för skattereduktionen för grön teknik bör sänkas och att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el bör slopas.

I denna promemoria föreslås att subventionsgraden för installation av solceller inom ramen för skattereduktionen för grön teknik ska sänkas från 20 till 15 procent, vilket är den subventionsgrad som gällde före 2023, och att skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el slopas. Promemorian innehåller också ett förslag om utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer.

Förslaget om sänkt subventionsgrad för installation av solceller föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Förslaget att slopa skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el och förslaget om utvidgad mottagningsplikt för elleverantörer föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Mottagningspliktspromemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 16 § ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

16 §¹

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som *enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) kan få skattereduktion för mikroproduktion av* förnybar el ska på villkor som är skäliga ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som *producerar* förnybar el ska på villkor som är skäliga ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Efter remiss har yttranden inkommit från Affärsverket svenska kraftnät, Bostadsrätterna Sverige, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, Fastighetsägarna Sverige, Förvaltningsrätten i Karlstad, Installatörsföretagen Service i Sverige AB, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lantbrukarnas riksförbund, Regelrådet, Skatteverket, Småföretagarnas Riksförbund, Statens energimyndighet, Svensk solenergi, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv och Villaägarnas Riksförbund.

Därutöver har yttranden inkommit från Ellevio Sverige AB, Riksbyggen, Tillväxtverket och Vattenfall AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Boverket, Företagarna, Konsumenternas Energi- marknadsbyrå, Lokalkraft Sverige, Naturvårdsverket, Näringslivets Skattedelegation, Power Circle AB, Svensk Fjärrvärme, Svensk vindkraftförening, Svenska Elektrikerförbundet och Sveriges Energiföreningars Riksorganisation.

Sammanfattning av rapporten Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2023 – marknadens funktion och administrativa kostnader

Energimyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att tillsammans med NVE analysera elcertifikatmarknadens funktion efter införandet av stoppdatumet. Uppdraget omfattar också att analysera de administrativa kostnaderna för att upprätthålla elcertifikatsystemet fram till dess att det avslutas år 2035. Stoppet infördes den 31 december 2021 vilket var under pågående utredning. Utredningen har baserats på scenarion för marknadens utveckling och analys av eventuella marknadsproblem som skulle kunna uppstå efter stoppet.

Initialt gjordes därför en analys av elcertifikatmarknaden. Det finns idag ett stort överskott av elcertifikat som också förväntas vara stort under de kommande åren. Till följd av det förväntas också ett lågt pris på elcertifikaten. Ett lågt pris är en förväntad funktion av ett kostnadseffektivt system, där priset på elcertifikat går ner om behovet av stöd för nya anläggningar minskar.

Energimyndigheten föreslår att lagringsavgiften ersätts med en utfärdande- samt en annulleringsavgift

Ett lågt pris gör dock att aktörernas administrativa kostnader och avgifter får större betydelse. För producenter kan det innebära att de avväger att lämna systemet i förtid vilket skulle medföra ett minskat utbud av elcertifikat. Analysen av kontoföringsavgiften visar att den till största delen belastar producenterna inom systemet. Med förväntat låga priser på elcertifikat anser Energimyndigheten att belastningen av avgifter bör jämnas ut mellan producenter och kvotpliktiga. Detta minskar risken för att producenter väljer att lämna systemet i förtid. Energimyndigheten föreslår att ersätta dagens kontoavgift (lagringsavgift) med en utfärdandeavgift och en annulleringsavgift, och att dagens årsavgift på 200 kr kvarstår. Producenter behöver då inte betala avgift flera gånger för lagrade elcertifikat utan endast en avgift per utfärdat certifikat. Totalt blir det en omfördelning av 17,5 miljoner kronor från producenter till kvotpliktiga.

Samt att gränsen för kvotplikten höjs till 1 200 MWh/år

För att ta reda på administrativa kostnader för marknadens aktörer genomfördes en enkätstudie. Svarsfrekvensen var 14 procent och spridningen i svaren var stor. Osäkerheten i resultatet är stor men det är ändå tydligt att de administrativa kostnaderna är störst för de minsta aktörerna. Över hälften av de aktörer som är kvotpliktiga har idag en mycket låg kvotplikt. Tillsammans står de för 0,1 procent av den totala kvotplikten. Om dessa aktörer inte längre skulle omfattas av kvotplikt skulle administrationen minska både för dessa aktörer och för myndigheten. Kvarvarande kvotpliktiga skulle få en höjning av kvotplikten på 0,1 procent vilket bedöms som en marginell ökning. Energimyndigheten

föreslår att gränsen för kvotplikt, samt gränsen för el som beaktas vid beräkning av kvotplikt, höjs från 60 MWh till 1 200 MWh per år.

Prop. 2025/26:16
Bilaga 12

Inga ändringar av kvotpliktsavgiften är nödvändiga än

Ett lågt pris på elcertifikat under lång tid kan också innebära att kvotpliktsavgiften tappar sin funktion som incitament att uppfylla kvotplikten. Kvotplikten utgör efterfrågan av elcertifikat och uppfyllandet av kvotplikten är viktigt för marknadens funktion. Analysen av kvotpliktsavgiften visar att den hittills fyller sin funktion. Avgiften är högre än kostnaden för administration och inköp av certifikaten och ger därmed incitament för de kvotpliktiga att uppfylla kvotplikten. En hög annulleringsgrad vid årets annullering bekräftar detta och Energimyndigheten bedömer att ingen ändring är nödvändig. Skulle annulleringsgraden gå ner kan behov finnas att åter se över avgiftens utformning.

Risk för minskad transparens kring marknadspriset

En annan effekt av det låga priset är minskad handel som kan leda till att mäklare och marknadsplatser riskerar att upphöra. Försvinner marknadsplatserna helt minskar transparensen kring marknadspriset, och det kan bli svårt att återuppta en sådan verksamhet. Då blir det också svårare för aktörer att hitta köpare och säljare.

Energimyndigheten anser att det för närvarande inte finns behov av åtgärder för att bibehålla ett marknadspris. För att öka transparensen kring priset föreslår Energimyndigheten att vid överföringar av elcertifikat i Cesar anges, utöver priset per elcertifikat, även tidpunkt för avtalets tecknande. På så sätt ges information till marknaden om huruvida transaktionspriset återspeglar ett aktuellt marknadspris eller om avtalet har ingåtts under tidigare år.

En vidare utredning om möjligheten att förkorta systemet

Inom utredningen genomfördes en samhällsekonomisk analys av de kvarvarande åren 2023–2035. Osäkerheten i underlaget och i marknadens framtida utveckling gör att resultatet inte ger ett tydligt utslag huruvida det är bäst att avsluta systemet i förtid eller inte.

Under perioden efter stoppet har inga reaktioner från marknaden kunnat observeras. De förslag som lämnas enligt ovan ämnar i stället att minska kostnaderna och förenkla för aktörerna. För att ytterligare minska kostnaderna samt ge bättre förutsättningar för marknadsplatser att finnas kvar, skulle systemet kunna kortas ner. En sådan förändring är omfattande och kräver vidare utredning för att säkerställa om det ens är möjligt och att rekommendera.

Energimyndigheten föreslår att Energimyndigheten och NVE får uppdraget att undersöka om systemet kan förkortas utifrån juridiska och kostnadsmässiga aspekter samt en plan för hur det i så fall skulle kunna genomföras.

Elcertifikatsrapportens författningsförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §

När ett elcertifikat har överlåtits ska kontoföringsmyndigheten efter ansökan från överlåtaren snarast registrera överlåtelsen på förvärvarens certifikatkonto. Kontoföringsmyndigheten ska även registrera försäljningspriset för elcertifikatet och ange tidpunkten för registreringen.

Har förvärvaren ansökt om att det överlåtna certifikatet ska registreras på hans konto, ska en preliminär registrering av överlåtelsen göras på överlåtarens certifikatkonto, om registrering som avses i första stycket inte redan har skett. Kontoföringsmyndigheten ska därefter förelägga överlåtaren att yttra sig över ansökan inom två veckor från det att han fått del av föreläggandet. Om överlåtaren inte invänder mot ansökan inom denna tid eller gör invändning som uppenbart saknar fog, ska de överlåtna certifikaten registreras på förvärvarens konto.

När ett elcertifikat har överlåtits ska överlåtaren snarast registrera överlåtelsen i elcertifikatregistret. Överlåtaren ska även registrera försäljningspriset för elcertifikatet, datum för avtal om överlåtelse och tidpunkten för registreringen.

Har förvärvaren ansökt hos kontoföringsmyndigheten om att det överlåtna certifikatet ska registreras på hans konto, ska en preliminär registrering av överlåtelsen göras på överlåtarens certifikatkonto, om registrering som avses i första stycket inte redan har skett. Kontoföringsmyndigheten ska därefter förelägga överlåtaren att yttra sig över ansökan inom två veckor från det att han fått del av föreläggandet. Om överlåtaren inte invänder mot ansökan inom denna tid eller gör invändning som uppenbart saknar fog, ska de överlåtna certifikaten registreras på förvärvarens konto

16 §

Kontoföringsmyndigheten ska fortlöpande offentliggöra information om överlåtelser av elcertifikat. Informationen ska avse tidpunkten för överlåtelsen, antalet överlåtna elcertifikat och priset för elcertifikaten. Myndigheten ska vidare fortlöpande offentliggöra dels det volymvägda medelvärdet av priset på elcertifikaten under de närmast föregående tolv månaderna, dels antalet elcertifikat

Kontoföringsmyndigheten ska fortlöpande offentliggöra information om överlåtelser av elcertifikat. Informationen ska avse tidpunkten för överlåtelsen, antalet överlåtna elcertifikat, datum för avtal om överlåtelse och priset för elcertifikaten. Myndigheten ska vidare fortlöpande offentliggöra dels det volymvägda medelvärdet av priset på elcertifikaten under de närmast föregående tolv

som tilldelats elproducenter under samma period. [...]

månaderna, dels antalet elcertifikat som tilldelats elproducenter under samma period. [...]

Prop. 2025/26:16
Bilaga 13

4 kap.

1 §

Kvotpliktiga är

1. elleverantörer,
2. elanvändare som använder el som de själva producerat om mängden använd el uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår och har producerats i en anläggning med en installerad effekt som är högre än 50 kilowatt,
3. elanvändare i den utsträckning de har använt el som de har importerat eller köpt på den nordiska elbörsen,
4. elproducenter som producerar el i ett nät som används utan stöd av nätkoncession, om mängden levererad el uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår och om elen yrkesmässigt levereras vidare till användare som tar ut elen på samma nät, och
5. elintensiva industrier som har registrerats.

Kvotpliktiga är

1. elleverantörer,
2. elanvändare som använder el som de själva producerat om mängden använd el uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår och har producerats i en anläggning med en installerad effekt som är högre än 50 kilowatt,
3. elanvändare i den utsträckning de har använt el som de har importerat eller köpt på den nordiska elbörsen,
4. elproducenter som producerar el i ett nät som används utan stöd av nätkoncession, om mängden levererad el uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår och om elen yrkesmässigt levereras vidare till användare som tar ut elen på samma nät, och
5. elintensiva industrier som har registrerats.

5 §

Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

1. [...]

7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 60 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

1. [...]

en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 1 200 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

Förslag till förordning om ändring av förordningen (2011:1480) om elcertifikat

Nuvarande lydelse

Kontoföringsmyndigheten ska för kontoföring och registrering av överlåtelser av elcertifikat ta ut avgifter i form av en årsavgift och en kontoavgift enligt 16 §.

Den som har ett elcertifikatskonto ska betala

1. en årsavgift på 200 kronor för kontot, och

2. en kontoavgift på 0,03 kronor för varje registrerat elcertifikat.

Kontoföringsmyndigheten ska beräkna kontoavgiften på det högsta antal elcertifikat som samtidigt varit registrerat på kontot under den tremånadersperiod (avgiftsperiod) som föregår avgiftsbeslutet. Den sammanlagda kontoavgiften ska avrundas till närmaste heltal kronor och tas ut endast om den sammanlagda avgiften för avgiftsperioden överstiger 50 kronor.

Sökanden ska betala en ansökningsavgift på 100 kronor, om en ansökan om registrering enligt 3 kap. 6 § lagen (2011:1200) om elcertifikat inte har överförts elektroniskt.

Föreslagen lydelse

15§

Kontoföringsmyndigheten ska för kontoföring och registrering av överlåtelser av elcertifikat ta ut avgifter enligt 16–19 §§.

16 §

Den som har ett elcertifikatskonto ska betala en årsavgift på 200 kronor för kontot.

17 §

Den som har ett elcertifikatkonto och som tilldelas elcertifikat ska betala en avgift på 0,05 kronor för varje elcertifikat som utfärdats till kontot

Den sammanlagda avgiften ska avrundas till närmaste heltal kronor och tas ut endast om den sammanlagda avgiften för avgiftsperioden överstiger 50 kronor.

18 §

Den som har varit kvotpliktig under beräkningsåret ska betala en annulleringsavgift på 0,08 kronor för varje elcertifikat som efter

tillsynsmyndighetens beslut om annullering enligt 4 kap. 10 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska annulleras på den kvotpliktiges elcertifikatkonto.

Prop. 2025/26:16
Bilaga 13

Den sammanlagda avgiften ska avrundas till närmaste heltal kronor och tas ut endast om den sammanlagda avgiften överstiger 50 kronor

19 §

Sökanden ska betala en ansökningsavgift på 100 kronor, om en ansökan om registrering enligt 3 kap. 6 § lagen (2011:1200) om elcertifikat inte har överförts elektroniskt.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över rapporten Kontrollstation för elcertifikatsystemet 2023 – Marknadens funktion och administrativa kostnader kommit in från Affärsverket svenska kraftnät Boverket, Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, Försvarmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Konjunkturinstitutet, Konkurrentverket, Konsumentverket, Luleå tekniska universitet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Sametinget, Skogsstyrelsen, Statskontoret, Svensk Solenergi, Svensk Vattenkraftförening, Svensk Vindenergi, Tillväxtanalys och Umeå universitet.

Följande remissinstanser har inte svarat eller har angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Avfall Sverige, Branschföreningen Svensk Torv, Chalmers tekniska högskola, Energigas Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Företagarna, Greenpeace, HSB Riksförbund, Institutet för Näringslivsforskning, Jernkontoret, Kammarkollegiet, Konsumenternas energimarknadsbyrå, Kungl. Tekniska högskolan, Lantbrukarnas riksförbund, Linköpings universitet, Lunds universitet, Näringslivets Regelnämnd, Oberoende elhandlare, Skogen Kemin Gruvorna och Stålet, Skogsindustrierna, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statens jordbruksverk, Svemin, Svensk Kraftmäkling AB, Svensk Vindkraftförening, Svenska Bioenergiföreningen, Svenska Elnätsuppropret, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Trädbränsleföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Sveriges kommuner och regioner, Sveriges konsumenter, Sveriges Lantbruksuniversitet, Sveriges Ornitologiska Förening, Tillväxtverket, Villaägarnas riksförbund, Världsnaturfonden WWF och Återvinningsindustrierna.

Därutöver har yttrande inkommit från Bodecker Partners och Sveriges Allmännyttan.

Artikel i det reviderade elmarknadsdirektivet	Åtgärd	Kommentar
Artikel 2	-	Kräver inte några specifika genomförandeåtgärder. Artikeln beaktas vid utformningen av de nationella föreskrifterna. De definitioner som det bedöms vara lämpligt att införa särskilt i nationella föreskrifter finns i 1 kap. 4 § ellagen.
Artikel 6a.1	2 § 1 förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen	Energimarknadsinspektionen ska fullgöra tillsynsmyndighetens uppgifter enligt elmarknadsdirektivet.
Artikel 6a.2 första stycket	2 § 1 förordningen (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen	
Artikel 6a.3 andra stycket	Förordning eller myndighetsföreskrifter	Meddelas med stöd av 4 kap. 4 a § ellagen (ny)
Artikel 11.1	9 kap. 22 § (ny)	
Artikel 11.1a	9 kap. 18 § (ny)	
	Förordning eller myndighetsföreskrifter	Meddelas med stöd av 9 kap. 18 a §, nya tredje punkten
Artikel 11.1b	-	Slutkunder stängs i dag inte ute från sådant deltagande som avses i punkten. Det finns alltså inte något hinder att undanröja.
Artikel 11.2	9 kap. 23 a § (ny)	
	9 kap. 12 §, 12 kap. 1 och 3 §§ ellagen	
	2 § 1 förordningen med instruktion för Energimarknadsinspektionen	

Prop. 2025/26:16 Bilaga 15	Artikel 18a.1	9 kap. 29 a och 29 b §§ ellagen (nya)	
		12 kap. 1 och 3 §§ ellagen	
		2 § 1 förordningen med instruktion för Energi- marknadsinspektionen	
	Artikel 18a.2	-	Kräver inte någon genom- förandeåtgärd.
	Artikel 18a.3	Uppdrag till Energimarknads- inspektionen	Att medlemsstaten ska <i>sträva efter</i> detta innefattar inte ett krav på lagstiftnings- åtgärder inom genomföran- detiden.
	Artikel 27.1	4 kap. 1 och 16 §§ ellagen	
	Artikel 27a.1	9 kap. 3 och 5 §§ ellagen (ny lydelse)	
		9 kap. 4 och 6–10 §§ ellagen	
	Artikel 27a.2	-	Kräver inte någon särskild genomförandeåtgärd. I lag- stiftningen görs det ingen skillnad mellan elkunder med anvisade avtal och kун- der som har gjort ett aktivt val.
	Artikel 27a.3	9 kap. 6 och 14 §§ ellagen	
	Artikel 27a.4	9 kap. 6 och 7 §§ ellagen	
	Artikel 27a.5	-	Kräver inte någon genom- förandeåtgärd.
	Artikel 28a.1	9 kap. 14 §, 11 kap. 2, 3 och 6–10 §§ ellagen	Se avsnitt 9.
		12 kap. 1 och 7 §§ socialtjänstlagen (2025:400).	
	Artikel 28a.2	9 kap. 29 a § ellagen (ny)	
	Artikel 28a.3	11 kap. 3 §	

Artikel 31.2	4 kap. 1 och 16 §§ ellagen	
Artikel 31.3 första stycket	Förordning	Meddelas med stöd av 4 kap. 12 a § ellagen (ny).
Artikel 31.3 andra stycket	4 kap. 8 a § ellagen (ny)	
Artikel 31.3a	4 kap. 4 b § ellagen	
Artikel 31.3b	-	Kräver inte någon genomförandeåtgärd. Möjligheten till undantag används dock när det gäller artikel 31.3 andra stycket, se 4 kap. 8 a § jfrd med 3 kap 21 § ellagen. Det finns dessutom möjlighet att använda möjligheten till undantag när föreskrifter meddelas med stöd av 4 kap. 12 § 1 ellagen.
Artikel 33.1	4 kap. 1 § ellagen 22 b § förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857).	
Artikel 59.1 c	12 kap. 1 a § ellagen (ny) 2 § 1 förordningen med instruktion för Energi marknadsinspektionen	
Artikel 59.1 z	2 § 1 förordningen med instruktion för Energi marknadsinspektionen	Även 4 § 1 och 6 och 11 §§ är relevanta.
Artikel 66	-	Inte relevant i Sverige.
Artikel 66a	-	Kräver inte någon genomförandeåtgärd. Artikeln sätter ramar som är bindande för Sverige vid eventuella ingripanden i prissättningen med stöd av nya 9 kap. 29 c §.
Artikel 69.2	-	Gäller kommissionen.

Lagrådsremissens lagförslag

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att rubrikerna närmast före 9 kap. 17 och 21 §§ ska utgå,

dels att nuvarande 9 kap. 17, 18 och 21–23 §§ och 12 kap. 1 a och 1 b §§ ska betecknas 9 kap. 23 b, 21, 17, 18 a och 18 b §§ och 12 kap. 1 b och 1 c §§,

dels att 1 kap. 4 §, 4 kap. 6 och 8 §§, 9 kap. 3, 5 och 16 §§, de nya 9 kap. 17, 18 a och 23 b §§ och 12 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 23 § ska sättas närmast före 9 kap. 18 b §,

dels att det ska införas 16 nya paragrafer, 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a, 4 b, 6 a, 8 a, 8 b och 12 a §§ och 9 kap. 18, 22–23 a, 23 c och 29 a–29 c §§ och 12 kap. 1 a §, och närmast före 3 kap. 48 a §, 4 kap. 4 a, 4 b och 12 a §§ och 9 kap. 17, 22, 23 a–23 c, 29 a och 29 c §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det närmast före 9 kap. 21 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Skyldighet att erbjuda leveransavtal med dynamiska elpriser”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §³

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711.

² Senaste lydelse av

9 kap. 18 § 2023:238

9 kap. 23 § 2023:238

12 kap. 1 a § 2022:596

12 kap. 1 b § 2022:596

rubriken närmast före 9 kap. 17 § 2023:238

rubriken närmast före 9 kap. 21 § 2023:238

rubriken närmast före 9 kap. 23 § 2023:238.

³ Senaste lydelse 2023:238.

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagpunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1711,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveransavtal med fast löptid och pris: ett sådant avtal om leverans av el mellan en elleverantör och en elanvändare som garanterar oförändrade avtalsvillkor under löptiden, men som kan innehålla en flexibel del inom ett fast pris, och där ändringar i den resulterande fakturan endast kan vara en följd av faktorer som inte bestäms av elleverantören,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stødtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätreioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

3 kap.

Information för att underlätta efterfrågeflexibilitet

48 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att göra information tillgänglig om

1. hur stor del av den el som levereras som är förnybar,
2. de växthusgasutsläpp som uppstår vid produktionen av den el som levereras,
3. prognoser för 1 och 2 för kommande leveranser,
4. den förnybara el som produceras och matas in i elnätet av egenanvändare och gemenskaper för förnybar energi, och
5. vilken potential som finns för efterfrågefleksibilitet.

4 kap.

Flexibel nätanslutning

4 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på installation av effektregleringssystem och andra tekniska krav som ska vara uppfyllda för att en anläggning ska få anslutas till elnätet enligt ett avtal som innefattar villkor för att begränsa och kontrollera inmatning eller uttag av el, och
2. certifiering av effektregleringssystem.

Begäran om anslutning

4 b §

Ett distributionsnätsföretag ska göra det möjligt för innehavare av elektriska anläggningar att lämna en begäran om anslutning i elektronisk form.

6 §⁴

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elproduktionsanläggningar* och energilagringssystem. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

Ett nätföretag ska ha standardiserade rutiner för anslutning av *elektriska anläggningar* och energilagringssystem. Sådana rutiner ska, så långt det är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa en snabb och enkel anslutning.

⁴ Senaste lydelse 2022:596.

Ett nätföretag ska offentliggöra sina rutiner.

6 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i de standardiserade rutiner som avses i 6 §.

8 §⁵

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elproduktionsanläggning* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elproduktionsanläggning*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen.

Ett nätföretag som har tagit emot en begäran om anslutning av en *elektrisk anläggning eller en energilagringsanläggning* ska ta fram en tidsplan för sin handläggning av ärendet och lämna planen till den som vill ansluta anläggningen.

När uppgifter enligt 7 § andra stycket lämnas i fråga om anslutning av en *elektrisk anläggning eller en energilagringsanläggning*, ska nätföretaget även ange en tidsplan för anslutningen.

8 a §

Ett distributionsnätsföretag ska ge den som har begärt anslutning av en anläggning tydlig och transparent information om hur begäran behandlas och hur handläggningen går. Informationen ska lämnas inom tre månader från det att begäran har tagits emot och därefter minst en gång i kvartalet fram till dess att företaget slutligt tar ställning till begäran.

8 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 8 a §.

**Skyldighet för
distributionsnätsföretag att
offentliggöra information om
tillgänglig kapacitet för nya
anslutningar**

12 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att distributionsnätsföretag ska vara skyldiga att offentliggöra information om tillgänglig kapacitet för nya anslutningar.

9 kap.

3 §⁶

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör. *Nätföretaget ska välja ut elleverantören på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt.*

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

5 §⁷

Nätföretaget ska *utan dröjsmål* underrätta elanvändaren om

Nätföretaget ska *snarast möjligt* underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats
2. innebörden av en sådan anvisning, *och*

- enligt 3 §,
2. innebörden av en sådan anvisning,
3. *hur elleverantören har valts ut, och*

3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

4. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

16 §⁸

En elleverantör som levererar el till en elanvändare *som enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) kan få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el* ska på villkor som är skäliga ta emot den

En elleverantör som levererar el till en elanvändare ska på villkor som är skäliga ta emot el som matas in från elanvändarens *produktions- eller energilagringsanläggning.*

⁶ Senaste lydelse 2023:238.

⁷ Senaste lydelse 2023:238.

⁸ Senaste lydelse 2023:238.

el som matas in från elanvändarens
produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Innehållet i ett leveransavtal

21 §

Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
 2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
 3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
 4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
 5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
 6. villkoren för fakturering och betalning,
 7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
 8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
 9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
 10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
 11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
 12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.
- Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

17 §⁹

18 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår eller förlänger ett avtal om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska elleverantören ge elanvändaren tillgång till en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Elleverantören ska se till att elanvändaren lätt kan få tillgång till

22 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, *och*

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

18 a §¹⁰

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt,

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 17 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt 18 § och hur sammanfattningen ska tillhandahållas, *och*

3. att elleverantören ska vara skyldig att lämna ytterligare information i samband med att leverantören fullgör sina skyldigheter enligt 18 §.

Skyldighet att erbjuda leveransavtal med fast löptid och pris

22 §

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda elanvändare leveransavtal med fast löptid och pris med en löptid på minst ett år.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet i 22 §.

¹⁰ Senaste lydelse av tidigare 22 § 2023:238.

17 §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett *avtal* med dynamiskt elpris ska elleverantören *informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.*

Ett gällande *elavtal* får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i *första stycket* och lämnat sitt samtycke.

Skyldighet att informera om möjligheter, kostnader och risker med leveransavtal

23 a §

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett leveransavtal med dynamiskt elpris eller med fast löptid och pris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med avtalet.

Särskilt samtycke till dynamiska elpriser

23 b §¹¹

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett *leveransavtal* med dynamiskt elpris ska elleverantören särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande *leveransavtal* får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i 23 a § och lämnat sitt samtycke.

Förbud mot uppsägning av avtal och avbrytande av överföringen av el

23 c §

En elleverantör får inte säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas, om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för

- 1. ett sådant klagomål som avses i 19 § och klagomålet inte har besvarats av elleverantören, eller*
- 2. tvistlösning utanför domstol.*

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas, om elanvändaren har handlat otillbörligt.

I 11 kap. finns bestämmelser om avbrytande av överföring av el till konsumenter.

Hantering av risker

29 a §

En elleverantör ska

1. ha strategier för att begränsa den risk som händelser på grossistmarknaden för el kan innebära för leverantörens förutsättningar att fullgöra sina åtaganden, och

2. vidta de åtgärder som är rimliga för att begränsa risken för utebliven leverans.

29 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. strategier och åtgärder enligt 29 a §, och

2. skyldighet för elleverantörer att göra stresstester för att bedöma strategier och åtgärder.

Prisreglering under en elpriskris

29 c §

Regeringen får meddela föreskrifter om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Föreskrifterna ska så snart som möjligt underställas riksdagen för prövning. Föreskrifterna upphör omedelbart att gälla

1. om de inte underställs riksdagen inom en månad från den dag då de beslutades,

2. om de inte godkänns vid riksdagens prövning, eller

*3. om riksdagen inte prövar
föreskrifterna inom två månader
från det att de underställdes.*

12 kap.

1 §¹²

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

1 a §

Nätmyndigheten utövar tillsyn över att EU:s elmarknadsförordning och EU-förordningar som har antagits med stöd av den förordningen följs. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Om ett nätföretag före ikraftträdandet har ingått ett avtal med en elleverantör, som i avtalet har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör, ska 9 kap. 3 och 5 §§ i den äldre lydelsen gälla för nätföretaget under avtalets återstående löptid vid ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 och 5 §§ och 6 kap. 7 § lagen (2011:1200) om elcertifikat ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §¹

Kvotpliktiga är

1. elleverantörer,
2. elanvändare som använder el som de själva producerat om mängden använd el uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår och har producerats i en anläggning med en installerad effekt som är högre än 50 kilowatt,
3. elanvändare i den utsträckning de har använt el som de har importerat eller köpt på den nordiska elbörsen,
4. elproducenter som producerar el i ett nät som används utan stöd av nätkoncession, om mängden levererad el uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår och om elen yrkesmässigt levereras vidare till användare som tar ut elen på samma nät, och
5. elintensiva industrier som har registrerats.

5 §²

Vid beräkning av kvotplikten beaktas inte el som

1. matats in på det elektriska nätet i syfte att upprätthålla nätets funktion (förlustel),
2. en elleverantör har levererat till en elanvändare utan ersättning i enlighet med ett avtal om intrångsersättning, om leveransen sker vid en lägre effekt än 50 kilowatt (frikraft),
3. har använts i den industriella tillverkningsprocessen i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 a eller b,
4. får dras av eller återbetalas enligt 11 kap. 9 § första stycket 2, 3 eller 5 eller 13 a § första stycket 2, 3 eller 4 lagen (1994:1776) om skatt på energi, om elen har använts i en registrerad sådan elintensiv industri som avses i 1 kap. 2 § första stycket 8 c,
5. en elanvändare själv har producerat och använt, i en anläggning som har en installerad effekt om högst 50 kilowatt,
6. har använts i produktionen av el (hjälpkraft), eller

¹ Senaste lydelse 2017:813.

² Senaste lydelse 2017:1217.

7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 60 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 60 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

7. en elanvändare själv har producerat och använt, om den använda mängden el inte uppgår till mer än 1 200 megawattimmar per beräkningsår.

Om kvotplikten för en elintensiv industri endast omfattar sådan el som inte ska beaktas enligt första stycket 3 eller 4 och övrig el inte överstiger 1 200 megawattimmar per år, beaktas inte heller den övriga elen vid beräkning av kvotplikten.

6 kap.

7 §

För kontoföring och registrering av överlåtelser av elcertifikat får kontoföringsmyndigheten ta ut avgifter. Någon avgift får dock inte tas ut för registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för kontoföring och registrering av överlåtelser av elcertifikat.

Kontoföringsmyndigheten får ta ut avgifter för

- 1. kontoföring,*
- 2. registrering av överlåtelser av elcertifikat, och*
- 3. registrering som sker när elcertifikat annulleras eller tilldelas en innehavare av en anläggning.*

Regeringen får meddela föreskrifter om sådana avgifter som avses i första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-09-09

Närvarande: F.d. justitierådet Gudmund Toijer samt justitieråden Marie Jönsson och Jonas Malmberg

Förbättrad utformning av EU:s elmarknad

Enligt en lagrådsremiss den 7 augusti 2025 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i lagen (2011:1200) om elcertifikat.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Andreas Lindholm och departementssekreteraren Hanna Pettersson.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

9 kap.

23 c §

Första stycket innehåller bestämmelser om förbud för en elleverantör att säga upp ett leveransavtal eller begära att överföringen av el till en elanvändare ska avbrytas i vissa fall. Förbudet gäller om den omständighet som leverantören vill lägga till grund för åtgärden är föremål för klagomål till leverantören och denne inte har besvarat klagomålet eller om omständigheten är föremål för tvistlösning utanför domstol.

Av andra stycket framgår att elleverantören, trots förbudet i första stycket, får säga upp leveransavtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas om ”el användaren har handlat otillbörligt”.

Lagrådet kan konstatera att det inte framgår av lagtexten i vilket avseende elanvändaren ska ha handlat otillbörligt. I författningskommentaren anges som exempel på otillbörligt handlande att elanvändaren lämnar in en uppenbart ogrundad anmälan till Allmänna reklamationsnämnden med avsikten att förhindra att elleverantören säger upp avtalet. Av lagrådsremissen i övrigt framgår att avsikten är att undvika förfarandemissbruk, något som också stämmer med möjligheten till undantag enligt det reviderade elmarknadsdirektivet, artikel 28a.2. Vid föredragningen har upplysts om att avsikten är att elanvändaren ska ha handlat otillbörligt i någon av de situationer som anges i första stycket för att bestämmelsen i andra stycket ska vara tillämplig. Enligt Lagrådets uppfattning bör detta framgå av bestämmelsen. Lagrådet föreslår därför att andra stycket ges följande lydelse.

Trots första stycket får elleverantören säga upp leveransavtalet eller begära att överföringen av el ska avbrytas, om elanvändaren har lämnat in klagomålet eller begärt tvistlösningen i otillbörligt syfte.

29 c §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om prisreglering. Av första stycket framgår att det är en förutsättning för att regeringen ska kunna meddela föreskrifter att Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Rådet tillkännager en elpriskris genom ett genomförandebeslut. Under genomförandebeslutets giltighetstid får berörda medlemsstater tillämpa tillfälliga riktade offentliga ingripanden i prissättningen för leverans av el till små och medelstora företag (artikel 66a.6). Med stöd av bemyndigandet ska regeringen kunna meddela föreskrifter om prisreglering inom de ramar som sätts av artikel 66a och ministerrådets genomförandebeslut.

Av andra stycket framgår att regeringens föreskrifter så snart som möjligt ska underställas riksdagens prövning. Det framgår också att föreskrifterna upphör omedelbart att gälla om det inte sker inom en månad från den dag de beslutades, om de inte godkänns vid riksdagens prövning eller om riksdagen inte prövar föreskrifterna inom två månader från att de underställdes.

Av lagtexten framgår inte hur länge föreskrifterna ska gälla om de godkänns av riksdagen. Vid föredragningen har upplysts om att föreskrifterna endast kan vara av tillfällig karaktär och att de ska upphöra att gälla samtidigt som giltighetstiden för rådets genomförandebeslut. Enligt Lagrådet bör det i lagtexten framgå att föreskrifterna ska vara tillfälliga och bara gälla under viss tid. Lagrådet föreslår med den bakgrunden att första stycket får följande lydelse.

Regeringen får meddela föreskrifter för viss tid om att priset för leverans av el till elanvändare inte får överstiga vissa nivåer, om Europeiska unionens råd har tillkännagett en elpriskris.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 september 2025

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Waltersson Grönvall, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottner, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Busch

Regeringen beslutar proposition Förbättrad utformning av EU:s elmarknad